

Vlaams
Parlement

ingediend op **15** (2019-2020) – Nr. 5-C
4 december 2019 (2019-2020)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme uitgebracht door Kristof Slagmulder, Annick Lambrecht, Emmily Talpe en Karl Vanlouwe
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie

over het ontwerp van decreet

houdende de uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2020

over de beleidsnota
Toerisme 2019-2024

en over de beleidsnota
Buitenlands Beleid
en Ontwikkelingssamenwerking 2019-2024

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme:

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
 Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Frieda Verougstraete-Deschacht;
 Karin Brouwers, Vera Jans;
 Emmily Talpe, Bart Tommelein;
 Tine Van den Brande, Jeremie Vaneeckhout;
 Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
 Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
 Martine Fournier, Orry Van de Wauwer;
 Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
 Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen;
 Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

Documenten in het dossier:

15	(2019-2020) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
– Nr. 2 t.e.m. 4: Amendementen
– Nr. 5-A t.e.m. B: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie
14	(2019-2020) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
12	(2019) – Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
13	(2019-2020) – Nr. 1: Algemene toelichting
13-A t.e.m. AB	(2019-2020) – Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichting
16	(2019-2020) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof over de begroting
21	(2019-2020) – Nr. 1: Meerjarenraming
152	(2019-2020) – Nr. 1: Ontwerp van programmadecreet
122	(2019-2020) – Nr. 1: Beleidsnota
136	(2019-2020) – Nr. 1: Beleidsnota

INHOUD

I.	Buitenlandse Zaken	4
1.	Toelichting	4
2.	Bespreking	13
2.1.	Johan Deckmyn	13
2.2.	Karl Vanlouwe	17
2.3.	Jeremie Vaneeckhout	21
2.4.	Vera Jans.....	24
2.5.	Annick Lambrecht	27
2.6.	Emmily Talpe	31
2.7.	Maarten De Veuster	34
2.8.	Cathy Coudyser	34
2.9.	Antwoordenronde	35
2.10.	Jeremie Vaneeckhout.....	41
2.11.	Emmily Talpe.....	42
2.12.	Johan Deckmyn	43
2.13.	Tweede antwoordenronde	43
II.	Toerisme	44
1.	Toelichting	44
1.1.	Toelichting bij de beleidsnota	44
1.2.	Toelichting bij de begroting Toerisme	49
2.	Bespreking	50
2.1.	Cathy Coudyser	50
2.2.	Kristof Slagmulder	52
2.3.	Annick Lambrecht	53
2.4.	Emmily Talpe	56
2.5.	Karin Brouwers.....	58
2.6.	Vera Jans.....	59
2.7.	Tine Van den Brande.....	60
2.8.	Joris Nachtergaele	61
2.9.	Maarten De Veuster	62
2.10.	Antwoordenronde.....	62
2.11.	Tine Van den Brande	69
2.12.	Emmily Talpe.....	70
2.13.	Johan Deckmyn	71
2.14.	Joris Nachtergaele.....	71
2.15.	Maxim Veys.....	71
2.16.	Bart Tommelein	72
2.17.	Cathy Coudyser	72
2.18.	Tweede antwoordenronde	72
III.	Indicatieve stemming.....	74
	Gebruikte afkortingen	75
	Bijlagen: Zie dossierpagina van dit stuk op www.vlaamsparlement.be	

Op dinsdag 19 november, dinsdag 26 november en dinsdag 3 december 2019 behandelde de Commissie voor Buitenlands Beleid, Internationale Samenwerking en Toerisme het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting 2020 (*Parl.St. VI.Parl. 2019-20, 15/1*).

De commissie behandelde het ontwerp van begroting samen met de beleidsnota's Toerisme 2019-2024 van minister Zuhair Demir (*Parl.St. VI.Parl. 2019-20, 136/1*) en Buitenlands Beleid en Ontwikkelingssamenwerking 2019-2024 van minister-president Jan Jambon (*Parl.St. VI.Parl. 2019-20, 122/1*).

Op dinsdag 19 november lichtte minister Demir de bevoegdheid Toerisme van het begrotingsontwerp en de beleidsnota Toerisme toe en werd de bespreking aangevat. Op dinsdag 3 december zette de commissie de bespreking van de bevoegdheid Toerisme verder en stemde ze indicatief over de aan de commissie toegewezen onderdelen van de uitgavenbegroting betreffende dit onderdeel.

Op 26 november behandelde de commissie de bevoegdheid Buitenlandse Zaken van minister-president Jan Jambon. De commissie stemde op die datum indicatief over dit onderdeel van de begroting.

De presentaties en bijlagen zijn te vinden op de [dossierpagina](#) van dit verslag op www.vlaamsparlement.be.

I. Buitenlandse Zaken

1. Toelichting

Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, licht de beleidsnota Buitenlands Beleid en Ontwikkelingssamenwerking 2019-2024 toe (*Parl.St. VI. Parl. 2019-20, nr. 122/1*).

Daarbij beklemtoont hij dat Vlaanderen als meest open economie ter wereld, als sterke innovatiespeler en als logistieke draaischijf van Europa, met 166 nationaliteiten en met zetels van internationale organisaties bij uitstek een internationale deelstaat is.

Als Vlaanderen zijn belangen wil beschermen en bevorderen, dan moet het plaats durven te nemen in de cockpit van het internationale toneel. Om beter gehoor te krijgen in de Europese en internationale gemeenschap is er behoefte aan een duidelijke en sterke internationale profilering van Vlaanderen.

Om dat profiel aan te scherpen, wil minister Jambon werk maken van een versterkte visuele herkenbaarheid van Vlaanderen in het buitenland. Daarom krijgen alle Vlaamse overheidsdiensten de opdracht om, conform het uitgetekende merkebeleid, Vlaanderen internationaal te profileren als state of the art.

Herkenning en erkenning zijn een gevolg van herhaling en herinnering. Vlaanderen presenteert zich daarom zoals het van oudsher in de wereld bekendstaat: als handelsnatie, als maritieme natie, als centrum van cultuur, erfgoed en innovatie. De Vlaamse Regering zal dan ook voluit investeren in een ambitieus, impactsvol en coherent internationaal beleid om de belangen, de welvaart en het welzijn van de Vlamingen te behartigen, en om de concurrentiepositie van het bedrijfsleven en het culturele en innovatieve leven te verbeteren.

De minister beklemtoont dat Vlaanderen in het buitenland bekend moet zijn als een innovatieve topregio, met performante bedrijven, met toponderzoeksinstellingen, met logistieke troeven, met een cultureel aanbod en talentvolle en goed opgeleide mensen.

De minister heeft aan zijn diensten gevraagd om op cultureel vlak, in nauwe samenwerking, culturele initiatieven uit te dragen, die Vlaanderen in het buitenland voorstellen als state of the art. Dat wil hij doen aan de hand van de culturele toppers uit het verleden, en zeker ook van onze toppers van vandaag.

Op innovatief vlak zet minister Jambon een nieuw programma op, in samenwerking met de VLIR, waarin jaarlijks de beste studenten een verlenging van hun academische carrière kunnen doen, bij de beste universiteiten ter wereld, om te kunnen excelleren. Als kenniseconomie en innovatiemotor bouwt Vlaanderen op die manier een netwerk op met de belangrijkste kenniscentra ter wereld. Hiervoor wordt maar liefst 1 miljoen euro uitgetrokken.

Voor deze reputatieontwikkeling is het belangrijk al deze elementen in een globale internationale communicatiestrategie te integreren. Daarom wil hij veel aandacht besteden aan de 'branding' en marketing van Vlaanderen en zijn unieke sterktes als leverancier van expertise en innovatieve oplossingen, van producten en diensten, en ook als investeringsregio.

Voor de versterking van het buitenlandse netwerk is er een investering van 1,5 miljoen euro extra voor het Departement Buitenlandse Zaken. 1,5 miljoen euro is bestemd voor mensen, en daarbij komt nog eens een half miljoen euro voor werkmiddelen.

Daarbovenop versterkt minister Jambon FIT via de uitbreiding van het netwerk van de technologieattachés met een impuls van 3 miljoen euro extra.

De minister is er ook van overtuigd dat een sterke binding met de Vlaamse expats een positieve rol kan spelen in de bekendmaking van de Vlaamse sterktes en de Vlaamse troeven. 'Vlamingen in de wereld' is een goede manier om onze troeven internationaal te verspreiden volgens de minister.

Strategische doelstelling 1 is een ambitieus en impactvol Vlaams-Europees beleid. De Vlaamse Regering wil geen Vlaanderen dat terugplooit op zichzelf, maar een regio die zelfbewust en met open vizier naar het buitenland kijkt. Vlaanderen zit in de Europese kopgroep en wil dan ook mee de koers kunnen bepalen.

Binnen de Belgische constellatie is het van belang dat de achterhaalde samenwerkingsakkoorden uit 1994 worden herzien. Deze afspraken regelen de standpuntbepaling en vertegenwoordiging van België binnen de EU. Zowel België als de EU is sinds 1994 echter ingrijpend veranderd. De sterk toegenomen bevoegdheden van de deelstaten worden op dit moment niet in dit afsprakenkader weerspiegeld, geeft de minister aan. De minister heeft een gesprek gehad met de heer Pierre-Yves Jeholet, minister-president van de Franse Gemeenschap, en met de heer Elio Di Rupo, minister-president van Wallonië. Iedereen is het erover eens dat de deelstaten moeten proberen een gemeenschappelijk standpunt in te nemen over de herziening van de samenwerkingsakkoorden en daarmee naar het federale niveau te gaan. Hij herhaalt dat iedereen het erover eens is dat de samenwerkingsakkoorden herijkt moeten worden.

Minister Jambon beklemtoont dat het de ambitie van deze Vlaamse Regering is om voor haar eigen bevoegdheden, zowel op het nationale als het internationale to-

neel, ten volle haar rol op te nemen. Een aanpassing van de samenwerkingsakkoorden is daarbij een cruciale stap. Het Europese beleid raakt op verschillende manieren, zowel direct als indirect, aan de Vlaamse bevoegdheden.

Volgens de minister is inspraak nodig in de transversale en strategische discussies binnen de EU. Het is evident voor hem dat Vlaanderen voor exclusieve bevoegdheden zoals Onderwijs op het Europese niveau aanwezig is. Maar ook wanneer de grote gesprekken op het Europese niveau over het bijzonder financieel kader plaatsvinden, dan moet de Vlaamse deelstaat daaraan volwaardig kunnen participeren.

Al te vaak wordt het debat rond Europees beleid opgesplitst tussen zij die meer en zij die minder Europa willen. Dat is volgens minister Jambon een valse tegenstelling. Het is in de eerste plaats tijd voor een grondig debat over welke Europese Unie Vlaanderen wil.

Voor de Vlaamse Regering is het daarbij duidelijk om te pleiten voor een Europa dat ten dienste staat van zijn burgers, organisaties en bedrijven en voor een Europa dat inzet op die bevoegdheden waar het effectief meerwaarde kan bieden en tegelijkertijd het belang van subsidiariteit erkent en respect toont voor de nationale en regionale soevereiniteit.

De minister geeft aan dat Vlaanderen zich ook meer proactief zal mengen in de Europese debatten. Bijzondere aandacht zal hierbij gaan naar het Belgische voorzitterschap van de Europese Raad in de eerste helft van 2024. Dit is een unieke gelegenheid om inhoudelijk op het Europese beleid te wegen, maar tegelijkertijd ook Vlaanderen verder op de kaart te zetten binnen de EU. In het kader van het EU-voorzitterschap zal hij de Vlaamse vertegenwoordiging bij de EU versterken, prioritaire domeinen en dossiers identificeren en ook een specifiek Vlaams activiteitenprogramma uitwerken. Ook zal hij een coördinator aanstellen om deze opportuniteiten maximaal te verzilveren.

De minister wijst erop dat om op het Europese beleid te kunnen wegen, Vlaanderen ook extern naar partners zal zoeken. Afhankelijk van de thematiek wordt gepoogd om de agenda en het beleid te beïnvloeden via coalities van gelijkgezinde landen en gelijkgezinde deelstaten. Om zijn positie Europees kenbaar te maken, worden op initiatief van de minister over strategische dossiers ook Vlaamse 'position papers' opgesteld die als leidraad dienen om het Vlaamse standpunt Europees uit te dragen.

De minister erkent dat er binnen de Europese architectuur een belangrijke rol ligt bij de diensten van de Europese Commissie en de Europese Raad. Vlaanderen zal dan ook sterker inzetten op directe relaties en contacten met die instellingen.

Hij wil werk maken van een strategisch netwerk van Vlamingen in Europese instellingen en de Vlaamse vertegenwoordigers binnen de EU.

Ook een uitbreiding van de afvaardiging van Vlaamse ambtenaren naar de Europese instellingen wordt onderzocht. Meer algemeen wil de minister dat er binnen de Vlaamse administraties een sterkere internationale en Europese reflex bestaat. Een aangepast vormingsprogramma zal worden opgesteld om Vlaamse ambtenaren te wijzen op het belang en de relevantie van de Europese werking binnen hun beleidsdomein.

Verder belooft hij ook, waar mogelijk, rechtstreeks te rapporteren aan de EU en gaat hij de EU vragen om informatie zoveel als mogelijk rechtstreeks aan Vlaanderen te bezorgen.

Om de samenwerking en coherentie inzake het buitenlands beleid te optimaliseren, wordt ook een structureel politiek-ambtelijk overlegplatform opgericht voor de meest belangrijke Europese, bilaterale en multilaterale aangelegenheden.

Minister Jambon wil tevens de opvolging van het Europees Semester nog verder versterken en verdiepen, zowel richting de EU als richting Vlaanderen. Dat moet ertoe bijdragen dat de Europese Commissie de Vlaamse beleidsprogramma's waaronder het Vlaams Hervormingsprogramma, zoveel mogelijk afzonderlijk beoordeelt en ook de landenspecifieke aanbevelingen maximaal op deelstaatniveau uitsplitst.

Een van de dossiers die de Europese agenda naar alle waarschijnlijkheid nog geruime tijd zal beheersen en ook voor Vlaanderen van cruciaal belang is, is de brexit. De politieke situatie in het Verenigd Koninkrijk blijft volatiel waardoor ook de onduidelijkheid over de modaliteiten van het vertrek uit de EU verder aanhoudt. De minister wijst erop dat de brexit, in welke vorm dan ook, een aanzienlijke impact zal hebben op Vlaanderen.

Om Vlaanderen zo goed mogelijk voor te bereiden op de verschillende scenario's zijn al tal van maatregelen getroffen. Daarover heeft minister Jambon in deze commissie al vragen om uitleg beantwoord (*Vragen VI.Parl. 2019-20, nrs. 80, 111, 141 en 344*). Hij zal de situatie van nabij blijven opvolgen en waken over de verdediging van onze Vlaamse belangen.

Minister Jambon geeft aan dat als er een akkoord kan worden bereikt met het Verenigd Koninkrijk over een ordelijk vertrek, er hoogstwaarschijnlijk nog jaren van onderhandelen volgen over de toekomstige relatie tussen het Verenigd Koninkrijk en de EU. Het is in het belang van Vlaanderen om daarbij te streven naar een breed en ambitieus akkoord dat de impact op de burgers en bedrijven minimaliseert. Het Verenigd Koninkrijk is voor Vlaanderen op zowel politiek, economisch, sociaal als cultureel vlak een belangrijke partner. Deze relatie gaat reeds eeuwen terug en wordt ook na een eventuele brexit voortgezet.

De minister wijst erop dat de EU tegen een hoog tempo nieuwe wetgeving produceert, vaak met een grote en directe impact op Vlaanderen. De Vlaamse Regering streeft naar een correcte en snelle omzetting van Europese regelgeving. Belangrijk daarbij is dat ze expliciet niet aan 'gold plating' wil doen. In het belang van het economisch weefsel gaat de Vlaamse Regering bij de omzetting van Europese regelgeving niet ruimer of strenger dan strikt noodzakelijk.

Deze Vlaamse Regering vraagt dat er binnen de EU een aangepaste procedure komt die het mogelijk maakt dat deelstaten binnen EU-lidstaten die op democratische wijze onafhankelijk worden, via een verkort traject volwaardig lid kunnen worden van de EU. Een Europa dat ten dienste staat van zijn burgers respecteert immers ook zijn democratische beslissingen, meent minister Jambon.

Strategische doelstelling 2 is een doorgedreven internationalisering van de Vlaamse economie. Het is de ambitie van de minister om Vlaanderen wereldwijd tot de meest innovatieve regio's te laten behoren. Vlaanderen excelleert vandaag op vele vlakken zoals onderzoek, ontwikkeling en innovatie. Als Vlaanderen als handelsnatie een voortrekkersrol wil blijven spelen in de economie van morgen, moet men verder durven gaan in de internationalisering van de economie.

Vlaanderen is een exportnatie. Onze bedrijven exporteerden in 2018 voor maar liefst 328 miljard euro. Dat is een nieuw recordbedrag. 1 op de 3 jobs hangt af van export. Export is de levensader van de Vlaamse economie.

Minister Jambon wijst erop dat de internationalisering van de Vlaamse economie enkel mogelijk is als er ook blijvend ingezet wordt op een multilateraal handels- en investeringsbeleid dat ambitieus, assertief en toekomstgericht is. Het beleid is:

- Multilateraal omdat de Vlaamse Regering kiest voor Europa als wereldactor in vrijhandel. De EU moet vrije en eerlijke handel promoten en een voortrekker zijn van multilaterale handelssystemen zoals de WTO.
- Ambitueus omdat de Vlaamse Regering de Europese Commissie steunt in het afsluiten van nieuwe handelsakkoorden of het verbreden van bestaande akkoorden. Daarbij moet er aandacht zijn voor de toenemende handel in diensten zoals de opkomst van de talloze digitale spelers.
- Assertief omdat de Vlaamse Regering pleit voor eerlijke handelsrelaties. Deloyale concurrentie mag onze internationale competitiviteit niet aantasten. De EU moet dan ook inzetten op degelijke handelsregels, geschillenbeslechting en handelsverdedigingsinstrumenten. Vlaanderen steunt het Europese kader voor de screening van buitenlandse directe investeringen. Dit mag geen instrument worden om reciprociteit te eisen op het vlak van buitenlandse directe investeringen.
- Toekomstgericht omdat de Vlaamse Regering voorstander is van ambitieuze hoofdstukken 'handel en duurzame ontwikkeling', waarin arbeids- en milieunormen zijn opgenomen, in handelsverdragen, binnen het kader van de bevoegdheden van de EU. Het is een doelstelling van Vlaanderen om het handelsbeleid tevens in te zetten als instrument ten dienste van mens, milieu en economische groei.

Om ten volle de vruchten te plukken van dit handelsbeleid wil de minister Vlaanderen in de wereld zetten en de wereld naar Vlaanderen brengen. Daarvoor is het nodig Vlaanderen in het binnen- en buitenland in de schijnwerpers te plaatsen.

Minister Jambon zal er in de eerste plaats voor zorgen dat de internationaliseringsstrategie 'Vlaanderen Versnelt!' verder wordt uitgerold. Met deze strategie wil hij de drempels voor bedrijven die willen internationaliseren verder verlagen, de bedrijven verankeren in Vlaanderen en de positie van Vlaanderen versterken.

Hierop aansluitend verwelkomt de minister het platform www.veroverdewereld.be van FIT dat een concreet resultaat is van die internationaliseringsstrategie. Op dat platform vinden ondernemers en andere belanghebbenden alle events van en voor internationaal ondernemend Vlaanderen terug. Hij denkt daarbij aan zakenreizen, opleidingen, internationale delegaties of ontmoetingen met buitenlandse beleidsmakers.

Naast het verder uitwerken van 'Vlaanderen Versnelt!' wil minister Jambon het merk Vlaanderen verder versterken in het buitenland. Volgens hem is het nodig de komende jaren Vlaanderen nog sterker op de kaart zetten als investeringslocatie, als leverancier van sterke producten, diensten en oplossingen, als samenwerkingspartner in innovatie enzovoort.

Daartoe neemt hij verschillende initiatieven. De branding toolkit, die ook een resultaat is van de strategie 'Vlaanderen Versnelt!', zal worden gebruikt om Vlaanderen herkenbaar te maken in het buitenland. Bedrijven en organisaties kunnen deze vrij gebruiken in hun communicatie. Daarnaast zal er door FIT worden ingezet op de marketing van Vlaanderen als investeringslocatie. Vlaanderen is de poort naar Europa. We moeten onze performante bedrijven, toponderzoeksinstituten, vernieuwende clusters, logistieke troeven en goed opgeleide mensen in de schijnwerpers zetten.

Vlaanderen zal zich, conform het uitgetekende merkbeleid, nog sterker profileren als state of the art. Vlaanderen is niet alleen een topregio op het vlak van onderzoek, ontwikkeling en innovatie. Vlaanderen is ook pionier in cultuur, design, mode, architectuur, enzovoort.

Als minister-president gaat hij deze boodschappen vol trots en vol overtuiging uitdragen tijdens buitenlandse missies. Op deze manier wil hij aandacht en zichtbaarheid genereren in het ontvangende land en ver daarbuiten. Wereldeenementen zoals de Wereldexpo in Dubai en het Wereld Economisch Forum in Davos zijn kansen om contacten te organiseren met buitenlandse ondernemers en Vlaanderen nog sterker op de wereldkaart te zetten. Hij zal deze kansen dan ook grijpen.

Maar Vlaanderen moet niet alleen in het buitenland gepromoot worden. Ook binnen Vlaanderen is het nodig om de troeven met internationaal potentieel in de verf zetten. Daarom zal de minister de volgende jaren de 'Leeuw van de Export' overhandigen aan Vlaamse bedrijven met uitzonderlijke exportresultaten. Hiermee wil hij een uitgebreid publiek bereiken en heel wat media-aandacht genereren.

Naast de profilering van de Vlaamse economie in binnen- en buitenland, wil minister Jambon Vlaamse bedrijven en buitenlandse investeerders ondersteunen. Daarom vraagt hij FIT om verder in te zetten op een excellente begeleiding van bedrijven. FIT heeft daar de expertise, de capaciteit en de contacten voor. Bij die begeleiding vraagt de minister FIT om verder in te zetten op maatwerk, specialisatie en digitalisering. Bedrijven moeten digitaliseren, indien ze de internationale concurrentiestrijd willen aangaan. Daarnaast vraagt hij FIT om specifiek in te zetten op bedrijven met een hoge digitale component, start-ups en scale-ups.

Naast het begeleiden van Vlaamse bedrijven zal FIT ook buitenlandse investeerders moeten blijven aantrekken. Daartoe versterkt minister Jambon de rol van FIT als investeringscoördinator zodat het kan optreden als juridisch erkend specifiek ondernemersloket. De minister vindt het belangrijk dat FIT buitenlandse investeerders beter wegwijs maakt in de administratieve procedures.

Met het oog op deze verdere internationalisering van de Vlaamse economie zal het buitenlandse netwerk van FIT verder uitgebreid worden met Science and Technology Offices. Zo zal Vlaanderen bedrijven in zogenaamde nieuwe sectoren nog beter kunnen begeleiden en aantrekken.

Strategische doelstelling 3 is een actief en efficiënt bilateraal en multilateraal beleid. Minister Jambon gaat voluit voor een actief en efficiënt bilateraal en multilateraal beleid.

Dat wil hij realiseren door onder meer sterke banden uit te bouwen met de buurlanden. Zij blijven immers de eerste en voornaamste partners inzake veiligheid, logistiek, mobiliteit, export enzovoort. Zo zal hij, samen met Hauts-de-France en Noordrijn-Westfalen, verder werk maken van de ontwikkeling van de 3RX en de Seine-Schelde-verbinding. Ook de samenwerking binnen de Benelux, als koploper en proeftuin voor Europese dossiers, blijft voor hem prioritair.

Bovendien staat ook de samenwerking en de relatie met Nederland centraal. Nederland is traditioneel de belangrijkste partner. Zijn eerste staatsbezoek als minister-president was dan ook niet toevallig aan Nederland. Tijdens deze regeerperiode zal minister Jambon specifiek inzetten op het verder versterken van de culturele en taalkundige band met Nederland. Daarbij rekent hij op de Nederlandse Taalunie om daaraan een bijdrage te leveren. Later in 2020 zal hij ook de Nederlandse regering uitnodigen voor een Vlaams-Nederlandse top.

Als derde manier voegt hij toe dat Vlaanderen vooral inspiratie in het Noorden zal halen, gezien hun bloeiende en innovatieve economie, een ondernemingsvriendelijk investeringsklimaat en een sterk sociaal beschermingsmodel.

Een vierde manier is - zeker met het oog op een mogelijke brexit - actief zoeken naar nieuwe macroregionale allianties met gelijkgestemden. Minister Jambon maakt werk van een strategie om de banden met de Noordzee- en Hanzelanden te versterken en kijkt ook naar Scandinavië en het Balticum om strategische allianties aan te gaan. Daarnaast versterkt hij de banden met autonome regio's, zoals Catalonië, Schotland, Quebec, Wallonië, Beieren en Baskenland. Hij wil daarvoor een nieuwe organisatie oprichten waarin de verschillende autonome regio's elkaar kunnen treffen en ook een positie kunnen innemen naar Europa.

Een vijfde manier is verder inzetten op een sterke, flexibel inzetbare, Vlaamse diplomatie, om Vlaanderen nog sterker te kunnen profileren in het buitenland. De minister pakt dit aan door onder andere de ontwikkeling van een eigen Vlaamse diplomatieke loopbaan, de verbetering van het diplomatieke statuut en de aanpassing van de titulatuur van de diplomatieke actoren. De titel algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering klinkt heel mooi, maar maakt indruk door zijn onverstaaenbaarheid, zeker als dat wordt afgekort tot AAVR. Men moet komen tot internationaal aanvaarde termen die zeggen waar die mensen juist voor staan, dit met het oog op vereenvoudiging en verhoogde uitstraling van Vlaanderen.

De minister zet in op maximale uitbreiding van het ambtsgebied van de AAVR, zodat het AAVR-netwerk nagenoeg de hele EU afdekt. Prioritair maakt hij werk van een nieuwe AAVR in een Scandinavisch land. Hij ziet dat als een van zijn prioriteiten. Momenteel wordt onderzocht welke stad daarvoor het best geschikt is.

De Vlaamse diplomatie moet flexibel inzetbaar zijn, zodat de diplomatieke actoren waar nodig, en afhankelijk van de thematieken die Vlaanderen aanbelangen, tijdelijk en snel kunnen worden uitgezonden naar een land of een specifieke internationale instelling. Ondanks de ambitie zal Vlaanderen nooit posten over de hele wereld kunnen hebben en daarom is het belangrijk om mensen naar gebieden te kunnen sturen als het nodig is, op tijdelijke basis en thematisch gericht. Zo kan Vlaanderen een moderne diplomatie uitbouwen.

Ten slotte zal Vlaanderen in het multilaterale kader ten volste zijn belangen behartigen. Dat gebeurt door actief de visie uit te dragen. Daarbij worden volop de Vlaamse troeven uitgespeeld. Via multilaterale samenwerking zal minister Jambon de Vlaamse expertise en technologie verder internationaliseren.

Dat kan op verschillende manieren volgens minister Jambon. Ten eerste wil hij door een actieve inbreng in de intra-Belgische discussies over de EU en multilaterale dossiers wegen op de politieke standpuntbepaling.

Ten tweede kiest Vlaanderen voor samenwerking met een beperkt aantal partnerorganisaties. Samenwerking met deze organisaties moet in eerste instantie een duidelijke meerwaarde opleveren voor Vlaanderen en aansluiten bij de Vlaamse sterktes en beleidsdoelen van deze regering. Daarom wordt er een lijst opgesteld van organisaties waarmee Vlaanderen zal samenwerken en wordt de financiële bijdrage in verhouding daartoe bepaald.

Met en is weten, haalt de minister als derde punt aan. Hij blijft pleiten voor het gebruik van regionale data en authentieke Vlaamse bronnen, voor zowel nationale als internationale rapportering. Verder blijft hij ook aandringen op de toevoeging van regionale dimensies in bestaande datasets en toekomstige studies. Goede

praktijken van het Vlaamse beleid worden onder de aandacht gebracht via rapporten en publicaties. De belangrijkste Vlaamse strategiedocumenten zal de minister in het Engels ter beschikking stellen.

Een vierde manier ten slotte is ten volste inzetten op een sterkere Vlaamse aanwezigheid binnen multilaterale organisaties. Dat kan door zowel kwaliteitsvolle Vlaamse kandidaten voor functies binnen dergelijke organisaties te ondersteunen, alsook door jongeren verder te helpen om hun loopbaan internationaal te oriënteren via stages binnen het 'Flanders Trainee Programma'.

Strategische doelstelling 4 is een performante controle op de in-, uit- en doorvoer van strategische goederen.

Voor de uitvoer van strategische goederen wil de minister-president inzetten op digitalisering en een grotere transparantie. Hij engageert zich om de Vlaamse industrie, potentiële vergunningsaanvragers en andere belanghebbenden proactief te informeren over geldende en nieuwe regels. Daartoe zal hij zijn diensten vragen regelmatig seminars te organiseren.

Daarnaast zal de minister een ex ante rullingmechanisme uitwerken voor de uitvoervergunningen voor wapens en dual-usegoederen. Dat verhoogt de juridische zekerheid, vermindert de administratieve last en versnelt de procedure. Dus vooraf wordt gezegd dat binnen een bepaald kader een bepaalde export zal kunnen gebeuren, verduidelijkt hij.

De minister zal zijn diensten vragen om nieuwe methodes te onderzoeken om de rechtszekerheid te kunnen bevorderen en de procedures te kunnen versnellen. Daarbij denkt hij aan een koppeling met andere digitale systemen zoals het Vlaams Ondernemersloket en het IMI-systeem van de Europese Commissie. Om de Vlaamse industrie helemaal een extra competitief voordeel te kunnen geven, wil hij in overleg met de douane het digitale loket aan het douanesysteem koppelen zodra dat door hen wordt ontwikkeld.

Exportcontrole is enkel mogelijk indien de overheden in dit land goed samenwerken. Samenwerking kan maar op basis van een aangepast samenwerkingsakkoord, dat respect heeft voor de Vlaamse bevoegdheden, meent de minister. Waar nodig ijvert hij daarom voor nieuwe samenwerkingsakkoorden of aanpassingen van de oude.

Binnen de relevante Europese fora blijft hij pleiten voor de invoering op EU-niveau van een 'post-exportcontrole unit' en ijvert hij voor de uniforme toepassing van het EU-gemeenschappelijk standpunt.

Tot slot beklemtoont minister Jambon dat hij een grotere transparantie en een gelijk Europees speelveld in de handel van strategische goederen blijft nastreven. Daarvoor verdiept hij de contacten met de Europese instellingen en andere lidstaten.

Strategische doelstelling 5 is 'Vlaanderen draagt doelgericht bij tot de aanpak van mondiale uitdagingen'. Ontwikkelingssamenwerking is ook een uiterst belangrijke uitdaging en een belangrijk onderdeel van het buitenlandse beleid. Minister Jambon wil duurzame doelstellingen verwezenlijken in ontwikkelingslanden en Vlaanderen verankeren op de internationale ontwikkelingsagenda. Deze regering zal verder inspanningen leveren om de norm voor 0,7 procent van het BNI op Belgisch niveau te behalen.

Vlaanderen wil een betrouwbare partner zijn. Het concentreert zich op een beperkt aantal landen en sectoren. Het werkt via vijfjaarlijkse landenstrategienota's waarin de prioriteiten en doelgroepen bepaald worden.

Minister Jambon beklemtoont dat Vlaanderen ook een efficiënte ontwikkelingssamenwerking wil. Op regelmatige basis wordt deze samenwerking geëvalueerd via audits en door overleg met de partners.

De kernwaarden van onze ontwikkelingssamenwerking zijn respect voor mensenrechten, gender en goed bestuur. Bijzondere aandacht voor de kwetsbare groepen is cruciaal volgens hem, dit in de lijn met het VN-principe 'leaving no one behind'.

Vlaanderen ontvouwt zijn beleid over drie partnerlanden, met name Mozambique, Malawi en Zuid-Afrika. Twee belangrijke thema's in het ontwikkelingsbeleid zijn innovatief landbouwbeleid en voedselzekerheid. Landbouw is de grootste werkgever in Zuidelijk Afrika. Twee derde van zijn bevolking werkt in de landbouw. In de samenwerking met Malawi is gekozen om samen te werken rond landbouw. In de strategienota 2019-2023 zijn projecten geselecteerd die zich richten op landbouwvoorlichting, het creëren van afzetmarkten en duurzaam landgebruik.

Minister Jambon beklemtoont dat hij samenwerkt met VN-organisaties die daarin gespecialiseerd zijn, met name de FAO, het IFAD en het WFP. Deze organisaties zijn gevestigd in Rome waar ook Vlaanderen zijn vertegenwoordiging heeft en dus nauw met hen kan samenwerken.

Twee andere belangrijke thema's die Vlaanderen opneemt in zijn ontwikkelingssamenwerking zijn het recht op gezondheid en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. Deze doelstelling sluit aan bij de 2030 agenda voor duurzame ontwikkeling. Die ambities worden bewerkstelligd in de samenwerking met Mozambique. In de projecten in Mozambique is ervoor gekozen om de capaciteit van gezondheidspersoneel te versterken.

Minister Jambon kondigt aan dat vanaf 2020 een nieuwe landenstrategienota opgesteld wordt in nauw overleg met Mozambique en conform de prioriteiten in het regeerakkoord.

De samenwerking met Zuid-Afrika wordt geheroriënteerd van een ontwikkelingsnaar een sterke politiek-economische diplomatieke samenwerking in de brede zin, zodat deze samenwerking geen beroep meer doet op middelen van ontwikkelings-samenwerking.

Vanuit de lopende portefeuille voor ontwikkelingssamenwerking ondersteunt hij de lopende landenstrategienota 2017-2021 met Zuid-Afrika. Die zet in op het versterken van de capaciteit van Zuid-Afrika om zich aan te passen aan klimaatverandering, voegt de minister toe. De projecten voldoen aan de criteria voor internationale klimaatfinanciering.

Minister Jambon geeft aan dat de bevolking in Noord- en Oost-Afrika tegen 2050 zou toenemen tot 2,5 miljard. Voor de welvaart en toekomstkansen van kwetsbare bevolkingsgroepen in Noord- en Oost-Afrika is economische groei belangrijk. Het gebrek aan perspectief om een gedegen toekomst uit te bouwen, de vele conflicten in die regio zijn een belangrijke aanleiding voor mensen om te migreren. De minister geeft aan dat binnen de focusbenadering een nieuwe samenwerking wordt opgestart met een of meer landen uit de regio Noord- en Oost-Afrika. Landen die goed samenwerken met de EU in de strijd tegen mensenhandel en illegale migratie worden geselecteerd. Landen die de grondoorzaken van migratie aanpakken op lange termijn worden gesteund. Door hierop in te zetten kan ontwikkelingssamenwerking bijdragen aan beheersing van de migratiestromen. Minister Jambon wil in

nauwe samenwerking met het Europese ontwikkelingsbeleid bijdragen tot de aanpak van de grondoorzaken van migratie in Noord- en Oost-Afrika. Hij geeft zijn diensten de opdracht te onderzoeken hoe Vlaanderen hierin een rol kan opnemen.

Om economische ontwikkeling in ontwikkelingslanden te stimuleren, is het engagement van de private sector cruciaal. Hun expertise, technologie, logistieke capaciteiten en investeringsmiddelen dragen daar toe bij. De minister wil daartoe het fonds Inclusieve Financiering aanspreken dat als hefboom kan dienen voor meer sociale investeringen voor ontwikkelingslanden. Het fonds kan bijdragen tot het mobiliseren van investeringen vanuit private financiële stromen.

Vlaanderen wil via humanitaire actie een antwoord bieden op de noden die het gevolg zijn van conflicten en natuurrampen. Vandaag hebben permanent 131,7 miljoen mensen behoefte aan humanitaire hulp en bescherming. Dat is een verdubbeling in 10 jaar.

Minister Jambon beklemtoont dat het Vlaamse internationale beleid niet waarde vrij mag zijn. Vlaanderen zet daarom principieel en volop in op het respecteren van mensenrechten.

De minister besluit dat de EU enkel geloofwaardig kan optreden in het buitenland wanneer zij ook intern de Europese waarden respecteert, beschermt en bevordert. Vlaanderen verwacht dat de EU dezelfde principes verdedigt in de Catalaanse kwestie en de dialoog tussen Spanje en Catalonië helpt bevorderen. De Vlaamse Regering streeft naar een tweejaarlijkse peer review van de rechtsstaat binnen de Raad van de EU.

2. Bespreking

2.1. Johan Deckmyn

Johan Deckmyn dankt de minister-president voor de uitgebreide toelichting. Vlaanderen is een open economie, een sterke innovatiespeler en een logistieke draaischijf in West-Europa, hoewel er zeker op dat vlak enige bescheidenheid aan de dag mag worden gelegd. Die uitgangspunten houden zeker ook gevaren in, zoals oneerlijke concurrentie, het weggapen van innovatieve technologieën en de doorvoer van wapens en drugs in onze havens. Als we ons bewust zijn van onze sterktes, moeten we ons zeker ook beschermen ten aanzien van onze zwaktes, aldus Johan Deckmyn. De minister-president stelde dat Vlaanderen moet trachten de internationale rechtsorde waar mogelijk actief en positief te beïnvloeden, maar dat ter zake ook enige bescheidenheid past. Dat neemt echter niet weg dat Vlaanderen als natie zijn plaats in de wereld moet claimen. Vlaanderen moet zich internationaal positioneren als natie op economisch, diplomatiek en politiek vlak. Johan Deckmyn meent te hebben opgemaakt uit de toelichting dat dat een van de ambities is van de minister-president.

In de eerste strategische doelstelling wordt de klemtoon gelegd op de verhouding tussen Vlaanderen en de EU. Daarbij wordt onder meer beklemtoond dat er respect moet zijn voor de nationale en regionale bevoegdheden. Johan Deckmyn vindt dat terecht. Vandaag schort er nog heel wat op dat vlak en hij hoopt dat Vlaanderen waakzamer zal zijn ter zake dan in het verleden.

Een belangrijke zaak is de kostprijs van de EU, een thema dat de jongste jaren in heel wat Europese landen onderwerp van fel politiek en publiek debat is, maar in Vlaanderen voorlopig een beetje onder de radar blijft. Steevast klinkt het dat de EU voor Vlaanderen meer opbrengt dan kost. Binnen de EU zijn er echter geldstromen in twee richtingen: de nationale staten betalen bijdragen aan de EU en de EU doet uitgaven in de nationale staten. Als je beide geldstromen vergelijkt, weet je

of een nationale staat een netto-ontvanger is, die meer ontvangt dan bijdraagt, of een nettobetaler, die meer bijdragen betaalt dan ontvangt. Van de achtentwintig lidstaten zijn er twaalf die meer bijdragen dan ze ontvangen. België is een daarvan. Dat wordt ook in de beleidsnota aangegeven. De EU heeft echter geen regio's en geeft dus ook niet aan of Vlaanderen een nettobetaler is, en zo ja, in welke mate. De minister-president verwees in zijn toelichting terecht naar de behoefte aan regionale data, zodat men ook binnen de regio's of de deelstaten weet waar men aan toe is. Als je echter probeert het zelf te bestuderen, kom je tot sluitende conclusies, besluit Johan Deckmyn. In 2015 droeg België 5,5 miljard euro af aan de EU, of 271 euro per Belg. Vlaanderen hoest met 3,5 miljard euro het leeuwendeel ervan op, maar ziet daar amper 1,3 miljard euro van terugvloeien. De nettokostprijs is dan 2,2 miljard euro of 339 euro per Vlaming. Hij moet dus concluderen dat van de 500 miljoen Europeanen niemand meer betaalt dan de Vlamingen. Het Vlaams Belang is geen tegenstander van solidariteit in een Europees samenwerkingsverband, maar de EU is allang geen samenwerkingsverband meer. Het is een soort unitaire staat geworden, die dreigt uit te monden in een vrijheidsbeperkende en onduidelijk opererende slokop van belastinggeld. Voor het Vlaams Belang is het duidelijk: de regeringspartijen moeten het dossier van de financiering van de EU op tafel gooien. Zo kan men tot een rechtvaardigere verdeling komen door een korting te bedingen, net zoals voor Denemarken en Ierland. Johan Deckmyn vraagt of de minister-president daartoe bereid is.

In 2024 zit België de Raad van de Europese Unie voor. In dat kader wordt een visiedocument 'Vlaanderen en de Europese Unie 2024' opgesteld. Het Vlaams Belang vraagt alvast dat daarbij de nodige aandacht wordt gegeven aan de subsidiariteit en de financiering binnen de EU. De minister-president heeft in zijn toelichting een klemtoon gelegd op die subsidiariteit. Johan Deckmyn neemt dus aan dat hij dat zeker meeneemt.

Een goede zaak is het feit dat Vlaanderen partnerschappen wil aangaan met andere Europese landen of regio's om een grotere impact te hebben op Europees niveau. In de beleidsnota staat de volgende passage, die in de toelichting al werd geciteerd: "Vlaanderen ijvert ervoor dat deelstaten in de EU die op een democratisch legitieme manier onafhankelijk worden, via een verkorte procedure lid kunnen zijn, wanneer ze dat verkiezen, van de Europese Unie." De Vlaams Belangfractie juicht dat uiteraard toe, maar het had heel wat ambitieuzer geklonken als er daarnaast bijvoorbeeld ook een verwijzing naar Vlaanderen had gestaan, al was het maar met een knipoog, maar zelfs die knipoog heeft Johan Deckmyn niet teruggevonden.

De ambitie om samen met Nederland het gebruik van het Nederlands binnen de EU-instellingen te verdedigen, is op dat vlak wél duidelijk. Dat is dus positief, aldus Johan Deckmyn. Welke concrete stappen wil de minister-president in dat verband zetten?

Over de brexit en de Vlaamse verhoudingen met het Verenigd Koninkrijk zijn binnen de commissie al heel veel vragen gesteld. Daaruit blijkt dat iedereen zich goed bewust is van de impact die de brexit zal hebben op Vlaanderen. De beleidsnota besteedt daar uiteraard de nodige aandacht aan. In de beleidsnota staat dat Vlaanderen elke vorm van brexit betreurt, maar Johan Deckmyn wil ter zake toch opnieuw de kanttekening maken die hij in het verleden al formuleerde in de commissie. Het Verenigd Koninkrijk heeft op een democratische en legitieme manier beslist om de Europese Unie te verlaten, en dat moet worden gerespecteerd, ongeacht de problemen die dat natuurlijk met zich meebrengt.

Vlaanderen is een exportland. Dat de beleidsnota aandacht heeft voor de internationalisering van de Vlaamse economie is dus logisch. De Vlaamse kmo's missen soms nog de focus op het buitenland, en het is belangrijk om inderdaad te streven naar een sterker internationaal georiënteerd economisch weefsel in Vlaanderen.

Organisaties zoals FIT en VLAIO spelen daar zeker een belangrijke rol in, in het bijzonder als het gaat over export en kenniseconomie in Vlaanderen. In het kader van de internationalisering van de Vlaamse economie wordt in de beleidsnota de nodige aandacht geschonken aan de nodige uitbouw van een buitenlands netwerk van economische vertegenwoordigers, diplomaten en technologieattachés. Dat is niet alleen nodig voor economische doeleinden: het moet ook bijdrage tot de profilering van Vlaanderen als natie in de wereld. Dat netwerk is al goed uitgebouwd en de beleidsnota stipt terecht aan dat geen enkele andere Europese regio eigen diplomaten uitstuurt. Johan Deckmyn vindt het alvast positief dat FIT zal blijven investeren in een voldoende groot, stabiel buitenlands netwerk.

In de beleidsnota wordt aangegeven dat Vlaanderen zich moet wapenen tegen de-loyale concurrentie. Dat wordt heel kort gesteld in operationele doelstelling 2.6. Dat theoretisch verwoorden is een ding, dat omzetten in de praktijk is heel wat moeilijker. De Vlaamse Regering wil de EU doen inzetten op afdwinging en geschillenbeslechting bij overtredingen van internationale handelsregels. Johan Deckmyn vreest echter dat het niet voldoende zal zijn om de diensten van de minister-president op te dragen om de Europese Commissie hieromtrent actief te bevragen.

Dat Vlaanderen verder gaat investeren in goede banden met zijn buurlanden, vindt Johan Deckmyn een goede zaak. Daarbij gaat ook de nodige aandacht naar de verdere ontwikkeling van de Benelux, waarover de Vlaamse Regering een aparte visienota zal opstellen. Hij is dan ook benieuwd naar de inhoud van die visienota. Positief is dat de Vlaamse Regering in deze regeerperiode specifiek zal inzetten op het verder versterken van onze culturele en taalkundige band met Nederland. Daarbij wordt terecht ook de samenwerking met de Nederlandse Taalunie beklemtoond. Dat de minister-president ook de culturele banden met Frans-Vlaanderen verder wil aanhalen, is ook een goede zaak. Is dat laatste een algemene stelling of heeft de minister-president al concrete initiatieven voor ogen? Over de samenwerking met Zuid-Afrika had Johan Deckmyn ook graag iets meer duiding gehad, want het is opvallend dat die volgens de beleidsnota wordt geheroriënteerd van ontwikkelings samenwerking naar een sterke politiek-economische diplomatieke samenwerking in de brede zin. Hoe moet men dat zien?

Over strategische doelstelling 4 zijn in de commissie ook al vragen gesteld, in het bijzonder over de doorvoer van wapens naar Saoedi-Arabië. Daarvoor verwees de minister-president naar Europa, want men moet alles toch wel in een Europese context bekijken. Vlaanderen moet samen met alle Europese landen concrete regels uitwerken. In de beleidsnota is er sprake van om binnen België en Europa te streven naar nieuwe samenwerkingsakkoorden of een aanpassing van de oude, maar echt concreet vindt Johan Deckmyn dat niet. De minister-president beklemtoonde tijdens zijn toelichting meermaals dat men naar die herwerking van interne samenwerkingsakkoorden moet gaan. In De Morgen van 26 november stond te lezen dat Wallonië de meeste wapens stuurt naar de Saoedi's. In 2018 was het Waalse Gewest met een vergunde uitvoer van 196 miljoen euro de belangrijkste EU-leverancier van vuurwapens aan Saoedi-Arabië: 75 procent van alle vuurwapenuitvoer vanuit de EU naar het Saoedische regime gebeurt vanuit Wallonië. De logische vraag is dan of de minister-president dat ter sprake zal brengen bij de hernieuwing van de samenwerkingsakkoorden. Is dat een klemtoon die hij zal leggen? Dat zal volgens Johan Deckmyn uiteraard niet de enige klemtoon zijn, maar dergelijke zaken zijn toch ook wel aandachtspunten bij het versterken van die samenwerkingsakkoorden.

Op het vlak van ontwikkelingshulp wil de Vlaamse Regering inspanningen leveren om de norm van 0,7 procent van het bruto nationaal inkomen op Belgisch niveau te halen. Men wil ook op regelmatige basis de effectiviteit van onze ontwikkelings samenwerking evalueren. Dat laatste vindt Johan Deckmyn een goede zaak. Een groot deel van dat geld komt immers niet altijd terecht bij de mensen die het het

hardst nodig hebben. Zelfs economen in Afrika stelden in het verleden al dat, als het Westen de geldkraan zou dichtdraaien, de gewone Afrikaan dat niet eens zou voelen en dat enkel de regimes en de ambtenaren hun geld zouden missen. Hij wil niet veralgemenen, maar dat is iets wat men in sommige Afrikaanse landen toch hoort.

In het kader van de realisatie van de Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling wil de minister-president een aantal organisaties ondersteunen die in Vlaanderen verschillende doelgroepen helpen om bij te dragen tot een duurzame en internationaal rechtvaardige maatschappij. Welke criteria wil de minister-president daarbij hanteren en welke organisaties heeft hij voor ogen?

De Vlaams Belangfractie wil met betrekking tot de klimaatmaatregelen toch een en ander relativeren. Men moet zich durven af te vragen of bijvoorbeeld alle geformuleerde doelstellingen om de uitstoot te beperken wel realistisch zijn, en hoeveel dat klimaatbeleid dan wel kost. Johan Deckmyn is zeker geen klimaatnegationist, en uiteraard moet men oog hebben voor klimaatmaatregelen, maar men mag niet vervallen in een extreme vorm van doemdenken, wat hij helaas bij sommige politici en belangengroepen ziet. Het debat over het klimaat wordt ook niet altijd op een correcte manier gevoerd. Er zijn immers nog altijd taboes. Zo is er het feit dat men niet het lef heeft om over de kernuitstap te discussiëren. Na 2020 zal de Vlaamse bijdrage voor de internationale klimaatfinanciering worden vastgesteld in het kader van een nieuwe Belgische samenwerkingsovereenkomst voor de periode 2021-2030. Nu is de bijdrage 14,5 miljoen euro per jaar. Hoe ziet de minister-president dat in de toekomst evolueren? Is die bijdrage ook het voorwerp van besparingen?

De Vlaams Belangfractie vindt het een goede zaak dat de Vlaamse Regering een sterkere zichtbaarheid en slagkracht van Vlaanderen op internationaal vlak wil. Het Vlaams Belang ondersteunt de initiatieven van de Vlaamse Regering om Vlaanderen sterker te profileren in het buitenland door de Vlaamse diplomatie verder te professionaliseren. De minister-president is niet alleen bevoegd voor Buitenlands Beleid, maar ook voor Cultuur, en wil dat aangrijpen om gezamenlijke klemtonen te leggen. Er is daarbij onder meer sprake van culturele initiatieven die Vlaanderen op interessante plaatsen in het buitenland onder de aandacht brengen als state of the art. Zijn er op dat vlak nog andere initiatieven? Hoe zal de minister-president samenwerken met de minister van Toerisme om Vlaanderen in het buitenland te profileren?

Het is Johan Deckmyn opgevallen dat men in Europa soms oorverdovend stil kan zijn als het gaat over internationale en Europese mensenrechtenverdragen. Terwijl men al snel landen als Polen en Hongarije met de vinger wijst, is er geen sprake van een veroordeling door de EU van een land als Spanje, dat Catalaanse politici wegens hun onafhankelijkheidsstreven achter slot en grendel steekt. In het kader van de strategische doelstelling inzake mensenrechten vindt hij het alvast positief dat dat ook wordt verwoord in de beleidsnota. Als het gaat over mensenrechten wordt er ook terecht verwezen naar het verdedigen van alle mogelijke rechten. Waar Johan Deckmyn in deze beleidsnota echter niets over verneemt, is over de houding van deze regering ten aanzien de islamisering in Europa, een tendens die zeker in sommige Europese grootsteden een reëel gevaar inhoudt voor het vrijwaren van de mensenrechten. Waarom werd dat aandachtspunt niet opgenomen in de beleidsnota?

Tot slot stelde de minister-president dat hij wil gaan voor een internationaal optreden van de Vlaamse overheid dat uitblinkt in coherentie en efficiëntie. Daartoe zal hij een politiek-ambtelijk overlegorgaan oprichten. Kan hij daarover wat meer toelichting geven? Dat brengt Johan Deckmyn tot de laatste zaak die hij wil aankaarten en die voortvloeit uit een vraag om uitleg (*Vragen Vl.Parl. 2019-2020, nr.*

21). De minister-president antwoordde, naar aanleiding van zijn vraag over terugkerende Syriëstrijders en internationaal terrorisme, dat de Nationale Veiligheidsraad in de vorige zittingsperiode één keer de minister-presidenten rond de tafel had gebracht. Dat was na de aanslagen in Brussel en Parijs. De minister-president stelde toen ook een pleitbezorger te willen zijn om dat overleg min of meer permanent te maken. Johan Deckmyn had verwacht dat heel concreet te zullen terugvinden in de beleidsnota, maar het is hem alvast ontgaan. Welke initiatieven zal de minister-president dus nemen om de Nationale Veiligheidsraad op die manier te organiseren?

2.2. Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe dankt de minister-president voor de omstandige toelichting bij zijn beleidsnota en de talrijke verwijzingen naar de begrotingscijfers. Hij start met een meer algemene benadering van de nota en vervolgens wil hij iets specifiek in gaan op Europese thema's.

Na het regeerakkoord zelf is het hiermee volgens Karl Vanlouwe opnieuw duidelijk dat Vlaanderen zeer ambitieus is op het internationale en Europese niveau, en terecht. Vlaanderen is door en door internationaal, niet het minst door onze open en exportgerichte economie, die verweven is met de rest van de wereld. Met Brussel, zijn stad, dat de hoofdstad is van Vlaanderen en Europa is het vanzelfsprekend dat de EU de belangrijkste hefboom van ons buitenlandse beleid is. Op dat vlak is er natuurlijk wel heel wat werk aan de winkel. Hij is heel tevreden dat de minister-president duidelijk stelt dat Europese samenwerking gebaseerd moet zijn op het principe van de subsidiariteit, en neemt aan dat de minister-president daarmee ook de proportionaliteit bedoelt, met respect voor de lidstaten en wat de N-VA betreft dus ook voor de deelstaten. Zoals artikel 5 van het Verdrag van Lissabon stelt, moet er worden nagegaan welk niveau het beste niveau is om een beslissing te nemen: Europa, de deelstaat of de lidstaat?

Met de brexit in het vooruitzicht verliest Vlaanderen met het Verenigd Koninkrijk een belangrijke partner, die ook duidelijk op een bepaalde lijn zat. Er is geregeld kritiek op het Verenigd Koninkrijk, maar dat land zette de Europese wetgeving bijzonder snel om. Bij de voorbereiding daarentegen stelde het zich altijd wel het moeilijkst op. Het land deed natuurlijk aan lobbying en probeerde de wetgeving in zijn richting te kantelen. Voor de N-VA-fractie wordt het zaak om ook de relaties te versterken met andere lidstaten die deze eurorealistische benadering volgen. Eurorealistisch is volgens hem dus niet hetzelfde als eurokritisch.

Uit de beleidsnota blijkt volgens Karl Vanlouwe dat er niet alleen wordt gekeken naar de traditionele Benelux-samenwerking, die absoluut een noodzaak is en waarover de minister-president ook al met zijn collega, minister-president Rutte, overlegd heeft. Het is ook absoluut noodzakelijk om naar de noordelijke landen te kijken. Met name de Noordzee- en Hanzelanden moeten bevoorrechte partners worden. Zijn partij is het daar volledig mee eens. Geert Bourgeois, de voorganger van de minister-president, heeft daarvoor al een eerste aanzet gegeven: hij probeerde de landen rond de Noordzee met betrekking tot bepaalde thema's, waaronder de brexit, samen te brengen.

Vlaanderen moet zich op het internationale toneel aansluiten bij die lidstaten en die deelstaten die ook gaan voor economische groei, strategische investeringen, begrotingsdiscipline en het terugdringen van overdreven overheidsbemoediging, niet alleen om bilateraal goede relaties te onderhouden met elkaar, maar ook om gezamenlijk te kunnen wegen op de Europese besluitvorming. Kan de minister-president wat toelichting geven over die strategische allianties die hij van plan is op te zetten, met die Noordzee- en die Hanzelanden? Kan hij ook wat toelichting

geven over die aangekondigde Benelux-visienota? Dat interesseert Karl Vanlouwe ten zeerste, aangezien hij recent ook lid is van het Benelux-parlement.

Wanneer Vlaanderen partnerschappen aangaat met andere lidstaten om een sterkere stem te hebben aan de Europese tafel, is het noodzakelijk dat het zelf ook een duidelijke visie heeft op de EU en Europese dossiers, aldus Karl Vanlouwe. Zoals de minister-president aanhaalde, is het nodig dat er een debat komt over de toekomst van de EU. België wordt in 2024 voorzitter van de Raad van de EU. Mogelijk komt er ook een conferentie met middenveldorganisaties, met burgers, met lidstaten en hopelijk ook met deelstaten, om een groot debat te houden over de toekomst van de EU. De vorige Vlaamse Regering heeft een duidelijke visienota met betrekking tot de toekomst van de EU goedgekeurd. Hij weet dat dat voor de minister-president ook van belang is als leidraad, maar hij is verder benieuwd naar de opvolging daarvan in het aangekondigde visiedocument 'Vlaanderen en de Europese Unie 2024' van de minister-president. Inzake de interne Vlaamse standpuntbepaling spreekt de minister-president in zijn nota over een politiek-ambtelijk overlegorgaan dat inhoudelijke 'position papers' zal voorbereiden. Kan hij dat toelichten? Karl Vanlouwe wijst op het bestaan van de BNC-fiches in Nederland. Die zijn ook zeer nuttig in het kader van de subsidiariteit, wanneer er Europese wetgeving op til is. Ze geven advies, wijzen erop dat iets Europese bevoegdheid is en dat het ter zake beter is om Europees samen te werken dan op lidstaat- of deelstaatsniveau. Is het de bedoeling om die 'position papers' in de richting van die BNC-fiches te laten gaan?

De huidige Europese Unie beschouwt haar werking nog al te vaak als een lidstaataangelegenheid. Ook dat pijnpunt haalde de minister-president tot tevredenheid van de N-VA-fractie aan in zijn beleidsnota. In de vorige legislatuur heeft het Vlaams Parlement daarover unaniem een resolutie goedgekeurd: daarin staat dat Vlaanderen in het kader van het Europees semester voorstander is van regiospecifieke aanbevelingen. De vorige minister-president heeft daarover gesproken met commissievoorzitter Juncker. Wat is Vlaanderen immers met Belgische gemiddelden inzake werkloosheid, tewerkstellingsgraad, onderwijs, wanneer de verschillen tussen Vlaanderen en Wallonië dermate groot zijn? De OESO houdt bij haar aanbevelingen al rekening met lidstaten, met Vlaanderen, met bevoegdheidsverdelingen. Karl Vanlouwe weet dat er kleine stappen worden gezet binnen de landenspecifieke aanbevelingen, maar het is absoluut noodzakelijk dat Vlaanderen regiospecifieke aanbevelingen heeft, meer bepaald voor de eigen bevoegdheden. Alleen zo kan Europa de juiste aanbeveling aan de deelstaat Vlaanderen geven. Ook buurland Nederland zou beter regiospecifieke aanbevelingen krijgen, zodat het weet op welke manier het voor de begroting, maar ook voor onderwijs en andere, sociaal-economische elementen maatregelen moet nemen, bijvoorbeeld om de werkloosheid en de tewerkstellingsgraad aan te pakken. Hij vindt het dan ook bijzonder goed dat de minister-president dat thema aanhaalt in zijn beleidsnota en bij de EU en de Commissie daarop zal blijven aandringen. Hij neemt aan dat de minister-president dat nogmaals ter sprake kan brengen wanneer hij de nieuwe commissievoorzitter, Ursula von der Leyen, ontmoet. Kan hij ook al aangeven hoe hij wil laten onderzoeken op welke manier de Vlaamse positie binnen de Europese instellingen kan worden versterkt? Hoe kan Vlaanderen met zijn attachés aan de Europese tafel aanwezig zijn, hoe kan het dossiers voorbereiden binnen COREPER I en II zonder afhankelijk zijn van de federale overheid? Hoe kan Vlaanderen rechtstreeks aan tafel zitten voor de eigen bevoegdheden en de eigen standpunten daarover rechtstreeks verkondigen op Europees niveau?

Karl Vanlouwe heeft alle vertrouwen in het handelen van de minister-president als het gaat over de vraag hoe Vlaanderen zich positioneert en manifesteert in de Europese Raad, maar helaas heeft die niet alle sleutels in handen. De federale overheid en de samenwerking tussen de deelstaten in dit land hebben nog altijd

een invloed op de manier waarop Vlaanderen zich überhaupt kan tonen aan de Europese tafel.

Het is in het verleden nog maar enkele keren voorgekomen dat er een Belgische onthouding was omdat er geen standpunt was, maar soms is het misschien beter om én een standpunt van Vlaanderen én een standpunt van Wallonië te verkondigen, als die uiteenlopend of diametraal tegengesteld zijn. Hij vindt het ook een goede zaak dat er prioriteit wordt gemaakt van een snelle en volledige herziening van de 25 jaar oude samenwerkingsakkoorden inzake de EU-vertegenwoordiging. De manier van werken vandaag is niet meer aangepast aan de institutionele realiteit. De akkoorden zijn achterhaald, waardoor Vlaanderen niet ten volle de internationale rol die het toekomt, op zich kan nemen. 'In foro interno, in foro externo' is van belang, aldus Karl Vanlouwe, en dat moet dan ook institutioneel tot uiting komen door de aanpassing van de samenwerkingsakkoorden. Hij vindt het een bijzonder goede zaak dat de minister-president dat op 26 november opnieuw ter sprake heeft gebracht bij de minister-president van de Franse Gemeenschap. Hij hoopt dat de andere deelstaten in België dat ook ernstig zullen opnemen, en dat men in een volgende federale legislatuur die samenwerkingsakkoorden kan herzien. Dat is beter voor Vlaanderen, voor Wallonië en de Franse Gemeenschap, en ook voor Brussel.

De Waalse vrienden hebben in het verleden hun stem luid laten horen inzake het handelsbeleid van de Europese Unie, aldus Karl Vanlouwe. Iedereen herinnert zich de saga met betrekking tot het CETA-verdrag. Toevallig was hij in Quebec toen de discussie hier begon en hij kon daar op geen enkele manier uitleggen dat de kleine deelstaat Wallonië, die amper exporteerde naar Canada of Quebec, zich tegen het verdrag verzette. Hij staat erachter dat Wallonië zijn bevoegdheid gebruikt, maar het is wel jammer dat het daarmee een strijd voerde die Wallonië economisch amper schaadde, maar de Vlaamse economie wel. Dat was dus geen samenwerkingsfederalisme, maar een vorm van vechtfederalisme, die men beweerde te bestrijden.

Vlaanderen is een open en exportgerichte economie: we leven van export en internationale handel. We hebben belangrijke havens, zoals de haven van Antwerpen, die zeker voor China de toegangspoort tot Europa is, evenals de sterke haven van Zeebrugge. Er is de samenwerking tussen Gent en Vlissingen, er zijn de kleinere binnenhavens, zoals die van Brussel. Het is dan ook van belang om vanuit Vlaanderen op het Europese toneel voluit de kaart van ambitieuze handelsakkoorden te trekken, aldus Karl Vanlouwe. Iedereen weet dat diverse akkoorden op ons af komen. In het verleden waren er het CETA-verdrag en de TTIP-handelsakkoorden met de VS. Die akkoorden zijn lang besproken. De linkerzijde was absoluut een tegenstander van TTIP. Het is uiteindelijk gestrand, vooral omdat er steun kwam van VS-president Trump, die eigenlijk ook om protectionistische redenen tegen TTIP was. Karl Vanlouwe heeft echter goede hoop dat er opnieuw besprekingen worden gevoerd tussen de Europese Commissie en de VS om een nieuw handels- en investeringsverdrag af te spreken.

De minister-president geeft terecht aan in zijn beleidsnota dat de Vlaamse Regering de Europese Commissie steunt bij het wegwerken van handelsbelemmeringen met derde landen. Het gaat dan over het verlagen van importtarieven en het openstellen van dienstenmarkten en openbare aanbestedingen, dat alles ook met oog voor duurzame ontwikkeling.

Karl Vanlouwe wijst erop dat onze internationaal gerenommeerde baggeraars bijvoorbeeld nog altijd niet in de VS kunnen werken, door de Jones Act. Zo iets heeft ook lange tijd in Canada bestaan. Iedereen weet hoeveel water en rivieren er in de VS en Canada zijn. Het zou dan ook voor de Vlaamse economie, de Vlaamse baggerbedrijven een goede zaak zijn als die dienstenmarkt, hopelijk in het kader van

een handelsverdrag, kan worden geopend. Kan de minister-president uitweiden over nieuwe, herwerkte akkoorden die op ons afkomen?

De naam TTIP is ondertussen erg beladen, maar hopelijk komt er een nieuw handelsakkoord met de VS, al is het maar om een handelsoorlog te voorkomen. Karl Vanlouwe denkt onder meer aan Mercosur en aan het investeringsakkoord tussen de EU en China. Kan de minister-president meer toelichting geven bij de nieuwe bilaterale investeringsakkoorden die tussen Vlaanderen en België en andere landen zouden worden gesloten in het kader van de uitspraak van het hof van justitie met betrekking tot het ICS binnen het CETA en waarover in de commissie meerdere debatten zijn gevoerd?

Brexit is het meest urgente dossier dat op Vlaanderen afkomt, zo stelt Karl Vanlouwe. Het heeft een grote impact op de Vlaamse economie, welvaart, werkgelegenheid en jobcreatie. De N-VA betreurt het vertrek van de Britten uit de EU, maar stelt geen baat te hebben bij de zoveelste analyse van de stemintenties van de Britten. Over een paar weken wordt duidelijk wat er is gebeurd in de stembusgang in het Verenigd Koninkrijk. Hij verwacht grote verschillen tussen Schotland, Wales, Engeland en Noord-Ierland, die mogelijk ook wel een impact kunnen hebben op het Verenigd Koninkrijk. Vlaanderen moet echter vooruitkijken. Het is in het belang van onze natie en van het Verenigd Koninkrijk, dat toch een van onze dichtste burens een belangrijke handelspartner blijft. Het is ook in het belang van een groot deel van de 27 lidstaten van de EU om te streven naar een ambitieus en omvattend partnerschap tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk.

Intussen is het zaak zich zo goed mogelijk voor te bereiden op die brexit, uiteraard het liefst met een deal, in welke vorm ook, 'let's hope for the best and prepare for the worst'. De minister-president kondigde in zijn beleidsnota aan dat hij de Brexit Taskforce zal versterken. Daarnaast gaat zijn Vlaamse Regering verder op het elan van de vorige regering onder leiding van Geert Bourgeois. Hij pleitte voor een brexitgarantiefonds, voor de versoepeling van het Europees Globaliseringsfonds naar kmo's, voor de versterking van het EU-COSME-programma en voor het behoud van de 20 procent geïnde douane-inkomsten voor Noordzeelanden.

Die maatregelen zijn cruciaal voor een natie als Vlaanderen, die sterke banden heeft met het Verenigd Koninkrijk. Karl Vanlouwe kondigt aan samen met collega's een voorstel van resolutie op te stellen om de minister-president in het kader van de Europese politieke dialoog te steunen wat die voorstellen betreft, en om de Europese Commissie rechtstreeks vanuit het Vlaams Parlement op te roepen om de brexitbedreiging voor Vlaanderen zo goed als mogelijk te counteren met de diverse fondsen, zoals het garantiefonds en het Globaliseringsfonds, om dat ook voor Vlaanderen open te stellen, en dat onder meer binnen de nieuwe begroting en het financiële meerjarenkader van de EU, zo mogelijk.

De beleidsnota ademt een Vlaamse visie met internationale en Europese ambitie, besluit Karl Vanlouwe. De N-VA is ervan overtuigd dat Vlaanderen zich onder het ministerschap van minister-president Jambon op de internationale en Europese kaart zal zetten, in het belang van zijn inwoners en bedrijven. Hij is ook bijzonder tevreden dat de minister-president in het regeerakkoord, in zijn beleidsnota en nogmaals in zijn toelichting uitdrukkelijk pleitte voor een dialoog tussen Catalonië en Spanje. Het blijft natuurlijk afwachten wat dat oplevert. Hij kijkt uit naar wat er de komende dagen en weken zal gebeuren. Hij vindt het ook een bijzonder goede zaak dat Vlaanderen, en ook andere deelstaten want het is niet limitatief opgesomd, de mogelijkheid moeten hebben om zich ten volle te ontwikkelen en zo mogelijk onafhankelijk te worden.

2.3. Jeremie Vaneekhout

Jeremie Vaneekhout dankt de minister-president voor zijn uitvoerige uitleg en de omstandige beleidsnota, ondanks de korte periode. Groen heeft die nota met veel interesse gelezen en het zal de minister-president niet verbazen dat Groen over een aantal dingen van mening verschilt. Men zit dan ook in een parlement om van gedachten te wisselen. Wel wil hij zich wel aansluiten bij de positieve vaststelling dat de beleidsnota ambitieus is, en getuigt van een zelfbewuste regio die zijn rol wil spelen op internationaal vlak. Dat is een belangrijke keuze. De Vlaamse regio is klaar om dat meer dan ooit te doen. Nu Vlaanderen nog meer bevoegdheden naar zich toe heeft gehaald, vindt de Groenfractie het ook heel belangrijk dat het die gaat invullen.

De spreker ziet in de beleidsnota vooral een economische invulling. Dat is het eerste belangrijke nuanceverschil. Zijn fractie verwacht van een zelfbewuste regio echter dat het die zelfbewuste internationale rol op allerlei terreinen speelt. Vlaanderen is inderdaad ten volle internationaal, en historisch gezien ook altijd internationaal geweest. Het zal dat ook altijd blijven, maar het moet dan ook die rol mondiaal op alle gebieden spelen. Hij heeft dus toch nog een aantal vragen voor de minister-president.

Iedereen beseft dat alles wat wapenhandel betreft de meest harde vorm van Vlaams internationaal beleid kan zijn, aldus Jeremie Vaneekhout. Deze bevoegdheid biedt mogelijkheden om een rol te spelen binnen de internationale dynamiek tussen mensen, landen en deelstaten. Vlaanderen moet ten volle zijn verantwoordelijkheid nemen op het gebied van mensenrechten. Enerzijds is er de ambitieuze tekst van de beleidsnota, maar anderzijds staan daar ook financiële keuzes tegenover. Jeremie Vaneekhout zal ook altijd proberen de link te maken tussen de beide en dat leidt tot vragen. Als Vlaanderen ervoor kiest om zelfbewust en autonoom te zijn, dan moet het niet focussen op wat er ten zuiden van de taalgrens gebeurt. Dan moet het zijn verantwoordelijkheid hier nemen. Hij vindt het dan ook opmerkelijk dat de aangekondigde besparingen plaatsvinden op de diensten die zich bezighouden met strategische goederen. Op welke manier wil de regering de ambities om daar toch een stukje verder in te gaan, waarmaken in een context van besparingen? Hoe zal ze voldoende kunnen investeren in de sterkte van die diensten? Hij verwijst naar de situatie in de havens van Zeebrugge en Antwerpen. Hij vraagt zich af hoe ervoor wordt gezorgd dat de samenwerking met de douane en met de havens beter verloopt, zodat die voortaan wél meewerken en dat ze proactief een aantal zaken vaststellen. Jeremie Vaneekhout vindt het belangrijk dat men het heft in eigen handen neemt.

Op dit moment is het eindgebruik onbekend van ongeveer 60 à 70 procent van de militaire goederen die Vlaanderen uitvoert. Ze worden soms geassembleerd in gevechtsvliegtuigen. Eerst gaan ze naar Frankrijk, maar vervolgens weet men niet wat daarmee gebeurt. Vlaanderen heeft een morele en internationale politieke plicht en moet dus absoluut de ambitie hebben om dat percentage naar beneden te halen. Hoe wil de regering dat doen? Hoe zullen de diensten worden versterkt met het oog daarop?

De minister-president heeft een aantal ambities geuit over wapenhandel en de uitvoer van strategische goederen. Zijn er daarvoor decretale wijzigingen nodig vraagt Jeremie Vaneekhout zich af. De minister-president heeft ook zijn ambitie geuit over de rulings ex ante voor de uitvoer van strategische goederen. Jeremie Vaneekhout wil niet wantrouwig zijn: hij snapt de ambitie om dat op een goede manier vorm te geven. Maar er kunnen allerlei dingen veranderen op het moment dat zo'n ruling ontstaat. Hoe wordt dat gemonitord? Hoe garandeert de minister-

president dat er geen wantoestanden ontstaan, dat achteraf niet blijkt dat er goederen werden geëxporteerd waarvan het gezien het beleidskader niet de bedoeling was die te exporteren?

Wat de brexit betreft heeft het volgens Jeremie Vaneekhout inderdaad geen zin om een intentieproces te maken als het gaat over de vraag waarvoor de Britten hebben gestemd, waarom ze dat hebben gedaan en wat ze komende maand zullen doen. Zoals het hoort in een democratie, moet dat vooral aan de Britten worden overgelaten. Uiteraard is hij een voorstander van Europese samenwerking. Hij vindt wel dat Vlaanderen nog onvoldoende klaar is. Hij begrijpt dat er heel veel onduidelijkheden zijn en dat het geen evident dossier is, maar dit heeft men jaren zien aankomen. Hij stelt vast dat Vlaanderen helemaal nog niet ver staat, ook niet met de noodscenario's. Een versnelling is nodig. Tot zijn grote verbazing worden de kredieten waarin in 2019 werd voorzien voor de brexit, vooral voor het opvangen van de economische effecten ervan, echter sterk afgebouwd en een aantal worden zelfs afgeschaft. Hoe wil de regering dat opvangen? Is het niet net nodig om daarin extra te investeren? Zijn onze diensten met de voorziene middelen voldoende voorbereid op de economische en zeker ook de politieke uitdagingen? Hij vraagt zich sterk af of Vlaanderen daar voldoende op voorbereid is.

De minister-president heeft al enigszins geantwoord op de vraag over de EU-samenwerkingsakkoorden, zo stelt Jeremie Vaneekhout. Die zijn meer dan ooit van belang. Hij deelt de mening van de minister-president dat Vlaanderen zijn stem moet kunnen laten horen als het gaat over onze bevoegdheden. Op welke manier zal de minister-president het overleg aangaan? Hij zou al hebben gesproken met zijn collega's van over de taalgrens. Dat er nog geen Federale Regering is, mag geen reden zijn om niet te beginnen met de voorbereiding. Hoe zal de minister-president ook ten opzichte van die partner in een volwassen federale houding het gesprek starten?

In economisch krappe tijden is er het voornemen om in een extra AAVR-uitvalsbasis te voorzien in een Scandinavisch land. Op welke manier worden dat land en die stad bepaald? Wat zal de kostprijs daarvan zijn en de meerwaarde? Is er geanalyseerd welke troeven daarmee op tafel worden gelegd? Wat zal de impact zijn en wat zijn economisch en maatschappelijk de terugverdieneffecten? Hoewel de Groenfractie vindt dat men meer naar Scandinavië moet kijken, maakt Jeremie Vaneekhout zich zorgen en vraagt hij zich af of men dat moet doen in economisch krappe tijden.

Er worden vragen gesteld bij de Europese samenwerking. Er is sprake van eurocritici, eurorealisten enzovoort. Jeremie Vaneekhout stelt vast dat we in tijden leven waarin die Europese samenwerking niet door iedereen wordt gedragen en ook niet in dezelfde vorm. Hij meent dat dat deels de verantwoordelijkheid is van de binnenlandse politiek van de afgelopen decennia: al te vaak heeft men Europa verantwoordelijk gesteld voor gemaakte keuzes. Een deel van het antwoord daarop is volgens hem het tegengaan van 'gold plating', niet dat hij het daarmee eens is. Hij vraagt zich aan de andere kant wel af hoe men de komende jaren ambassadeur voor die Europese samenwerking zal zijn bij de Vlaming. Op welke manier zal de regering ervoor zorgen dat over vijf jaar meer Vlamingen ervan overtuigd zijn dat die Europese samenwerking, met alle nuances die daarbij te maken zijn, op het einde van de rit meer oplevert dan kost, zeker als men het traject van de voorbije zeventig jaar ziet, dat in Europa toch een bepaalde verdienste heeft.

Jeremie Vaneekhout hoopt dat de minister-president tijdens de handelsmissie in China zinvolle uitwisselingen had en hij vraagt zich af hoe de evaluatie van de handelsstromen zal gebeuren. Hij wijst op bezorgde signalen die in het binnenland zijn geuit, bijvoorbeeld over het feit dat de nettohandelsbalans met China negatief is. We zijn dus ook een nettobetaler aan China. Misschien halen we er dus minder

voordeel uit dan zij, merkt hij op. Hoe wil de minister-president dat monitoren en bijsturen? Hoe houdt hij die economische relaties in het oog?

Welke strategie kan men ook postbrexit verwachten? Jeremie Vaneekhout beseft dat er verschillende scenario's zijn, maar stelt vast dat men nu wacht en hoopt dat door een resolutie aan Europa er overgangsmatregelen en extra middelen enzovoort voor Vlaanderen komen. Uiteraard is die resolutie heel belangrijk maar hij vindt dat men eigenlijk al een brexitfonds van de nodige geldmiddelen zou moeten voorzien, dat men gericht kan inzetten om een aantal effecten op te vangen. Hoe wil de minister-president dat doen? Is zo'n fonds een optie? Hij hoopt alvast dat de minister-president de goede ideeën die bij de oppositie leven, zal overnemen.

Met betrekking tot het internationale handelsbeleid vraagt hij zich af hoe de minister-president ervoor zal zorgen dat bij handelsakkoorden de historische verdiensten van de Europese, maar ook de Vlaamse markten van kwalitatieve producten met een hoge normering in stand zullen worden gehouden? Het is een fabeltje dat men daarmee economisch sterker wordt. Hoe zal Vlaanderen, samen met Europa, de lead nemen om ervoor te zorgen dat die standaarden wereldwijd naar omhoog gaan en dat we niet zelf moeten toegeven aan de druk van het buitenland?

Dat de Groenfractie ook heel veel belang hecht aan een solidair, emanciperend internationaal beleid, zal niet verbazen. Jeremie Vaneekhout is blij te horen dat de minister-president ook internationale samenwerking en internationaal beleid verbindt met alle debatten die er leven inzake migratie. Men zal maar antwoorden kunnen geven op migratie als men ook de durf heeft om echt te investeren in de grondoorzaken. Deze goede lijn van de minister-president staat uiteraard voor een stukje op gespannen voet met de financiële keuzes die men ter zake heeft gemaakt.

Jeremie Vaneekhout verheugt zich over het feit dat men de ambitie heeft om ervoor te zorgen dat Vlaanderen mee ijvert om op Belgisch niveau de norm van 0,7 procent van het BNI te halen, maar hoe verhoudt zich dat ten opzichte van de besparing op dat terrein? Hij ziet geen enkel groeipad om naar dat cijfer te gaan, niet op Belgisch niveau, noch op Vlaams niveau. Op welke manier wil de minister-president daaraan bijdragen? Of is dat eigenlijk een zinsnede die men maar beter zo snel mogelijk schrappt uit die nota, die er maar is omdat ze er historisch altijd in heeft gestaan, maar die men nooit haalt? De regering maakt immers de omgekeerde keuze. Men moet zichzelf dus niet wijsmaken dat men de grondoorzaken zal aanpakken.

Er wordt bespaard op ontwikkelingssamenwerking. Belangrijk is dat mensen een zicht hebben op wat mondiaal de Vlaamse agenda qua ontwikkelingssamenwerking is en waarom we aan ontwikkelingssamenwerking doen. Daar zou draagvlak voor moeten worden gecreëerd. Er wordt echter 60 procent bespaard op de voorziene werkingssubsidies voor betrokkenheid en informatie over de ontwikkelingsagenda. Dan vraagt Jeremie Vaneekhout zich af of de Vlaamse Regering nog de ambitie heeft om de Vlaming ervan te overtuigen dat het belangrijk is om aan ontwikkelingssamenwerking te doen.

Jeremie Vaneekhout stelt vast dat de regering voor de internationale samenwerking een nieuw spoor in Noord- en Oost-Afrika wil trekken. Hij heeft zeer veel begrip voor het maatschappelijk kader waarbinnen dat gebeurt, maar daarvoor is er niet in middelen voorzien. Wordt voor dat vierde spoor beknibbeld op de middelen voor de drie andere partnerlanden? Daarvan zullen er twee ontwikkelingssamenwerking worden, en de derde veeleer een sociaal-economische samenwerking. Wanneer wordt de keuze worden gemaakt met welk land dat is, en op basis van welke criteria?

Jeremie Vaneekhout heeft altijd gepleit voor een waardegedreven internationaal beleid en was dan ook heel blij in het regeerakkoord te lezen dat de mensenrechten en dat waardengedreven karakter ook door de Vlaamse Regering worden beklemtoond. Hij stelt zich wel een aantal vragen: op welke manier wil de minister-president structureel de mensenrechtensituaties linken aan de economische belangen van ons land en de betrokken partnerlanden? Wordt er een afwegingskader gebruikt? Wanneer wordt er ingegrepen? Wanneer gebruiken we gewoon onze economische banden om druk te zetten? Wanneer kan het ons niets schelen? In dat laatste geval kiest hij ervoor dat dat transparant op tafel wordt gelegd. Hij zal daarover dan van mening over verschillen, maar dan moet men tenminste niet naast elkaar praten.

Op welke manier zal de minister-president fair trade de nodige aandacht geven in het handelsbeleid? Dat is een historische evolutie, en Jeremie Vaneekhout vindt het heel belangrijk om steeds meer stappen te zetten daarin. Zal de minister-president de landenstrategie inzake ontwikkelingssamenwerking na 2020 met de andere twee landen buiten Zuid-Afrika voor de komende vijf jaar aanhouden of zijn er toch wijzigingen te verwachten? Zullen er criteria, voorwaarden doelstellingen veranderen? Tot slot vraagt hij zich af hoe zal de minister-president garant zal staan voor de waardengedrevenheid van het internationale beleid van Vlaanderen.

2.4. Vera Jans

Vera Jans bedankt de minister-president namens de CD&V-fractie voor zijn uitgebreide en heldere toelichting bij de beleidsnota. De nota ligt natuurlijk in de lijn van het regeerakkoord, maar zet ook heel duidelijk de lijnen uit voor het buitenlandbeleid voor de komende vijf jaar. Haar fractie kan zich daarin helemaal vinden, evenals in de ambitie, de waarden en de vastgelegde kaders. Die kaders zijn nodig, want er kunnen zich onvoorziene internationale gebeurtenissen voordoen die een impact hebben, ook op het Vlaamse beleid. Bij de vorige beleidsnota was er bijvoorbeeld van de brexit nog geen sprake.

Binnen de eerste doelstelling over een ambitieus en impactvol Vlaams-Europees beleid vermeldt de beleidsnota dat België in 2024 het Europese voorzitterschap op zich zal nemen. CD&V vindt het een goede zaak dat de minister-president dat zal coördineren, maar vraagt zich af of er een specifieke rol zal zijn voor de vakministers. Dat wordt wel verduidelijkt wanneer het gaat over de opvolging van het jaarlijkse werkprogramma van de Europese Commissie. Het is onduidelijk wat de specifieke taak van het politiek-ambtelijke overlegorgaan wordt, wie de leiding daarvan heeft en wie daarin namens de regering zitting zal hebben.

De regering wil ook de Vlaamse positie binnen de Europese instellingen versterken. Wat houdt deze belangrijke doelstelling concreet in. Het is positief dat Vlaanderen een proactieve rol zal spelen in de voorbereiding van het Europese voorzitterschap. De regering voorziet met name in een versterking van het personeel. Vera Jans gaat ervan uit dat daar dan ook financiële middelen tegenover staan. Ze stelt de vraag op welke manier het Vlaams Parlement daarbij zal worden betrokken. Meer gedragenheid en een betere kennis over het Europese besluitvormingsproces vergen natuurlijk meer vorming, ook van de betrokken Vlaamse ambtenaren. In welke maatregelen en in welk budget voorziet de regering?

Ze volgt het pleidooi van de minister-president voor een correcte en tijdige omzetting van de EU-richtlijnen. Vera Jans wijst erop dat ons land zich op dat vlak niet bij de beste leerlingen bevindt. In de afgelopen legislatuur heeft de Senaat op dat vlak heel wat aanbevelingen geformuleerd. Is hij bereid die in acht te nemen? Tot op heden bestaan er ook nog geen afspraken inzake de verdeling van de aansprakelijkheid bij het niet of niet tijdig omzetten van EU-richtlijnen. Kan of zal de minister-president een initiatief nemen om ook die knoop te ontwarren?

Het lijkt Vera Jans niet nodig te beklemtonen hoe belangrijk de uitdagingen zijn inzake de doorgedreven internationalisering van de Vlaamse economie. De beleidslijnen daarover zijn goed. In 2021 vindt voor de derde maal de Flanders International Economic Summit plaats. De CD&V-fractie gaat ervan uit dat de twee vorige bijeenkomsten werden geëvalueerd. In hoeverre worden die evaluaties meegenomen bij de derde top en zijn er eventuele bijstellingen gepland? De minister-president stelde ook zeer terecht dat Vlaanderen unieke troeven heeft als investeringslocatie. We mogen ambitieus zijn: die troeven worden nog onvoldoende uitgespeeld, waardoor we als deelstaat nog te weinig bekend zijn in het buitenland. Bij zijn bezoek aan China stelde de minister-president in een interview dat men België en Vlaanderen niet of te weinig kent en Brussel wel.

We zouden Vlaanderen dus meer als een logistieke draaischijf voor Europa moeten promoten. Ook de vorige Vlaamse Regering heeft daarop ingezet. Wil de minister-president dat ook verder blijven promoten en er echt op inzetten? Hij stelde dat een overkoepelende merknaam de positie van Vlaanderen zal versterken. De CD&V-fractie vindt dat zeer terecht. Kan er daarbinnen ook aandacht zijn voor de 'enabling environment'? Zijn onze administratieve procedures niet te zwaar? Ons land is nogal complex. Er is ook de mobiliteitsknoop, wat mogelijke investeerders kan afschrikken. Ze vraagt of het mogelijk is dat die uitdagingen worden meegenomen in de overkoepelende 'brand' die de regering wil ontwikkelen om het merk Vlaanderen sterker te maken.

Vera Jans stelt dat de economische missies cruciaal blijven voor onze bedrijven. Ze openen deuren en bieden exportkansen. FIT speelt daarin een cruciale rol en moet dat blijven doen. De staatsbezoeken en andere missies zijn een aanvulling daarop. Buitenlandse handel is nagenoeg volledig een deelstaatbevoegdheid. Ze merkt echter in de praktijk dat het voornamelijk toch ook die staatsbezoeken zijn die ook wel heel belangrijke deuren openen. De CD&V-fractie vindt het bijzonder belangrijk te allen tijde te blijven beschikken over concrete impactcijfers, om aan te tonen dat alle initiatieven, ook vanuit FIT, waardevol blijven.

Bedrijven blijven een cruciale rol spelen. De minister-president heeft daar terecht bijzondere aandacht voor. Vaak wordt dan gedacht aan grote bedrijven met een grote naambekendheid, aan internationale spelers met een omkadering of administratie die hen in staat stellen om te exporteren, om andere markten aan te boren en te onderzoeken. Ook de kmo's dragen echter bij tot de Vlaamse welvaart. Zij geven de Vlaamse economie een specifiek karakter. Vera Jans denkt dat ze de minister-president daar niet van hoeft te overtuigen. Welke maatregelen kan hij ook voor die kmo's in de komende jaren nemen?

Buitenlandse investeringen blijven belangrijk. De cijfers voor 2018 zijn positief. Het is wel vaak de chemiesector die een heel groot deel van dat investeringsritme draagt. Is er al over nagedacht hoe er kan worden gediversifieerd, zodat Vlaanderen niet al te afhankelijk wordt van één bepaalde sector? Die specialisatie moet echt wel worden bestudeerd.

FIT blijft investeren in het postennetwerk om de export en de investeringen in Vlaanderen te promoten. Zo beschikken we over een gewaardeerd netwerk. Het is Vera Jans niet duidelijk op welke wijze die posten worden geëvalueerd. Wordt nagegaan of bepaalde posten bijsturing nodig hebben of opportuun zijn? Hoe wordt gescreend of er ook gebieden of landen zijn die in aanmerking zouden moeten komen voor die vertegenwoordigingen? Hoe verloopt de samenwerking met de andere deelstaten in dat netwerk?

De minister-president heeft in zijn beleidsnota en toelichting verwezen naar het platform www.veroverdewereld.be, een belangrijke tool voor ondernemers, die

daarop meteen kunnen zien wie wat waar organiseert. Ze kunnen ook meteen inschatten of een initiatief voor hen of hun bedrijf relevant is. Het platform omvat de initiatieven van de overheidsactoren. Het lijkt Vera Jans interessant te onderzoeken of men ook andere actoren, zoals werkgeversorganisaties, de federale overheid of Europese instanties, daar hun relevante acties en initiatieven kunnen bekendmaken. Ze vraagt of er over die optie al eens nagedacht is en wat de eventuele plannen zijn. Voor haar lijkt dat een meerwaarde te hebben.

De minister-president wil het Meldpunt Handelsbelemmeringen verder uitbouwen. Gaat dat over meer bevoegdheden, over meer personeelsleden of is dat een budgettaire maatregel, vraagt Vera Jans zich af.

In het kader van de derde strategische doelstelling, over de sterke partners van Vlaanderen, stelde de minister-president dat hij het aantal partnerorganisaties wil beperken. Vera Jans vraagt op welke manier, op basis van welke criteria en wie die selectie zal maken.

Voor de wapenhandel verwees de minister-president naar het ex-anteterulingmechanisme voor de uitvoervergunningen voor wapens en dual-usegoederen. Moet het Wapenhandeldecreet daarvoor aangepast worden? In welke mate zullen of kunnen er steekproeven worden uitgevoerd om na te gaan of de bepalingen van dat decreet werkelijk worden nageleefd. Volgens het regeerakkoord en ook de beleidsnota worden de administratieve lasten versoepeld, en daarmee ook wel voor een stuk de controle. Voor de CD&V-fractie blijft het een lacune dat geen melding wordt gemaakt van het eindgebruik. Ook het Vlaams Vredesinstituut heeft al meermaals die problematiek aangekaart. Het stelde dat bij meer dan de helft van de vergunde Vlaamse export de uiteindelijke eindgebruiker onbekend is.

Vera Jans leest in de beleidsnota dat de private sector een belangrijke rol kan en moet spelen binnen de vijfde strategische doelstelling. Dit kan niet alleen door financiële middelen te genereren, maar ook door expertise ter beschikking te stellen in het Zuiden. CD&V onderschrijft dat helemaal. De private sector is belangrijk voor een duurzame economische ontwikkeling en heeft zeker ook een rol bij de realisatie van de doelstellingen. Vera Jans vindt het zeer terecht dat het Vlaamse Regeerakkoord en ook de beleidsnota dat beklemtonen.

Het is echter vooral belangrijk dat de lokale private sector in het Zuiden tot ontwikkeling wordt gebracht, met steun van onze eigen private sector. Dat komt niet meteen duidelijk tot uiting in de beleidsnota. Op welke wijze zal het beleid daaraan tegemoetkomen? Op welke wijze zal onze private sector binnen Ontwikkelingssamenwerking onderworpen zijn aan duidelijke criteria, zoals respect voor sociale bescherming, het betalen van belastingen in het land waar men actief is, ongebonden hulp? In welke mate zal de minister-president een voortrekker zijn om samen met die Vlaamse bedrijven en ngo's een beleid van 'due diligence' uit te werken voor die sectoren die een grote impact hebben op het realiseren van de doelstellingen?

Meer inzetten op noodhulp vindt Vera Jans ook een goede zaak.

De zevende strategische doelstelling betreft een sterke profilering van Vlaanderen in het buitenland. De minister-president wil Vlaanderen nog duidelijker profileren als state of the art. Hij spreekt over het uitwerken van een interdepartementaal gedragen communicatiestrategie. Ook wordt er een nieuw programma opgezet voor de beste studenten om hun academische carrière te kunnen verlengen aan de beste universiteiten. Dat klinkt de CD&V-fractie natuurlijk als muziek in de oren. Welke studierichtingen komen daarvoor in aanmerking? Zijn de beste studenten degenen met de beste punten of zijn er andere criteria? Vera Jans wil graag weten wat daarover al bekend is.

De minister-president gaat het Vlaamse diplomaten netwerk verder uitbouwen. Er wordt gekeken naar een nieuwe post in het Scandinavische gebied. Ook zullen andere posten voor grote gebieden bevoegd worden, zodat er een betere dekking tot stand komt. Ze wil weten of al berekend is wat de budgettaire impact is van beide maatregelen. Een betere integratie van verschillende diensten in het buitenland op één plaats kan volgens Vera Jans een goede zaak zijn. Dat kan kostenbesparend zijn. In welke mate is er dan nog samenwerking met de federale ambassade en de andere deelstaten? Met de besparingen van de vorige Federale Regering zijn een aantal ambassades en consulaten gesloten, wat toch wel heeft geleid tot problemen voor de deelstaten. Ze vraagt zich af in welke mate het beleid van de minister-president aansluiting zoekt bij de samenwerking met de federale overheid, en ook met de andere deelstaten, om die problemen in de toekomst zo veel mogelijk te vermijden.

De minister-president heeft duidelijk gemaakt dat mensenrechten niet moeten worden gekoppeld aan handelsverdragen. Jeremie Vaneckhout verwees daar ook al naar. De vorige minister-president stelde in diverse debatten dat handelsverdragen een middel zijn om de andere partij op mensenrechtenschendingen aan te spreken. Vera Jans vraagt dat de minister-president daar duidelijk zijn mening over geeft: vindt hij dat handel geen hefboom is om mensenrechtenschendingen aan te kaarten? Dat past in zijn uitspraken bij het specifieke bezoek dat hij recent aflegde. Volgens de CD&V-fractie zijn mensenrechtenschendingen een zaak van iedereen, is het de taak van elke overheid om die te allen tijde aan te kaarten, ook al zijn dat vaak zeer moeilijke gesprekken.

De minister-president ijvert voor de realisatie van stemrecht voor Vlamingen in het buitenland bij de organisatie van de deelstaatverkiezingen. Ook de vorige Vlaamse Regering had dat voornemen heel duidelijk geuit. Er zijn een aantal initiatieven geweest in het federale parlement, maar de tweederdemeerderheid werd niet gevonden. Vooral de PS was dat initiatief niet genegen. Wil de minister-president overleggen met de andere deelstaten, vraagt Vera Jans. Mogelijk dienen er zich weldra een aantal kansen aan om te zien of daarvoor voldoende steun bestaat.

2.5. Annick Lambrecht

Annick Lambrecht stelt dat de beleidsnota zich laat samenvatten als 'Vlaanderen op de kaart zetten'. Maar op basis van wat er in de beleidsnota staat, is de kloof tussen die ambitie en de realiteit echter groot volgens haar. Het Vlaamse buitenlandse beleid is zeer sterk op zichzelf gericht. Het gaat het over processen, zichtbaarheid, instrumentarium, interne organisatie, allianties, partnerschappen, rapporteringslijnen enzovoort. Men krijgt vooral een antwoord op de vraag hoe, maar minder op het wat en het waarom. Ze ziet weinig echte inhoud. Volgens haar is het misschien nuttig om de stand van zaken op te maken van twintig jaar Vlaams buitenlands beleid en om een kosten-batenanalyse te maken van de internationale activiteiten van Vlaanderen. Zou de minister-president dat nuttig vinden?

In de beleidsnota ontbreekt een belangrijk element: de omgevingsanalyse. In de beleidsnota van 2014 was die er wel. Dat de omgevingsanalyse ontbreekt, is een probleem: men moet immers weten in welke wereld men Vlaanderen op de kaart wil zetten als men het beleid strategisch goed wil kunnen kaderen. Welke trends, transities en gebeurtenissen een invloed hebben en zullen hebben in de komende beleidsperiode, waarbinnen men de beste keuze moet maken, daarover leest Annick Lambrecht weinig. Misschien is die analyse wel gebeurd bij het departement, maar niet opgenomen in de beleidsnota. Indien dat wel zo is, dan zou ze die graag nog ontvangen.

Op pagina 4 leest ze dat zowel economisch als maatschappelijk de blik naar het Noorden is gericht. Vlaanderen wil zich meten met samenlevingen als die van Scandinavië en Nederland. Daarna wordt in de nota diverse keren verwezen naar de noordelijke Noordzeelanden en de Hanzelanden, maar die worden niet echt gedefinieerd. Waarom wordt er daarnaar verwezen? Waarom zijn ze toonaangevend? Waarom werd er in de vorige regeerperiode een vertegenwoordiging opgezet in Italië, maar niet in een Scandinavisch land, wat toen eigenlijk ook al een optie was? Annick Lambrecht raadt de minister-president aan om het regeerakkoord van Zweden te lezen. Daaruit blijkt toch heel wat milieu- en klimaatambitie.

De voorgaande algemene kritiek op de aard van de beleidsnota is eigenlijk het meest van toepassing op het Europese beleid. Bij de operationele doelstellingen leest men dat Vlaanderen een duidelijke visie heeft op de EU en op EU-dossiers. Annick Lambrecht vraagt zich af welke dat is. Ook staat te lezen dat Vlaanderen op de Europese besluitvorming weegt, dat men een meer zelfstandige rol wil voor Vlaanderen binnen het EU-besluitvormingsproces en dat het Europese besluitvormingsproces beter bekend is binnen de Vlaamse overheid. Over wat de visie van Vlaanderen is, komt men echter niet veel te weten. Ze leest wel veel uitweidingen over structuren, processen en hun werking. Ze meent te begrijpen dat de minister-president lijkt aan te sturen op parallelle communicatie en een ontkoppeling van de Vlaamse en federale relaties met Europa, maar misschien is dat fout. Het lijkt haar dat uiterlijke tekenen van het bestaan van een beleid soms belangrijker zijn dan wat ermee wordt gedaan.

De nieuwe Commissie-von der Leyen gaat van start op 1 december. De sp.a-fractie vindt dat men Europees beleid, zeker als Vlaanderen, niet los kan zien van de sleutelthema's voor de toekomst van Europa, zoals geïdentificeerd in de politieke richtsnoeren die von der Leyen in juli voor het Europees Parlement heeft gepresenteerd. Een vergelijking tussen die ambitieuze tekst voor Europa en de beleidsnota zou aan de orde mogen zijn. Een vergelijking tussen wat Europa wil en wat Vlaanderen daartegenover plaatst, kan een bijzonder interessante oefening worden volgens Annick Lambrecht.

Op pagina 9 leest Annick Lambrecht dat men de EU-richtlijnen niet ruimer of strenger zal implementeren dan strikt noodzakelijk. De sp.a-fractie vraagt zich af waarom. Dat suggereert immers dat de richtlijnen per definitie de economische ontwikkeling zouden fnuiken, terwijl er zeker ook voorbeelden zijn waaruit blijkt dat een ambitieuze implementatie ook nieuwe kansen en opportuniteiten biedt aan Vlaanderen, of de consument, werknemer of burger beter beschermt. Een hoger ambitieniveau dan wat de Europese regelgeving voorschrijft, kan opportuniteiten bieden, zeker op het vlak van innovatie, die Vlaanderen dan internationaal kan uitspelen. Annick Lambrecht ziet daar niets van terug. Is dat een principiële kwestie voor deze regering?

De sp.a-fractie vindt de passage over de brexit zeer goed geschreven. Vlaanderen doet het ter zake ook goed. Wel moet de minister-president goed blijven toekijken op de haalbaarheid en hanteerbaarheid van de Europese fondsen, zodat Vlaanderen die niet misloopt.

Vlaanderen ijvert ervoor dat deelstaten in de EU die op een democratisch legitieme manier onafhankelijk worden, via een verkorte procedure lid kunnen zijn van de EU, wanneer ze dat verkiezen. Het gaat dan bijvoorbeeld over Schotland en Catalonië, en gezien de persoonlijke ambitie van de minister-president wellicht ook over Vlaanderen. Erkent hij met die passage eigenlijk dat een deelstaat die onafhankelijk wordt, onvermijdelijk buiten de EU valt en dan opnieuw lid moet worden?

Annick Lambrecht vindt het gebrek aan een omgevingsanalyse om van daaruit de juiste keuze te maken exemplarisch als het gaat over economische diplomatie. We

hebben behoefte aan een moderne economische diplomatie, die aangepast is aan deze tijd, maar ook weerbaar zal zijn. We leven immers in een tijd van een internationale logica waarbij grote natiestaten zich de afgelopen jaren opnieuw zeer sterk affirmeren. Ze staan onder druk. Er zijn de opkomende machten, die het soevereiniteitsprincipe als absoluut zien. Men moet zich daar goed tegen kunnen opstellen. Soms lukt dat België zeer goed. Ze citeert de website van VRT NWS van 18 november 2019. De minister-president zei toen: "De koninklijke familie opent in China toch nog deuren die voor ons bedrijfsleven interessant kunnen zijn. En dus is dit geen verloren energie."

Resultaten van het afgelopen decennium waarbij België marktaandeel verliest in vergelijking met de omringende EU-landen in die markten waar vandaag de grootste meerwaarde wordt geboekt, onderstrepen dat men die situatie toch wel sterk in het oog moet houden. Naast de objectieve cijfers lijken ook andere federale en confederale landen, zoals Duitsland en Oostenrijk, die analyse te bevestigen. Daar blijft de economische diplomatie namelijk stevig op het nationale niveau verankerd. Om de voordelen van deze nieuwe context beter te benutten en de nadelen ervan beter te beheersen, is het van het grootste belang dat de relaties in dezen tussen de gewesten en de federale overheid veel beter op elkaar worden afgestemd en dat de samenwerking wordt geoptimaliseerd. Annick Lambrecht meent echter te hebben opgemaakt uit zijn uiteenzetting dat de minister-president daar ook een voorstander van is. Vandaag is die relatie immers volledig afhankelijk van persoonlijke contacten op post, wat geen consistente en strategisch optimale economische diplomatie mogelijk maakt en ons dus geld en welvaart kost. De federale overheid moet vaak juridisch en praktisch inspringen, aangezien de regio's soms gewoonweg niet worden erkend, onvoldoende bekend zijn of niet als voldoende zwaarwegend worden beschouwd. Het Belgische vaandel moet dan vaak in allerijl worden gebruikt om toch tot resultaten te komen. Het laat zich raden hoe dat in centralistische en niet-Europese landen zoals India en China functioneert. Dat leidt er ook toe dat onze regio's nauwelijks of moeilijker inzetten op de nieuwe en moeilijke exportmarkten, waar er vaak aanzienlijke staatsinterventie en politieke interventie op de markt en in sectoren is en de federale diplomatie cruciaal is voor het succes van onze export.

De meerwaarde van een gestructureerde samenwerking inzake economische diplomatie blijkt onder meer uit de waardering van de minister-president van de recente Belgische economische missie naar China, aldus Annick Lambrecht. Zonder te raken aan de grondwettelijke bevoegdheidsverdeling moet er in het kader van een samenwerkingsfederalisme zeker in ruimte worden voorzien voor een slimme en moderne economische diplomatie. Zal hij daartoe initiatieven nemen? Hij pleit op pagina 4 van zijn beleidsnota immers voor samenwerking met regionale en federale partners, die volgens hem essentieel zouden zijn om de Vlaamse doelstellingen op het vlak van buitenlands beleid te halen. Ze vermoedt dat hij het probleem erkent. Anders moet hij daaromtrent misschien nog wat meer info vragen op het terrein van de economische diplomatie.

De minister-president had kunnen inzetten op een verbeterde samenwerking met de federale overheid en een sterkere inschakeling van het federale diplomatieke netwerk om het Vlaamse internationale belang te behartigen, in plaats van toch wel erg fel voor een eigen Vlaamse profilering en zichtbaarheid te kiezen, meent ze.

Over wapenhandel bevat de beleidsnota niet veel meer informatie dan het regeerakkoord, zo stelt Annick Lambrecht. De minister-president engageert zich ertoe om bij vergunningsaanvragen proactief en efficiënt te informeren over de geldende en nieuwe regels met betrekking tot wapenhandel. De diensten zullen seminaries organiseren voor diverse doelgroepen. Hoe zal dat in de praktijk gebeuren? Waarin

verschilt dit eigenlijk met de voorbije jaren? De Vlaamse industrie die zich bezighoudt met wapenhandel en dual-usegoederen is niet zo uitgebreid. Wordt die proactief geïnformeerd? Zo kan men ongelukken zoals de uitvoer van chemische stoffen naar Syrië vorig jaar misschien vermijden.

Annick Lambrecht vraagt meer informatie over het vermelde ex-antenuclearisatie-mechanisme. Dat stond ook in het regeerakkoord, maar het is onduidelijk wat daarmee precies wordt bedoeld. Zal er worden gewerkt met een soort van witte lijst van landen, waar dan per definitie naar kan worden uitgevoerd, tenzij de politieke situatie daar grondig is veranderd? Zijn er al landen die een dergelijk systeem hebben? Het digitale loket zou worden gekoppeld aan dat van het douanesysteem, zodra dat wordt ontwikkeld. Is er ter zake zicht op een timing? Wat zal de minister-president doen aan de problematiek van de doorvoer en het onbekende eindgebruik? Men moet toch blijven benadrukken dat er grote veiligheidsoverwegingen spelen bij wapenhandel.

Op pagina 32 gaat het over de wereldwijde strategische partnerschappen die de minister-president wil aangaan om in de geglobaliseerde wereld de geostrategische en economische belangen van Vlaanderen te behartigen. Daarvoor wordt gekeken naar de EU-nabuschaps gordel, dus zowel het Oosten als de MENA-regio, naar Azië en de Mercosur-landen. Hij streeft daarbij een wisselwerking na met het buitenlandbeleid van de EU. Annick Lambrecht vraagt waarom net die landen gekozen zijn.

Vervolgens zijn er de besparingen op ontwikkelingssamenwerking. Annick Lambrecht ziet dat de doelstellingen inzake ontwikkelingssamenwerking grotendeels overeenkomen met die van de vorige regering. Toch heeft ze vragen bij de haalbaarheid van de doelstellingen en ambities in een context van besparingen, met alvast die 6 procent volgend jaar. Ze ziet dan ook problemen op het vlak van de financiering. De minister-president schrijft op pagina 36 van de beleidsnota dat hij verdere inspanningen wil leveren om de norm van 0,7 procent van het BNI op Belgisch niveau te halen. Dan impliceert dat een vooruitgang in het budget tegen 2024, terwijl in 2020 al 6 procent moet worden bespaard. Bovendien wordt de ontwikkelingssamenwerking met Zuid-Afrika, en de bijhorende middelen, tegen 2021 stopgezet. De sp.a-fractie vindt dat beide doelstellingen, namelijk besparen enerzijds en extra inspanningen willen doen anderzijds, met elkaar botsen. Kan de minister-president beide doelstellingen wel met elkaar rijmen?

Annick Lambrecht leest in de beleidsnota dat Vlaanderen de welvaart en de toekomstkansen versterkt van kwetsbare bevolkingsgroepen in Noord- en Oost-Afrika. Ze begrijpt dat de minister-president in nauwe samenwerking met het Europese ontwikkelingsbeleid wil bijdragen tot de aanpak van de grondoorzaken van migratie in Noord- en Oost-Afrika. Hij zal zijn diensten de opdracht geven te onderzoeken hoe Vlaanderen daarin een rol op zich kan opnemen. De sp.a-fractie is enigszins verrast dat de Vlaamse Regering met het beperkte budget in tijden van besparingen zo'n grote ambitie op haar schouders neemt. Het aanpakken van de grondoorzaken kost heel veel geld. Kan de minister-president aangeven welke doelstelling hij daar concreet mee wil bereiken?

Het verheugt Annick Lambrecht te lezen dat Vlaanderen de mogelijkheid zal onderzoeken om het budget voor humanitaire acties te verhogen, maar opnieuw rijst de vraag hoe dat past in de besparingslogica. Het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking staat om vele redenen onder druk in onze samenleving. Ze kan het feit dat zo hard wordt gesnoeid op het creëren van een draagvlak in Vlaanderen voor ontwikkelingssamenwerking niet echt begrijpen. De minister-president zegt op pagina 39 van zijn nota nochtans dat de realisatie van de Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling in belangrijke mate steunt op wijzigingen in attitude en

gedrag binnen brede segmenten van de samenleving, die leiden tot een maatschappijbreed veranderingsproces. Hij wil die systeemverandering bevorderen in Vlaanderen, maar tegelijk met die mooie woorden wordt er een erg botte bijl gehanteerd. Kan hij toelichten welke logica hij hanteert bij die relatief grote besparing?

De sp.a-fractie vraagt zich ook af waarom er bij ontwikkelingssamenwerking geen woord over onderwijs in de beleidsnota staat. Onderwijs is een van de grootste ontwikkelingshefbomen. Is de minister-president bereid om dat, in overleg met de minister van Onderwijs, alsnog als prioriteit mee te nemen?

Over de nieuwe diplomatieke post in Scandinavië is er al veel gezegd. In de vorige legislatuur lag dat ook op tafel, maar toen is men uitgeweken naar Rome. Zijn er in het verleden eigenlijk al kosten-batenanalyses van een post in Scandinavië gemaakt? In budgettaire moeilijke tijden moet men daar toch zeer voorzichtig mee omspringen.

De sp.a-fractie vraagt zich af hoe de minister-president zijn ambitie inzake de internationale klimaatfinanciering kan verzoenen met de verlaging van de ambitie bij de andere ministers, zowel op Vlaams als op federaal niveau. Worden voor internationale klimaatfinanciering middelen voor ontwikkelingssamenwerking gebruikt?

De sp.a-fractie is voor een zeer sterke mensenrechtendiplomatie binnen de Vlaamse Regering, zowel bilateraal als internationaal. Annick Lambrecht was dan ook zeer benieuwd hoe de regering in haar buitenlands beleid daarvan een prioritair thema zou maken. Ze heeft het al vaak gezegd: Vlaanderen kan als progressieve regio, als zogenaamde 'norm entrepreneur' echt mee het verschil maken in Europa en in de wereld.

De wereld is meer dan Catalonië alleen en mensenrechten zijn meer dan mensenrechten in Catalonië alleen. Annick Lambrecht hoopt ter zake dus wat meer ambitie te zien en concrete doelstellingen die verder gaan dan Spanje.

De link tussen mensenrechten en internationale arbeids- en milieunormen enerzijds en de bedrijfsvoering van Vlaamse bedrijven in ontwikkelingslanden anderzijds, in de vorm van maatschappelijk verantwoord ondernemen, wordt internationaal steeds belangrijker. Annick Lambrecht hoopt dat dat ook op het Vlaamse niveau zo is. De passages in het regeerakkoord over dat maatschappelijk verantwoord ondernemen vindt ze wat te vrijblijvend. Tekenend daarvoor is dat er niet wordt verwezen naar het VN-verdrag inzake bedrijven en mensenrechten, waarover momenteel wordt onderhandeld. De Vlaamse Regering plant nochtans een herziening van het hele subsidie-instrumentarium voor bedrijven. Waarom wordt dan niet aangegeven dat de link tussen de gedragsregels inzake maatschappelijk verantwoord ondernemen en de subsidieverstrekking moet worden versterkt, vraagt ze zich af.

2.6. Emmily Talpe

Emmily Talpe dankt de minister-president voor de beleidsnota en de toelichting, die getuigt van heel wat enthousiasme en een streven om op diverse vlakken te excelleren. Ze apprecieert dat hij dat wil doen met de nodige middelen, met voldoende mensen, via samenwerking met andere regio's en met andere landen dichtbij en verder weg, en via samenwerking met Europese en internationale organisaties.

Internationale samenwerking en een sterk buitenlands beleid zijn onmisbaar voor Vlaanderen, dat immers voor een aantal grote uitdagingen staat inzake klimaat,

migratie en terrorisme. Vlaanderen kan die uitdagingen niet alleen oplossen. Die moeten wereldwijd samen worden aangepakt. De beleidsnota maakt duidelijk dat de regering daarop de komende jaren wil inzetten. Emmily Talpe ondersteunt ook de aandacht voor een 'level playing field' en de aanpak van oneerlijke concurrentie.

Europa krijgt een 'key position', wat haar fractie ook gunstig stemt. Europa is inderdaad een essentiële factor voor het Vlaamse buitenlandse beleid. Als er sprake is van subsidiariteit en van Europa bottom-up opbouwen, wil Emmily Talpe een lans breken om dat ook door te trekken naar de lokale besturen. Zij brengen Europa dicht bij de burger en omgekeerd. Zij zijn ook op het terrein waar de regelgeving wordt geïmplementeerd. Ze vindt het wenselijk die ervaring te betrekken in de Vlaamse standpunten ten opzichte van de EU.

Al enkele jaren wordt ernaar gestreefd om het Europese beleidsniveau dicht bij onze inwoners te brengen en meer draagvlak te creëren bij de bevolking. Uit een onderzoek in 2018 bleek dat slechts vijf op de tien Belgen aangaven vertrouwen te hebben in de Europese instellingen. Hoewel dat cijfer hoger lag dan het Europese gemiddelde, is dit cijfer niet opbeurend. Door de betrokkenheid van de lokale besturen te vergroten, kan dat cijfer opgekrikt worden.

Voor steden en gemeenten is het EU-cohesiebeleid een belangrijke financieringsbron, die een innoverende en inspirerende hefboom is voor het eigen lokale beleid. Emmily Talpe durft de minister-president dan ook te vragen dat hij een ambitieus budget voor het cohesiebeleid zou bepleiten in het toekomstige meerjarig financieel kader van de Europese Commissie. Het gaat dan met name over ESF, EFRO en Interreg. Lokale besturen willen worden betrokken bij die opmaak en de uitvoering van het partnerschap, en uiteraard ook bij de besteding van die fondsen. De projecten die lokale besturen opstarten, liggen dicht bij de burger, en kunnen ook de duidelijke meerwaarde van Europa voor onze burgers mee ondersteunen.

Vlaanderen ijvert ervoor dat deelstaten via een verkorte procedure lid kunnen worden van de EU. Emmily Talpe weet precies op wie men daarmee doelt, maar wat wordt bedoeld met die verkorte procedure, en welke criteria zullen daarvoor precies worden toegepast?

Emmily Talpe wijst verder op de grote impact van de brexit op het herdenkings-toerisme in de Westhoek. Omdat het Verenigd Koninkrijk daarin een enorm belangrijke rol speelt, heerst er heel wat ongerustheid in de sector. De maatregelen in de nota zijn belangrijk. Ze roept de minister-president en de taskforce op om te proberen alles uit de kast te halen om tot een elegant akkoord te komen. De minister-president verwees zelf ook al naar de gedeelde verantwoordelijkheid van Vlaanderen, de federale overheid en de EU. Vlaanderen hoeft het overleg niet afwachten, maar moet net de trekker zijn. Zodra er meer duidelijkheid is, moet men helder communiceren naar de diverse betrokkenen op het terrein, onduidelijkheid leidt immers alleen maar tot ongerustheid.

De minister-president wil ook de Benelux-samenwerking versterken. Emmily Talpe vraagt meer informatie over de visienota die wordt opgesteld. Wat is de timing en welke aspecten wil hij daarin belichten? In de vorige legislatuur ondernamen minister-president Bourgeois en de Nederlandse premier Rutte een aantal gezamenlijke handelsmissies. Is de minister-president dat ook van plan, in het kader van die samenwerking met Nederland?

Terecht sprak de minister-president over marketing en communicatie om onze internationale reputatie sterker te maken. Het ligt in de aard van de Vlamingen om bescheiden te zijn, terwijl we echt wel mogen uitpakken met onze troeven, aldus Emmily Talpe. We moeten allemaal wat meer ambassadeur zijn, niet alleen van onze stad, maar ook van Vlaanderen in Europa, in de wereld. Er zijn immers een

aantal hardnekkige punten die het imago van België en ook van Vlaanderen in het buitenland toch wat overschaduwden, zoals het feit dat het een complex land is, met heel wat regels en procedures, en ook de files zijn tot ver over de landsgrenzen bekend. Daarover is overleg nodig met de federale collega's. Het moet worden meegenomen in de campagne om die specifieke vooroordelen weg te werken; die leiden immers een eigen leven als men ze niet intoomt.

De samenwerking met en de doorstroming van informatie naar de federale overheid, ook voor het Vlaamse diplomatiek netwerk, komt enkele keren aan bod in de beleidsnota. Is er voldoende kennisdoorstroom met het federale netwerk? Emmily Talpe is zich ervan bewust dat Vlaanderen een eigen aparte aanpak moet hebben, maar de middelen, kennis en stroom van informatie moeten uiteraard worden gedeeld en gebundeld. Een goede communicatie tussen de regionale en de federale overheid moet behouden blijven, zodat er geen middelen worden verkwist op het internationale toneel.

Emmily Talpe waardeert de aandacht voor administratieve vereenvoudiging, het stroomlijnen van processen en bij uitstek ook de digitalisering. Haar partij verheugt er zich over dat de minister-president op dat vlak ambitieuze doelstellingen vooropstelt. Ook de toekomstige voorzitter van de Europese Raad, Charles Michel, verwees al naar digitalisering als een van de grote uitdagingen die hij binnen de EU wil aanpakken.

FIT wordt terecht gelauwerd in de beleidsnota. De Open Vld-fractie waardeert het vele en nuttige werk. Internationale handel is voor heel wat ondernemingen van wezenlijk belang, en Emmily Talpe vindt het een geruststelling dat Vlaanderen een sterk apparaat heeft om dat in goede banen te leiden en investeerders aan te trekken. Men moet daarop blijven inzetten. De minister-president sprak over een uitbreiding van de taken van FIT. Welk kader wordt er uitgewerkt, ook inzake middelen en personeelsbeleid?

Er was een klantentevredenheidsenquête binnen FIT. Emmily Talpe vraagt of ook voor kmo's de toegang voldoende gegarandeerd is. De kmo's hebben immers vaak minder mensen en middelen om bijvoorbeeld naar contactmomenten te gaan en om zaken van dichtbij te volgen. Zij zijn ongetwijfeld ook gebaat bij de expertise en begeleiding van FIT.

Voor Emmily Talpe staat het buiten kijf dat mensenrechten en de democratische waarden ook moeten meegenomen worden bij het afsluiten van handelsakkoorden en het ondernemen van handelsmissies. Ook bij de standpuntbepaling over internationale conflicten of dossiers is het van wezenlijk belang dat Vlaanderen altijd die democratische waarden benadrukt.

Open Vld is tevreden dat het ex-ante rullingmechanisme voor uitvoervergunningen voor wapens en dual-use goederen is opgenomen.

Emmily Talpe vraagt zich af hoe het diplomatiek-ambtelijk overlegorgaan ingevuld wordt, wanneer dat van start gaat en welke samenstelling de minister-president voor ogen heeft.

Hoe zal de minister-president de versterking van de AAVREU, waarnaar wordt verwezen onder operationele doelstelling 1.3, concreet invullen?

Er is een oproep gelanceerd naar alle overheidsactoren om het platform www.ver-overdewereld.be te gebruiken en te promoten. De minister-president verwees daarbij ook naar activiteiten van steden en gemeenten. Kennen lokale besturen dat platform en zijn er al lokale besturen die daar ook gebruik van maken?

Emmily Talpe gaat verder in op de passagen in de beleidsnota over een coherent Vlaams buitenlands beleid. De minister-president stelde daarin dat de huidige samenwerkingsakkoorden zullen worden aangepast, en bovendien dat sommige ervan onze belangen schaden. Het is Emmily Talpe niet helemaal duidelijk op welke manier ze vandaag concreet onze belangen schaden. Als dat bekend is, dan kan dat ook worden verholpen bij de aanpassing van die akkoorden.

De Open Vld-fractie toont zich tot slot verheugd over de inspanningen over ontwikkelingssamenwerking. De regering heeft oog voor de ontwikkelingen op het terrein en speelt daarop in. Annick Lambrecht verwees al naar het onderzoeken van de mogelijkheid om het budget voor humanitaire acties te verhogen, toch wetende dat het aantal en de duur van noodsituaties de voorbije tien jaar bijna verdubbeld is. Emmily Talpe vindt het ook belangrijk dat men tegelijk op regelmatige basis de effectiviteit van ontwikkelingssamenwerking zal evalueren. De hulp die Vlaanderen biedt, moet immers terechtkomen bij die mensen die het echt nodig hebben.

2.7. Maarten De Veuster

Maarten De Veuster is blij dat de minister aandacht besteedt aan Vlamingen in de Wereld. Op welke manier wil de Vlaamse Regering samenwerken met deze organisatie, en die eventueel betrekken bij het Vlaamse buitenlands beleid?

Het is ook goed nieuws dat door middel van audits de efficiëntie van onze ontwikkelingssamenwerking gecontroleerd wordt. Maarten De Veuster heeft begrepen dat er drie partnerlanden blijven, maar dat Zuid-Afrika vanaf volgend jaar eigenlijk een gewone partner wordt, wat een logische evolutie lijkt. Men evolueert van een ontwikkelingsstrategie naar een sterke politieke, economische en diplomatieke samenwerking in de brede zin. Graag had Maarten De Veuster wat meer uitleg daarover. Betekent dat ook een brede samenwerking op cultureel gebied? Dan denkt hij aan de taalverbondenheid die Vlaanderen nog met Zuid-Afrika heeft. Gaat de minister-president ook samenwerken met de Vlaamse minister bevoegd voor Toerisme? Dan kunnen de Zuid-Afrikanen ook een doelpubliek worden voor Vlaanderen. Zuid-Afrika wordt dus een partnerland. Maarten De Veuster heeft begrepen dat men dan ook geen beroep meer doet op de middelen van Ontwikkelingssamenwerking, maar op die voor Algemeen Beleid. Zijn het die middelen die kunnen worden ingezet voor die nieuwe samenwerking met Noord-Afrikaanse of Oost-Afrikaanse landen?

2.8. Cathy Coudyser

Cathy Coudyser stelt dat er in het verleden al een aantal onderzoeken, ook beleidsdomeinoverschrijdend, over het merkbeleid zijn gebeurd. Ze verwijst naar het onderzoek van Dimarso in 2013. Ook hebben een aantal aparte entiteiten afzonderlijk reputatieonderzoeken uitgevoerd, bijvoorbeeld naar de bekendheid of de reputatie van Vlaanderen in het buitenland. Zal de minister-president op basis van al die verschillende onderzoeken nu verder werken aan het aanpassen van het merkbeleid voor Vlaanderen? Of vindt hij het noodzakelijk om een nieuw onderzoek te laten uitvoeren en dan de resultaten van dat onderzoek als startpunt te nemen voor de nodige aanpassingen?

Cathy Coudyser vraagt of er een specifieke reden is om Press Flanders binnen Toerisme Vlaanderen op te richten. Ze vraagt zich af of het niet logischer is om die cel binnen het Departement Buitenlandse Zaken op te richten. Welke rol is er weggelegd voor het Departement Buitenlandse Zaken om de cel zo goed en efficiënt mogelijk te laten functioneren? Ze vraagt welk tijdspad de minister-president nodig acht om tot de opmaak van de aangepaste merkbeleidsstrategie te komen.

Cathy Coudyser vraagt of de minister-president bij zijn bezoek aan premier Rutte de mogelijkheid heeft gehad om, in het kader van de samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland, te polsen naar de visie van Nederland op de Taalunie of de Taalunie 2.0? Ze vindt het immers belangrijk dat Vlaanderen en Nederland samen werk maken van een sterke Taalunie. Ook de reflectieoefening over de Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking moet worden voortgezet.

Cultuur en erfgoed zijn troeven van Vlaanderen. Het siert de regering dat ze deze domeinen meeneemt in het buitenlandbeleid. Nu al worden bij buitenlandse missies, die veelal economische en handelsmissies zijn, dikwijls Vlaamse actoren uit de culturele wereld meegenomen om die Vlaamse troef uit te spelen. Daarvoor heeft men ook het cultuurplatform Flanders Culture. In welke zin kan die eventueel worden aangepast of beter geïntegreerd om bij economische en handelsmissies nog meer culturele troeven uit te spelen?

2.9. Antwoordenronde

Minister-president *Jan Jambon* verklaart dat er in 2019 een aanvullend budget van 1 miljoen euro is vrijgemaakt om de bedrijven in het kader van de brexit weerbaarder te maken. In 2020 wordt er nog eens 500.000 euro uitgetrokken. De situatie in het Verenigd Koninkrijk is echter bijzonder volatiel en er blijft veel onduidelijkheid over de timing en de modaliteiten van de brexit. De Vlaamse Regering volgt de situatie op en indien nodig worden er bijkomende middelen uitgetrokken.

De minister-president voegt toe dat binnen de bestaande subsidie dotatie voor 2020 van FIT er traditioneel voor bedrijven ruimte blijft om te prospecteren op nieuwe markten, zodat zij minder gevoelig worden voor schommelingen in hun activiteiten met Groot-Brittannië.

De samenwerkingsakkoorden dateren uit 1994 en zijn sindsdien niet meer aangepast, bevestigt de minister-president. De vorige zittingsperiode is geprobeerd om ze te actualiseren. Voor twee van de drie samenwerkingsakkoorden is dat grotendeels gelukt. Voor het derde akkoord – waarin het dan vooral gaat over wie wat vertegenwoordigt in het kader van de EU – was de afstand nog te groot. Wanneer de deelstaten waarvan de belangen gelijklopen hierover een positie kunnen innemen, wordt het voor de federale overheid moeilijk om dat te negeren, beklemtoont hij.

Minister-president Jambon heeft een aantal weken geleden minister-president Elio Di Rupo van het Waals Gewest ontmoet en op 26 november heeft hij de minister-president van de Franse Gemeenschap, Pierre-Yves Jeholet, gesproken. Beiden gaan akkoord om op technisch vlak de akkoorden te bekijken en na te gaan waarover er een consensus bestaat. Voor de politieke besluitvorming kunnen de ministers-presidenten samen gaan zitten om de positie van de deelstaten te bepalen. Het is de bedoeling dat dat zo snel mogelijk gebeurt, maar een en ander hangt af van de eerste aftastende gesprekken, nuanceert de minister-president. Wat de federale overheid betreft, moet er voor de politieke besluitvorming worden gewacht tot er een federale meerderheid is.

Voor de 'position papers' en de vraag om het parlement daarbij te betrekken, zal het politiek-ambtelijk overlegorgaan een eerste keer worden samengeroepen om de toekomstige relatie met het Verenigd Koninkrijk na de brexit te bespreken. In de toekomst wil de minister-president dergelijke vergaderingen ook samenroepen voor andere transversale dossiers. Dat zijn dossiers die meerdere beleidsdomeinen overstijgen zoals het handels- en investeringsbeleid. Met het overlegorgaan wil de minister-president voor bepaalde Europese dossiers tot sterk gedragen Vlaamse standpunten komen. Alle kabinetten en de betrokken administraties maken deel

uit van dat orgaan. Vanuit het overlegorgaan wordt ook in dialoog getreden met het Vlaams Parlement over deze dossiers. Deze dossiers beslaan meerdere beleidsdomeinen en moeten op een hoger internationaal niveau worden verdedigd, geeft hij aan.

Er hangt veel af van de samenwerkingsakkoorden geeft de minister-president als antwoord op de vraag naar de manier waarop de Vlaamse positie binnen de Europese instellingen kan worden versterkt. Daarnaast zijn er ook nog andere manieren. Het is zijn ambitie om een aantal regio's die een statuut hebben dat met Vlaanderen vergelijkbaar is en waarvan de bevoegdheden ook op internationaal niveau aan bod kunnen komen, samen te brengen om op Europees niveau te praten namens een aantal regio's. Dat zal meer effect hebben dan bilateraal contact met de Europese instellingen.

De minister-president wil ook de directe contacten met de Europese instellingen versterken. Het Vlewa zal op dat vlak worden versterkt. Er zitten heel wat Vlamingen in de Europese instellingen die cruciale functies hebben. De minister-president wil met hen een netwerk opbouwen.

Iedereen weet dat Europa alleen lidstaten erkent. Minister Jambon wijst op de beïnvloeding van de Europese besluitvorming en de effectieve Europese besluitvorming. De standpuntbepaling in Europa verloopt via de weg van de federale staat. In de directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie wordt een standpuntbepaling voorbereid. Vlaanderen maakt daar deel van uit, maar de impact ervan is, net als die van andere deelstaten, zeer beperkt. De minister-president is van oordeel dat in het kader van de samenwerkingsakkoorden Vlaanderen een doorslaggevende stem moet krijgen wanneer het gaat over expliciet Vlaamse bevoegdheden.

Minister Jambon beklemtoont dat de vakministers bij het EU-voorzitterschap hun rol volledig kunnen vervullen binnen hun bevoegdheden. Elke minister zal binnen zijn of haar bevoegdheid zijn of haar rol spelen op het Europese forum. De minister-president vindt het evident dat het parlement wordt betrokken. Hij belooft dan ook het parlement de plannen over het EU-voorzitterschap te gepasten tijde voor te leggen.

Er bestaat een opleidingspakket voor ambtenaren, waarin ook de kennis van de EU-instellingen zal worden opgenomen.

Wat de omzetting van de richtlijnen betreft, wijst de minister-president erop dat Vlaanderen een heel goede leerling is. Het gebeurt zelden dat Vlaanderen daarbij in gebreke blijft. Daarom is het belangrijk dat er een doorbraak komt over de aansprakelijkheid van de laattijdigheid, zeker wanneer er Europese boetes volgen. Vlaanderen is altijd al vragende partij geweest, maar de slechtste leerlingen van de klas, hielden dat manifest tegen. De minister-president vindt dat deze materie deel moet uitmaken van de federale regeringsonderhandelingen, zodat daarover knopen kunnen worden doorgemaakt.

Wat de relaties met Nederland betreft, wijst de minister-president erop dat hij in premier Rutte een partner heeft gevonden voor het actualiseren van de Taalunie.

Het Vlaams regeerakkoord geeft duidelijk aan dat Vlaanderen naar het Noorden kijkt als voorbeeld van een dynamische, innovatieve en inclusieve samenleving. De minister-president wil met de noordelijke landen allianties aangaan, samenwerking opzetten, projecten realiseren en dan is het logisch dat Vlaanderen daar ook diplomatiek aanwezig is. Voor Duitsland en Nederland is dat het geval, maar de Scandinavische landen vormen nog altijd een blinde vlek. De kostprijs om in Scandinavië een nieuwe Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering op te zetten,

is vergelijkbaar met die in Rome en wordt geschat op 500.000 euro op jaarbasis. Dat bedrag slaat zowel op de personeelskredieten als op de werkingskosten.

De minister-president ziet een sterke toegevoegde waarde in het opzetten van een samenwerkingsverband van alle landen rond de Noordzee, EU en niet-EU. Hij denkt dan in eerste instantie aan Nederland, Frankrijk en Groot-Brittannië en noordelijke landen als Duitsland en Denemarken. Het gaat over een samenwerking in het kader van handel, wetenschappelijk onderzoek en milieu. In de Benelux-visienota zal de samenwerking tussen de betrokken landen worden geactualiseerd en waar nodig gespecificeerd en georiënteerd, aldus de minister.

Wat de strategische goederen en de wapenhandel betreft, wijst de minister-president erop dat er geen specifieke besparingen worden doorgevoerd. De Vlaamse controle van de strategische goederen behoort tot de strengste van Europa. Op dat vlak gaat het Vlaamse Wapenhandeldecreet verder dan gebruikelijk in Europa. Die controle is bijgevolg heel performant. Bijkomende investeringen in het digitale loket waarbij extra informatie geïntegreerd kan circuleren binnen Europese en federale databanken, moeten de controle nog performanter maken.

Wat Wallonië met de wapenexport doet, is het gevolg van de autonomie die ook in Vlaanderen werd en wordt nagestreefd. Daarover hoort men dus niet te klagen, aldus de minister-president.

Volgens het Vlaams Vredesinstituut kan de daling in 2017 van het onbekend eindgebruik, dat traditioneel tussen 50 en 70 procent ligt, naar 21 procent gaan. De invoering in dat jaar van de decretale verplichting om een eindgebruikerscertificaat af te leveren, heeft dus al tot een substantiële daling geleid.

Bij de introductie van het digitale loket werden in het aanvraagformulier ook extra vragen opgenomen die een beter zicht moeten geven op het uiteindelijke eindgebruik, vult de minister-president aan. Het onbekend eindgebruik wordt beperkt, maar het uiteindelijke percentage dat onbekend is, is afhankelijk van de aard van de export in de betrokken periode. Het gaat dan over onderdelen die naar zogenaamde systeemintegratoren gaan.

De ICT-richtlijn 2009/43 geeft aan dat export die als ongevoelig moet worden beschouwd, tussen Europese partners niet kan worden verboden. Vlaanderen hanteert een objectief vertrouwen ten aanzien van de exportcontrole van andere EU-lidstaten. Lidstaten die door dezelfde regelgeving zijn gebonden, hoeven niet te worden gecontroleerd. Convergentie naar een gemeenschappelijk en geïntegreerd Europees exportcontrolesysteem is bijgevolg van primair belang, oordeelt de minister-president.

Momenteel vindt de controle plaats aan het eind van het proces. Bedrijven leveren grote inspanningen om internationaal te verkopen en als de verkoop is afgesloten, wordt die gecontroleerd en kan die worden verboden. Als er daarentegen aan het begin van het proces een audit zou kunnen plaatsvinden om na te gaan wat de kans is om een product op een bepaalde markt te leveren zonder dat er een 'neen' van de wapencontrole komt, zijn de bedrijven geholpen. Op deze manier kunnen kosten worden bespaard voor bedrijven. Tussen het moment van de ex-antecontrole en het afsluiten van de deal, kunnen de omstandigheden natuurlijk nog wijzigen.

Inzake ontwikkelingssamenwerking was er de vraag of de besparing op de Noordwerking verantwoord is. Dit debat kan over elke besparing worden gevoerd, vindt de minister-president. Er zijn immers enorme maatschappelijke behoeften en om de begroting in evenwicht te houden, moet er elders worden bespaard.

In Ontwikkelingssamenwerking wil de minister-president meer inzetten op middelen die effectief ter plaatse terechtkomen, dus wordt er bespaard op sensibilisering. Dat is een keuze die de regering heeft gemaakt.

Het uitgangspunt is in de eerste plaats dat de projecten in het Zuiden bij de meest behoeftigen vrij van besparingen moeten blijven. De besparingen worden bijgevoel gedragen door de Noordwerking, zonder te tornen aan de basisdienstverlening naar vzw's, clubs, burgerinitiatieven enzovoort. Vlaanderen blijft dus de vierde pijler steunen via het dienstverleningsplatform, uitgebouwd door 11.11.11. Steden en gemeenten kunnen terecht bij de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten voor advies en begeleiding met betrekking tot ontwikkelingsprojecten en de ontwikkelingsagenda. De besparingen worden gedragen door de tweejaarlijkse projectwerking. Aangezien de basisstructuren behouden blijven, is de minister-president ervan overtuigd dat dit het draagvlak niet onder druk zal zetten.

Inzake de landenstrategie rond Ontwikkelingssamenwerking blijven de lopende strategienota's Mozambique en Malawi verder van kracht. De strategienota Zuid-Afrika loopt tot 2021. De evolutie in dat land is van dien aard dat het bezwaarlijk nog een ontwikkelingsland kan worden genoemd. Met Zuid-Afrika moeten op een andere manier betrekkingen worden onderhouden, sociaal-economisch en cultureel. Zo krijgt Vlaanderen de ruimte om er een ander land bij te betrekken, licht hij toe. Er wordt gedacht aan landen waarin de migratie op gang komt. Het is goed om de middelen doelgericht in te zetten om zo te proberen de oorzaken van migratie in een bronland weg te nemen.

Hoe kan de besparing op ontwikkelingssamenwerking worden gerijmd met het traject om de norm voor 0,7 procent van het Vlaamse BNI te halen op Belgisch niveau? De federale overheid, meer bepaald de Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp, bundelt de ODA-aanrekenbare uitgaven van alle overheidsentiteiten en berekent op basis daarvan de verhouding tussen de ODA en het totale bruto binnenlands product.

In 2018 bedroeg de officiële ontwikkelingshulp van de Vlaamse overheid 47,85 miljoen euro. De Vlaamse officiële ontwikkelingshulp steeg van iets meer dan 32 miljoen euro in 2006 tot 56 miljoen euro in 2013. In de jaren daarna bleef de hulp min of meer constant. Tussen 2016 en 2018 daalde dat bedrag weer tot net onder 48 miljoen euro. Het aandeel van de Vlaamse overheid binnen de totale Belgische ontwikkelingshulp bedraagt tussen 2 en 3 procent. Dat is een beperkte bijdrage aan die 0,7 procent.

Een van de redenen waarom de Europese structuur is opgericht, is om voldoende impact te kunnen hebben op het debat over de mensenrechten. Europa is bijvoorbeeld over een nieuw handelsverdrag met China aan het onderhandelen. Als dat een wezenlijk onderdeel is van het Europese handelsverdrag, dan heeft dat wel impact. Dan staan er in plaats van David en Goliath 'twee Goliaths' tegenover elkaar. Daarom is dat supranationale Europese kader gemaakt, herhaalt de minister-president. Hij pleit er dan ook voor het juiste niveau in stelling te brengen in deze kwesties, wat niet wil zeggen dat Vlaanderen dat niet in zijn contacten ter sprake moet brengen.

Export is de levensader van de Vlaamse economie. Vlaanderen staat voor vrije, maar ook eerlijke handel. Voortbouwend op de Vlaamse handelsstrategie wil minister-president Jambon het handelsbeleid inzetten als instrument ten dienste van economie, mens en milieu. Daarbij gaat bijzondere aandacht naar ontwikkelingslanden. Vlaanderen pleit voor een toekomstgericht handels- en investeringsbeleid. Dat betekent dat Vlaanderen voorstander is van ambitieuze hoofdstukken over duurzame ontwikkeling in alle handelsakkoorden. De Europese Commissie, en commissaris Malmström in het bijzonder, heeft de voorbije jaren op dit vlak grote

stappen voorwaarts gezet. De Vlaamse Regering vraagt de nieuwe Europese Commissie om op dit elan verder te gaan.

Vlaanderen zet zich ook in voor een assertief handelsbeleid met het oog op de creatie van een gelijk speelveld. Kwaliteitsvolle regels, standaarden en handhaving moeten daarbij centraal staan. Vlaanderen plukt ook de vruchten van internationale samenwerking inzake handel. Zo is na de voorlopige inwerkingtreding van het CETA-verdrag met Canada, de Vlaamse export naar dat land in 2018 met 17,3 procent toegenomen. Dat zorgt voor een duurzame groei.

Voor een grotere Vlaamse merkbekendheid wil de minister-president snel van start gaan met een meer doorgedreven promotie van Vlaanderen. Vlaanderen zal bijgevolg in de eerste plaats voortwerken op basis van de bestaande onderzoeken en de eigen kennis binnen de Vlaamse overheid. Er is voldoende studiemateriaal en er zijn voldoende evaluaties gemaakt. Vlaanderen wil nu vooral doen, en later evalueren.

Wat het stemrecht voor Vlaamse expats in het buitenland betreft, is er een wijziging van de bijzondere wet nodig. Daar moet men een tweederdemeerderheid voor vinden. In de vorige legislatuur had men die net niet. De PS lag toen dwars, maar had cdH meegedaan, dan was die bijzondere meerderheid er wel geweest. Aan Vlaamse kant is daarover ongeveer een consensus bij alle partijen, aan Franstalige kant blijkt dat wat moeilijker te liggen. De minister-president had begrepen dat de partijpolitieke redenering was dat, als de expats stemrecht zouden krijgen, dat vooral een MR-aangelegenheid zou zijn. Dat heeft een aantal Franstalige partijen ervan weerhouden om daarin mee te gaan. Zodra er een Federale Regering is gevormd, zal de minister-president dat debat echter opnieuw aangaan. Het federale parlement is echter autonoom.

Wat Press Flanders en Toerisme Vlaanderen betreft, zullen alle aspecten van samenwerking ten opzichte van het buitenland worden opgenomen in een werkgroep Buitenlandse Communicatie onder leiding van het Departement Buitenlandse Zaken. Wanneer er initiatieven worden genomen, in dit geval in het kader van Toerisme, worden die in de genoemde werkgroep ondergebracht.

Hoe men het internationale cultuurbeleid en state of the art concreet zal aanpakken, moet nog verder worden uitgewerkt door de beide administraties. De basis is vooral dat er vandaag meer samenwerking moet komen tussen Cultuur en Buitenlandse Zaken. De minister-president vindt dat zijn persoonlijke opdracht, aangezien hij de twee portefeuilles bundelt. Hij meent dat er een sterk appel van kan uitgaan als men ze samenbrengt. Cultuur kan deuren openen voor Vlaanderen, ook om de handelsbelangen mee te verdedigen, maar aan de andere kant kan men ook internationale cultuurspelers naar Vlaanderen halen, wat dan ook weer positief is.

De International Economic Summit is een permanent overleg met de partners. Recent was er nog een partnerdag. Binnen FIT is voor elk van die partners een accountmanager aangewezen, een contactpersoon voor die partners die de zaken dagelijks opvolgt.

Vlaanderen verzorgt dertig handelsmissies per jaar. Handelsmissies met een lid van de koninklijke familie springen in de media het meest in het oog, maar zijn niet exclusief belangrijk, aldus de minister-president. In sommige culturen zal een koning, een prinses of een lid van de koninklijke familie andere deuren openen dan een minister. Men moet op een slimme manier daarmee omgaan. Als er in China een aantal akkoorden zijn getekend, dan is dat echter niet dankzij die handelsmissie. Aan die akkoorden zijn maanden en misschien jaren werk voorafgegaan. Misschien is het begonnen met een FIT-missie. Anderzijds kan deze handelsmissie ook

weer zaken in gang hebben gezet die in de toekomst dan bij een Vlaamse handelsmissie of een FIT-missie tot contractondertekening leiden. Het is volgens de minister-president zeer uitzonderlijk, zo niet onbestaande dat, wanneer een missie voor enkele dagen in zo'n land aanwezig is, de eerste contacten daar worden gelegd en er dan meteen ook een contract wordt getekend. Die handelsmissies openen deuren en concluderen langere processen. Ze behouden hun belang.

Tot nu toe heeft de EU altijd het standpunt ingenomen dat een regio die zich afsplitst, het toetredingsproces helemaal opnieuw moet doen. Dat is althans de officiële communicatie die het vaakst vanuit de EU is gekomen, aldus de minister-president. Hij vindt - maar dat is een interpretatie - dat men het niet kan maken dat, als een deel van een lidstaat nog deel uitmaakt van de EU en er een interne besluitvorming binnen dat land plaatsvindt, dat landsdeel dan plotseling niet meer 'EU-fähig' zou zijn. Anderzijds is het niet zeker dat wie zich afsplitst ook aan alle EU-lidmaatschapscriteria voldoet. Er is dus een spanningsveld. Vlaanderen zal bij de EU-instellingen pleiten voor een verkorte procedure, maar ook bij de federale overheid, opdat die dat standpunt zou innemen op EU-vlak. Men mag regio's niet uit het handelsakkoord, de vrijhandelszone, de douane-unie enzovoort gooien. Er zou een beperkte periode moeten zijn waarin men moet ervoor zorgen dat men in orde is met alle EU-lidmaatschapsvoorwaarden.

De minister-president vindt dat de deelstaten samen met de federale overheid moeten discussiëren over de Nationale Veiligheidsraad. Voor hem past dat niet in het buitenlandgedeelte. Dat heeft veeleer met binnenlands bestuur te maken. In de vorige legislatuur is dat inderdaad één keer gebeurd. Toen zag men er blijkbaar het nut van in om de gewesten daarbij te betrekken. De minister-president zal dat voorbeeld gebruiken om dat op meer permanente basis te kunnen doen.

Vlaanderen wil inderdaad studenten naar het buitenland sturen, met de bedoeling dat ze daarna terugkomen en een stuk van hun nieuwe netwerk zouden meebrengen. Wat de vraag betreft over welke studierichtingen dat zal gaan, welke criteria daarvoor gelden, over welke resultaten het moet gaan, antwoordt de minister-president dat dat in samenwerking en samenspraak met de VLIR zal gebeuren. Die heeft immers de expertise op dat vlak. De regering heeft een budget vrijgemaakt en de politieke keuze gemaakt. Het is belangrijk dat Vlaanderen zijn beste mensen naar de beste kennisinstellingen stuurt, zodat ze nog beter en met een uitgebreid netwerk terugkomen.

Het kantorennetwerk van FIT wordt driejaarlijks geëvalueerd. Jaarlijks vindt er ook een opvolging plaats om ad-hoc aanpassingen te doen indien dat nodig is. Bij het opzetten van een nieuwe post start Vlaanderen klein. Eerst worden er antennes uitgezet. Er wordt nagegaan wat de bedoeling is. Pas als duidelijk wordt dat er een voldoende groot werkveld is om daadwerkelijk aanwezig te moeten zijn, wordt de post uitgebouwd tot een volwaardige post. Het gaat dus om een evolutief proces en het netwerk is per definitie dan ook zeer dynamisch. Lokaal is de samenwerking met de andere deelstaten van de federatie zeer sterk aanwezig, maar alles hangt af van personen, zeker in het buitenland. Men kan alles in structuren gieten, maar als mensen elkaar vinden, verloopt die samenwerking ook goed. Dat leidt tot meer resultaten dan als er fricties zijn. Men kan dat betreuren, maar dat is menselijk, aldus de minister-president.

Het standpunt inzake 'gold plating' is inderdaad tamelijk principieel, bevestigt minister Jambon. De regering wil het werk voor onze bedrijven niet nodeloos moeilijk maken. Ze wil de bedrijven in staat stellen te concurreren met hun concullega's in Europa. Mocht ze bijkomende normen opleggen, die nergens anders in Europa gelden, dan kan ze er misschien wel trots op zijn dat ze de zwaarste normen heeft opgelegd, maar dan is 'de business' wel weg naar de andere landen waar minder strenge normen gelden. De minister-president vindt wel dat Vlaanderen binnen de

EU zijn rol moet spelen om de normen omhoog te duwen, maar het mag niet solo gaan om het nog wat beter te willen doen. Uiteindelijk verandert er dan niets op wereldvlak en wordt 'de business' ingepalmd door andere EU-lidstaten.

Wat de samenwerking met de deelstaten en de federale overheid betreft, stelt de minister-president dat de samenwerking tussen gelijkgezinde organisaties van de deelstaten, zoals FIT, AWEX en de Brusselse instelling, zeer goed verloopt. Dat blijkt duidelijk tijdens de missies. De minister betreurt wel dat er federale posten worden gesloten zonder enige consultatie met de deelstaten. Een betere samenwerking is noodzakelijk. Het uitgangspunt moet zijn dat de federale overheid ten dienste is van de deelstaten op dat internationale niveau en niet andersom, aldus de minister-president.

Bedrijven inzake wapenhandel worden proactief geïnformeerd, zegt de minister-president. Hij meent wel dat ter zake nog meer seminaries kunnen worden georganiseerd en dat er nog wat specifiekere informatie kan worden gegeven. Hij pleit ook voor herhaling en herinnering, want mensen zijn soms hardleers, zeker als het om hun economische belangen gaat. Dat proactief informeren gaat dan ook bijvoorbeeld over traders of tussenpersonen, vult hij aan.

Wat het cohesiebeleid betreft, heeft men tijdens de onderhandelingen de middelen voor Vlaanderen kunnen vrijwaren. De huidige Vlaamse enveloppe voor de periode 2021-2027 blijft dus behouden, zodat de cohesiefondsen voor Vlaanderen ook onaangetroffen blijven.

De minister-president zal de Benelux-visienota tegen de zomer van 2020 kunnen presenteren. Die nota komt in de commissie dus zeker nog opnieuw ter sprake, kondigt hij aan.

De financiële middelen en personeelsmiddelen voor FIT worden inderdaad verder uitgebreid, bevestigt de minister-president. Er komt budgettair 1,5 miljoen euro bij voor personeel en 0,5 miljoen euro voor de werking. FIT is er voor de kmo's en ontwikkelt zelfs een specifieke kmo-werking. Volgens de minister-president zal het altijd een uitdaging blijven om de kmo's alert te maken voor de opportuniteiten die er internationaal zijn. Hoe groter het bedrijf, hoe meer middelen het relatief gezien kan inzetten om internationaal aan prospectie te doen. Bij de kmo's zal het altijd afhangen van de vraag of de kmo-leider visionair is of niet. De minister is naar China gegaan met de grootste handelsmissie ooit en in zijn delegatie zaten heel wat kmo's. Er zijn er heel wat die de opportuniteiten hebben gezien van het openen van een gigantische markt zoals de Chinese.

De minister-president ziet de organisatie Vlamingen in de Wereld als een aanvulling op het bestaande netwerk van het Departement Buitenlandse Zaken en FIT. De organisatie is zelf ook vragende partij om 'geactiveerd' te worden. Vlamingen in de Wereld in Saint Louis bijvoorbeeld fungeert als een soort lokale antenne voor het reguliere netwerk. Minister-president Jan Jambon meent dat er een permanente dialoog moet worden aangegaan met Vlamingen in de Wereld. Zo wordt het bestaande netwerk uitgebreid met vrijwilligers, die dat vaak heel graag willen doen, concludeert hij.

2.10. Jeremie Vaneekhout

Jeremie Vaneekhout dankt de minister-president voor zijn uitgebreide antwoord. Alle elementen zijn aangekaart. Hij vindt de beleidsnota een uitgebreid document. De Groenfractie kijkt met zeer veel interesse uit naar wat er nog meer uit kan komen. Het zal de minister-president echter niet verbazen dat hij kritisch zal blijven. Hij volgt de minister-president als die zegt in middelen te blijven voorzien voor de brexit als er sprake is dat men het Garantiefonds toch niet zal aanleggen.

De realiteit is dat de middelen waarin in 2019 was voorzien, in 2020 worden afgebouwd. Dat is een politieke keuze van de regering, die Jeremie Vaneekhout respecteert. Maar het is een keuze die Groen niet zou maken in deze context van grote onzekerheid inzake de brexit voor de Vlaamse economie en samenleving.

Hetzelfde geldt voor het installeren van een nieuwe AAVR in een Scandinavisch land, aldus Jeremie Vaneekhout. Dat is een beleidskeuze. Het is een keuze om die 500.000 euro op jaarbasis niet te besteden aan de Noordwerking, waarop 670.000 euro wordt bespaard. De minister-president stelde dat te doen om niet te hoeven ingrijpen op de Zuidwerking. Dat is niet waar volgens Jeremie Vaneekhout. Er wordt ook 600.000 euro bespaard op de Zuidwerking. Dat zijn politieke keuzes. Jeremie Vaneekhout vindt het dan wel van belang dat de minister in de commissie durft te zeggen dat men op het gebied van Ontwikkelingssamenwerking ervoor kiest niet voorop te lopen, noch Belgisch, noch Europees. Hij stelt dat men zo veilig in het peloton blijft zitten als het gaat over internationaal beleid, zodat men nergens schade heeft en zeker niet ergens in hoeft te investeren. De Groenfractie zou andere keuzes maken.

De minister-president zei ook dat er geen specifieke besparing is op de Dienst Controle Strategische Goederen en de handel daaromtrent. Zal er dan ook niet worden bespaard op het aantal medewerkers van die dienst? Of wordt dat gezien als deel van de algemene besparing qua vte's? Als dat niet zo is, dan stelt dat Jeremie Vaneekhout alvast gerust.

Tot slot is er de vraag in hoeverre Vlaanderen in de mensenrechtendiscussie impact kan hebben in de benadering van China, en ook van andere plaatsen. Jeremie Vaneekhout begrijpt de gevoeligheid en meent dat er een goed evenwicht in moet worden gevonden. Daarom is de Groenfractie vragende partij voor een afwegingskader.

De minister-president verwees terecht naar de impact die we in het kader van internationale handelsverdragen als deel van Europa kunnen hebben. Het zal de minister-president echter niet verbazen dat Groen, naar aanleiding van uitspraken over andere internationale verdragen, benieuwd en wat bezorgd is over hoe dat in de toekomst wordt ingevuld. Hij vraagt zich af hoe Vlaanderen het voortouw zal nemen om die mensenrechten als eerste agendapunt op tafel te leggen bij handelsverdragen met onder andere China, en niet meteen te vragen wat onze economische belangen zijn, ook op Europees niveau. Men moet zijn woorden gestand doen en ervoor kiezen om die mensenrechten niet in het gedrang te brengen, volgens Jeremie Vaneekhout.

Groen zal uiteraard niet instemmen met deze begroting, aangezien die voor de fractie niet de juiste keuzes weerspiegelt, maar Jeremie Vaneekhout dankt de minister-president alvast voor een verrijkende uitwisseling.

2.11. Emmily Talpe

Emmily Talpe dankt de minister-president voor de antwoorden. Ze is in ieder geval blij dat ze de vraag heeft gesteld naar de invulling van het politiek-ambtelijk orgaan. Het is alvast heel duidelijk dat dat een orgaan zal zijn met een grote uitdaging en verantwoordelijkheid. De minister-president stelde dat de administraties en kabinetten daar deel van zullen uitmaken. Het gaat om een pak mensen, want het is ook een transversaal orgaan. Hoewel dat een goede zaak is, mag net die grootte het overlegorgaan niet contraproductief maken en moet het efficiënt zijn. Misschien zullen er werkgroepen zijn. Ze wou enkel die bezorgdheid meegeven.

De minister-president heeft de voordelen van het Europese niveau opnieuw benadrukt in zijn repliek. Emmily Talpe volgt hem volledig als hij zegt dat we in bepaalde

omstandigheden net dat supra-niveau nodig hebben om onze onderhandelingspositie sterker te maken. Dat is helemaal niet in tegenstrijd met het pleidooi om Vlaanderen als internationale speler sterker op de kaart te zetten. Het is net een en-en-verhaal, beaamt ze.

De handelsmissies hebben volgens haar absoluut hun nut, met of zonder koninklijke aanwezigheid. Bij missies moet er altijd over worden gewaakt dat de output met de gelegde contacten wordt gemaximaliseerd en dat dat inderdaad de basis kan zijn van volgende samenwerkingen of afspraken.

Emmily Talpe zegt dat ze het FIT absoluut niet aanvalt over de kmo's. Het is een aandachtspunt om verder mee aan de slag te gaan. Ze zal haar licht opsteken over de tool die specifiek voor kmo's is ontwikkeld en nagaan wat die juist inhoudt en wie daarvan gebruikmaakt.

2.12. Johan Deckmyn

Johan Deckmyn bedankt de minister-president voor het uitgebreide antwoord. Hij wil de minister-president naar aanleiding van zijn uitspraak over verankering nog een vraag stellen. Verankering is een belangrijk debat. Hij herinnert zich het boek van Hans Brockmans 'Vlaanderen: een Franse kolonie?' waar vooral de focus op Frankrijk lag. Gezien de mondialisering moet dat debat zeker opnieuw worden gevoerd.

2.13. Tweede antwoondenronde

Minister-president *Jan Jambon* besluit dat men de volgende maanden en jaren zeker over deze thema's nog boeiende gedachtewisselingen zal hebben.

II. Toerisme

1. Toelichting

1.1. Toelichting bij de beleidsnota

1.1.1. Context en kerncijfers

Minister *Zuhal Demir* licht toe dat ze zich wil inzetten voor de promotie van Vlaanderen in het buitenland. Er wordt nogal eens over het hoofd gezien dat toerisme ook een economische motor is. Minister Demir beklemtoont dat de toeristische sector goed is voor 4,3 procent van de bruto toegevoegde waarde, voor 8,6 miljard euro en voor meer dan 200 000 jobs. De gemiddelde bezoeker spendeert in Vlaanderen aan de kust 69 euro per nacht, en voor een congresbezoeker loopt dat bedrag op tot 250 euro per nacht. De middenstand, de kmo's en de uitbaters van horeca zijn dus tevreden over de aanwezigheid van toeristen in Vlaanderen.

De minister wijst erop dat sinds 2015 de evolutie van aankomsten gestegen is met 3,6 procent jaarlijks. Er was een dip in 2016 door de aanslagen, maar desondanks die dip was er een verdere groei. In 2018 bedroeg het groeipercentage 8,6 procent ten opzicht van 2017. Daarmee zit Vlaanderen boven het Europese gemiddelde. De bezoeker verblijft gemiddeld 2,2 nachten in Vlaanderen.

Heel wat bezoekers trekken naar de kunststeden. Dat heeft te maken met het grote en prachtige project Vlaamse Meesters waarbij toeristen uit de hele wereld naar Vlaanderen kwamen. Zelfs in Wenen was er mooie programmatie rond het project Vlaamse Meesters. Ook de Vlaamse kuststeden doen het goed als bestemming. In de restgroep van de bestemmingen in Vlaanderen, goed voor zo'n 33 procent, heeft de Westhoek heel wat toeristen aangetrokken, onder meer dankzij het project rond de herdenking van 100 jaar WOI.

Bij het overzicht van de herkomstmarkten geeft de minister aan dat de meeste toeristen uit Nederland komen (21 procent), op de voet gevolgd door de Duitsers en de Fransen. Daarnaast zijn er toeristen uit de Verenigde Staten, Spanje, Italië, China, Japan, het Verenigd Koninkrijk en zelfs Rusland. De minister verwijst naar haar ontmoeting met de Nederlandse ambassadrice (Maryem van den Heuvel) waar ze het boek van Toerisme Vlaanderen heeft afgegeven. De Nederlandse ambassadrice wil de komende zittingsperiode inspanningen leveren om Nederlanders naar Vlaanderen te laten komen.

Uit de enquête 'Wat betekent Vlaanderen voor u?' kwam naar voren dat ons erfgoed, onze kunststeden, bier en het lekkere eten belangrijke trekpleisters zijn voor toeristen. Wat de minister opviel, was dat toeristen ook voor onze natuur en de mooie landschappen komen.

Bezoekers zijn algemeen tevreden tot zeer tevreden over hun bezoek aan Vlaanderen. Wel kunnen sommige mobiliteitsgerelateerde items beter.

Zeven op de tien Vlamingen vinden toerisme een goede zaak, licht de minister toe. 83 procent van de ondervraagden vindt dat hun stad een toeristische bestemming moet blijven en 60 procent wil hiervoor inspanningen leveren. Minister Demir beklemtoont dat er wel een vraag is naar meer betrokkenheid, evenals een vraag naar meer individuele verblijfstoeristen, en minder groeps- en dagtoeristen.

Volgens de minister is er wel zeker draagvlak voor toerisme en ruimte voor groei, maar bepaalde steden zoals Brugge moeten een aandachtspunt blijven, vooral als het gaat om het draagvlak te vergroten.

1.1.2. Strategische en operationele doelstellingen

Minister Demir wil de komende jaren inzetten op de inhoudelijke lijnen 'Vlaanderen. Natuurlijk!', 'Erfgoed beleven', 'Vlaanderen fietsland', 'Culinair erfgoed en toekomst', 'Special meetings', 'Top Events' en 'het merk Vlaanderen'. Deze zeven pijlers worden gebouwd op vijf fundamenten: een kwaliteitsgerichte aanpak, een Vlaanderenbrede benadering, een streven naar integrale toegankelijkheid, en een familievriendelijk en duurzaam toerisme. Centraal doel is "de positieve kracht van toerisme versterken zodat Vlaanderen kan bloeien als een innovatieve, inspirerende en kwalitatieve reisbestemming ten bate van zijn bewoners, ondernemers en bezoekers."

De minister wil deze ambitie vertalen in drie strategische doelstellingen:

1. De ondersteuning voor beleidsmakers en toeristische actoren verbeteren.
2. Nieuwe Vlaanderenbrede verhaallijnen identificeren en ontwikkelen.
3. Toerisme ontwikkelen in een geest van duurzaamheid en integrale toegankelijkheid.

De ondersteuning voor beleidsmakers en toeristische actoren verbeteren

Minister Demir benadrukt dat kwaliteit heel belangrijk is. Als de kwaliteit goed is, blijven de toeristen komen. Ze wil voortbouwen onder het motto 'steeds beter'. De aanpak in de vorige zittingsperiode, waarbij gefocust werd op een aantal verhaallijnen, heeft zeker zijn waarde bewezen en wordt dus voortgezet. Binnen de herdenking van 100 jaar WOI hebben grote projecten geleid tot succesvolle en internationaal gewaardeerde herdenkingen.

De minister wil de focus verschuiven naar andere Vlaamse bestemmingen die de vorige vijf jaar minder aan bod zijn gekomen. Daarvoor wil ze Vlaanderenbrede verhaallijnen ontwikkelen vanuit het concept van Vlaams meesterschap. Wat betekent dat voor de lopende verhaallijnen? Na de herdenking van de periode 14-18 blijven in de Westhoek de infrastructuur en expertise uiteraard aanwezig. Toerisme Vlaanderen blijft dat promoten en meenemen in zijn communicatie.

Focussen op kwaliteit, het bewaken van de basiskwaliteit, wil de minister door onder meer in het Logiesdecreet (decreet van 5 februari 2016 houdende het toeristische logies) de basisvoorwaarde vast te leggen voor het type en niveau van toeristisch logies. Binnenkort wordt via een ministerieel besluit artikel 21 van dat decreet, dat recent door de Raad van State werd vernietigd, hersteld. De minister belooft reparatieregelgeving te maken.

Het is de taak van de overheid om een inspirerende rol op te nemen bij het verbeteren van de kwaliteit. Toerisme Vlaanderen positioneert zich als expertisecentrum voor de toerismesector. Veel ondernemers vinden hun weg ernaartoe. Een opleidingshotel moet jonge ondernemers praktijkervaring bieden met toekomstige klanten. Een sectormoment maakt het mogelijk om te netwerken en goede praktijken uit te wisselen. De bestaande subsidies worden geheroriënteerd naar proefprojecten die Toerisme Vlaanderen via directe investeringen opzet om de standaarden uit te zetten naar de sector.

Een beleid kun je maar voeren op basis van feiten, meent de minister. Daarom wil ze de organisatie van beleidsondersteunend onderzoek binnen Toerisme Vlaanderen en andere beleidsdomeinen verbeteren, waar nodig met behulp van externe expertise. De samenwerking met het onderwijs en de vormingsinstellingen wordt ook versterkt. Het programma 'Toerisme transformeert' wordt uitgebouwd tot een lerend netwerk dat goede praktijken in de sector ondersteunt, uitlicht en ook deelt. Toerisme is immers geen eiland op zich: er is input en steun nodig van andere beleidsdomeinen, waarbij de minister verwijst naar het omgaan met de natuur.

Het agentschap Toerisme Vlaanderen is een instrument voor het beleid en de verwachtingen ten aanzien van het agentschap groeien. Als overheidsdienst moet het agentschap beleidsvoorbereidend, beleidsondersteunend, beleidsuitvoerend en beleidshandhavend optreden. Als partner voor de sector moet het een expertisecentrum, netwerkorganisatie en cocreator zijn. De minister heeft aan Peter De Wilde, administrateur-generaal van Toerisme Vlaanderen, gevraagd om een voorstel van nieuwe organisatiestructuur voor het agentschap uit te tekenen zodat de verschillende rollen optimaal opgenomen kunnen worden. Het agentschap moet zich ook ontwikkelen tot een voorbeeld op het vlak van duurzaamheid. Zo voert het agentschap op dit ogenblik een duurzaamheidsscreening uit van de infrastructuur in zijn portefeuille. Dat wordt uitgebreid tot een duurzaamheids- en toegankelijkheidscreening.

Nieuwe Vlaanderenbrede verhaallijnen identificeren en ontwikkelen

'Vlaanderen natuurlijk' is de eerste nieuwe Vlaanderenbrede verhaallijn die de minister toelicht. Heel wat bezoekers hechten waarde aan onze natuur en landschappen. Uit de enquête door het Toerisme Vlaanderen bleek dat toeristen Vlaanderen associëren met mooie natuur. Volgens de minister staan we daar te weinig bij stil. De minister wil die associatie meenemen in haar beleid. Ze toont de commissie een foto van een mooi groen-blauw landschap, het nationaalpark Hoge Kempen (zie presentatie). Volgens haar moet dit park gedeeld worden met toeristen die de rust opzoeken, bijvoorbeeld nadat ze een dag kunststeden hebben bezocht. Vandaar dat de minister de uitbouw van natuurtoerisme opneemt.

Het concept Vlaanderenbrede verhaallijnen is in de vorige zittingsperiode met succes gelanceerd en heeft zijn waarde bewezen. Het is niet de bedoeling om op dat succes te blijven teren. Daarom wil de minister voortbouwen en nieuwe verhaallijnen ontwikkelen. Op basis van verschillende onderzoeksgegevens zijn een aantal pistes geïdentificeerd. Voor haar is het belangrijk dat het gaat om 'levende' verhaallijnen waarop we als Vlaming trots zijn en waarvoor er draagvlak bestaat om ze te delen met de bezoeker.

De minister benadrukt dat de natuur niet vernietigd mag worden door het toerisme. Er is behoefte aan een gezond evenwicht waarbij de toeristen de natuur opzoeken en er respect voor opbrengen.

Erfgoedbeleving is de tweede verhaallijn. Als voorbeeld toont de minister een beeld van het Rubenskasteel in Elewijt (zie presentatie). Het rijke Vlaamse erfgoed is bekend bij de bezoekers, dat blijkt uit de cijfers. Niet alleen in de kunststeden, maar ook in de rest van Vlaanderen zijn heel wat parels te vinden. Volgens de minister moeten de parels aan elkaar vastgeregen worden tot een aantal snoeren, tot verhalen. Door de sites te verbinden in Vlaanderenbrede verhalen, kunnen ze beter ontsloten worden. Uit onderzoek blijkt dat er een grote groep potentiële bezoekers, een zogenaamde passiegroep, geïnteresseerd is in erfgoed. Door een coherent verhaal te ontwikkelen, is die groep beter te bereiken. Tegelijk valoriseert die aanpak ook sites voor lokale gemeenschappen. Het lokale kerkje of café wordt zo deel van een breder en belangrijk geheel.

Minister Demir wijst erop dat het bij erfgoed vaak gaat om geklasseerde en beschermde sites. De uitdaging is om dat erfgoed niet te willen bevriezen en onder een stolp te plaatsen, maar integendeel om het relevant te houden voor de hedendaagse samenleving. Een herbestemming op maat is hiervoor de beste garantie en toerisme kan hierin een grote rol spelen volgens de minister. Het gaat daarbij niet alleen om buitenlandse toeristen, maar ook om Vlaamse toeristen. De minister verwijst naar Limburgers die naar West-Vlaanderen gaan, en omgekeerd, en Vlaams-Brabanders die naar Gent gaan enzovoort.

De Vlaanderenbrede verhalenbundels gaan over een Vlaams kastelen- en tuinen-netwerk en een netwerk van religieuze erfgoedsites. Heel wat kloosters en religieuze sites moeten – met respect voor het verleden – een herbestemming krijgen. De Vlaamse Meesters in hun historische context vormen een derde verhaal. Verder is er aandacht voor de Hanze. Die was in de late middeleeuwen een belangrijke economische sector in Noordwest-Europa. Brugge en later Antwerpen waren belangrijke schakels in het netwerk. Deze gedeelde geschiedenis wil de minister ook inzetten als troef. De belforten in Vlaanderen en omstreken ten slotte zijn erkend als werelderfgoed. Belforten zijn de zichtbare getuigen van de geschiedenis van de opkomst van de steden en de groei van een lokale democratie.

Als derde verhaallijn introduceert de minister het Vlaamse wielererfgoed om Vlaanderen te promoten. Vlaanderen staat bekend als fietsland, vooral door zijn rijke koerscultuur. Wielervoers blijft een verkoopargument voor Vlaanderen. De minister wil dat dus promoten. Het uithangbord is de Ronde van Vlaanderen. Er komt een nieuw bezoekerscentrum 'de Ronde' waarvoor een pps wordt opgezet. Ook op recreatief fietsen wil de minister inzetten: het is immers een gezonde manier om Vlaanderen te bezoeken. Er wordt verder geïnvesteerd in recreatieve fietsbeleving. In Limburg is er bijvoorbeeld 'fietsen door het water' en het project 'fietsen door de bomen'. Binnenkort komt er een project 'fietsen door de heide'. Maar ook aan de kust zijn er prachtige projecten. Ze verwijst naar de eerstesteeenlegging van het Ensorhuis in Oostende die ze heeft mogen bijwonen. Tegen mei 2020 is dat project klaar en ook hiervoor verwacht ze veel toeristen. De provincie West-Vlaanderen heeft de minister aangesproken om het project 'fietsen aan de kust' opgezet in de vorige zittingsperiode, verder de nodige duw te geven. Dat project en de ondersteuning van andere projecten wil de minister doen samen met de regionale en provinciale diensten.

Volgens de minister wordt het Vlaamse culinair erfgoed te weinig gepromoot. Vlaanderen heeft topproducten als grijze garnalen, asperges, bier met de vele lokale brouwerijen. De chefs van Vlaanderen kunnen mee concurreren op wereldniveau. Volgens haar is het cruciaal om het culinair erfgoed mee te nemen in het toeristische beleid. Dat wordt dus de vierde toeristische verhaallijn. Elke Vlaming eet graag. In juni 2020 vindt de Flanders Food Week plaats. Zowel beleidsmakers als professionals zullen naar Vlaanderen afzakken om kennis te maken met de rijke culinaire traditie. Het is ook de bedoeling om een Vlaams Culinair Centrum op te richten voor professionals en voor het publiek. Zo kunnen ze kennismaken met de Vlaamse producten.

Minister Demir vult aan dat er ook buiten dat centrum aandacht moet gaan naar Vlaamse streekproducten. Sommige daarvan zijn een verhaallijn op zich, zoals de vele bieren en brouwerijen. Andere kunnen een verhaallijn ondersteunen zoals de Noordzeevis, maar ook de Limburgse wijnen die het zeer goed doen. Hiervoor wil ze samenwerken met partners zoals het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing. Tot slot wil ze, in samenwerking met de sector, de Flanders Food Faculty uitbouwen. Het topniveau van de Vlaamse chefs moet ondersteund worden door onderzoek en innovatie. Er is ook de vraag van jonge en wat oudere chefs zelf om de gastronomie in Vlaanderen mee te promoten. De chefs zijn bereid de uitbouw van de Flanders Food Faculty te ondersteunen en willen bij de oprichting van het Vlaams culinair centrum het gesprek aangaan. De minister bevestigt dat de interesse op het veld zeer groot is.

Vervolgens snijdt minister Demir de verhaallijn van de 'special meetings' aan. Ze herhaalt dat een congresstoerist in Vlaanderen het meeste geld uitgeeft per hoofd per nacht. Economisch gezien is dat een zeer efficiënte vorm van toerisme. Uit een onderzoek van het studiebureau WES blijkt dat het aantal congressen in Vlaanderen op termijn kan toenemen met 12 procent, tot ongeveer 84 000 per jaar. Het grootste groeipotentieel zit bij de internationale associaties die gespecialiseerde

congressen over hun vakdomein organiseren. Alles samen is er in Vlaanderen een potentieel om de directe bestedingen te laten stijgen met ongeveer 484 miljoen euro. Vlaanderen heeft volgens de minister heel wat troeven om congressen en meetings hiernaartoe te halen. Dat is – naast de andere verhaallijnen – heel belangrijk voor de middenstand, gezien de uitgaven van een congresstoerist.

De positionering van Vlaanderen als meetinglocatie wordt versterkt samen met ondernemers, professoren, academici die heel wat congressen te organiseren hebben. Ze zijn onze beste ambassadeurs. Met behulp van partnerschappen wordt er draagvlak gecreëerd bij de verschillende betrokkenen. Het potentieel van individuele projecten wordt gemaximaliseerd door complementariteit met andere projecten. In Antwerpen bijvoorbeeld investeert Toerisme Vlaanderen in een congreslocatie, het Flanders Meeting & Convention Center Antwerp. Antwerp Expo is hiermee complementair en beide spelers creëren een sterker aanbod dan beide apart (*Parl. St. VI.Parl. 2019-20, nr.136/1, p.32*).

Minister Demir meent dat ook internationale acties en evenementen met internationale uitstraling nodig zijn om Vlaanderen beter bekend te maken. Event Flanders functioneert binnen Toerisme Vlaanderen, maar wordt aangestuurd vanuit de beleidsdomeinen Buitenlandse Zaken, Cultuur, Sport en Toerisme. Zo wordt de werking optimaal afgestemd met de verschillende beleidsdomeinen. Van 2016 tot 2019 werd het budget van Event Flanders punctueel toegekend door de Vlaamse Regering. Vanaf 2020 krijgt het een eigen structureel werkingsbudget. Voor 2020 is dat 5 miljoen euro en vanaf 2021 is dat recurrent 4 miljoen euro.

De focus bij internationale acties en evenementen ligt op gedragen acties en evenementen. Verder vindt de minister het belangrijk om maatwerk te leveren voor elke bezoeker door te werken met het concept van Vlaanderen als boetiekbestemming. Draagvlak komt er niet alleen door te waken over lokaal gedragen acties en evenementen. Volgens de minister is het ook belangrijk te kijken naar de spreiding in de tijd en ruimte.

In 2020 staan de World Choir Games op de agenda waarover er in deze commissie ook vragen waren (*Vragen VI.Parl 2019-20, nr.151*) in 2021 het WK Veldrijden en WK Wielrennen op de weg en in 2023 het WK Artistieke Gymnastiek. De discipline artistieke gymnastiek is misschien niet meteen voor iedereen duidelijk, maar de naam Nina Derwael doet een belletje rinkelen.

De laatste thematische pijler die de minister toelicht, is de promotie van het merk Vlaanderen. Dat is zeer belangrijk. Net als onze buurlanden – die hier op een bijna agressieve manier proberen toeristen naar Amsterdam en Rotterdam te lokken – moet Vlaanderen zich sterker profileren.

Toerisme Vlaanderen heeft de afgelopen jaren ingezet op de sterkere profilering van Vlaanderen. Dat kan door een sterk merkbeleid uit te schrijven voor de verschillende doelgroepen. Elke doelgroep – Erasmusstudenten, congresgangers, vakantiegangers, investeerders – vraagt een eigen benadering. Sommige doelgroepen benaderen we via socialmedia-influencers, andere via andere kanalen.

De minister neemt het initiatief om een persdesk PressFlanders op te richten binnen Toerisme Vlaanderen. Dat zal alle communicatie vanuit de Vlaamse overheid monitoren en proactief zijn om dat binnen hun netwerk te verspreiden.

Deze zittingsperiode wordt er ook een internationale Vlaanderencampagne gelanceerd door het departement Buitenlandse Zaken en de minister zal dat vanuit haar bevoegdheden voluit ondersteunen. Ze vindt het belangrijk om bij de promotie te waken over de inclusie van Brussel als toeristische bestemming. Vlaanderen blijft Brussel promoten naast de andere kunststeden en maakt consequent de link met

Vlaanderen. De samenwerking met visit.Brussels wordt voortgezet. De Vlaamse Gemeenschap en haar culturele instellingen zijn een belangrijke factor in Brussel en wanneer er in Brussel gecommuniceerd wordt door de Vlaamse overheid of door visit.Brussels, moet de Vlaamse inbreng ook correct vermeld worden, benadrukt ze.

Toerisme ontwikkelen in een geest van duurzaamheid en integrale toegankelijkheid

Minister Demir beklemtoont dat een duurzaam toeristisch beleid erin bestaat een evenwicht te zoeken tussen de lusten en de lasten van toerisme, en ze verwijst opnieuw naar natuurtoerisme. Het is zaak om te werken aan draagvlak bij de bewoners en als het evenwicht goed bewaakt wordt, is er ruimte voor duurzame groei. Dat blijkt ook uit de cijfers die de minister bij het begin van deze toelichting vermeld heeft.

Er is ook aandacht voor de bereikbaarheid en duurzame mobiliteit door in te zetten op het fietsen en het wandelen.

Toegankelijkheid voor allen is voor de minister een kernpunt, zeker vanuit haar vorige functie als staatssecretaris. Voor de meesten lijkt het vanzelfsprekend om op vakantie te gaan, maar dat is niet voor iedereen het geval. Daarom is het nodig om drempels te verlagen. Drempels zijn niet enkel financieel, maar ook fysiek en mentaal. Ze vindt het ook haar taak sociaal toerisme te promoten. Het decreet 'Toerisme voor allen' (decreet van 29 juni 2018 houdende invoering van het programma 'Iedereen verdient vakantie' in het sociaal toerisme) wordt momenteel geëvalueerd en ze wil de evaluatie gebruiken om gerichte acties te kunnen ondersteunen.

'Iedereen verdient vakantie' werd vorig jaar aangenomen en de uitvoeringsbesluiten worden zo snel mogelijk aan de Vlaamse Regering voorgelegd. Bedoeling is om die in het voorjaar van 2020 in werking te laten treden.

Naast de ondersteuning en de decreetgeving is er ook de fysieke toegankelijkheid op het terrein zelf. Nog te weinig toeristische bestemmingen zijn toegankelijk voor gezinnen met kinderen, voor rolstoelgebruikers, voor slechtzienden enzovoort. Een aangepaste basisinfrastructuur zou een stap in de goede richting zijn. Naar analogie met het netwerk 'iedereen verdient vakantie' streeft de minister hiervoor naar een netwerk ad hoc. Er is samenwerking met Toegankelijk Vlaanderen en INTER om dat op te bouwen.

De minister is van oordeel dat Toerisme Vlaanderen het goede voorbeeld moet geven en een duurzaamheids- en toegankelijkheidsscreening moet uitvoeren op de infrastructuur in eigen beheer. Verder moet Toerisme Vlaanderen ook deze voorwaarde opnemen in de subsidiëring van toekomstige projecten. Minister Demir wijst er in dit verband op dat er bijvoorbeeld in het Ensorhuis zware verbouwingen worden uitgevoerd om de toegankelijkheid te garanderen.

Toegankelijk voor allen betekent ook toegankelijk voor de jeugd. De minister wil een specifiek aanbod voor jongeren uitwerken. Verder gaat ze, samen met Benjamin Dalle, de Vlaamse minister van Jeugd, de regelgeving over jeugdverblijven en jeugdtoerisme updaten.

1.2. Toelichting bij de begroting Toerisme

Minister Demir licht toe dat de begroting 2020 voor Toerisme voornamelijk uitvoering is van beslist beleid. Ze verwijst naar het Van Eyckjaar en de World Choir Games, initiatieven die door haar voorganger Ben Weyts zijn opgesteld.

Ze focust op de structurele wijzigingen: de toename van de beleidskredieten. Event Flanders krijgt een structureel werkingsbudget vanaf 2020, eenmalig 5 miljoen euro, en vanaf 2021 recurrent 4 miljoen euro.

Voor de werking van 'Iedereen verdient vakantie' is er bijkomend structureel 1 miljoen euro uitgetrokken.

Het budget voor de hefboomprojecten is opnieuw beschikbaar en bedraagt 14,5 miljoen euro. In de vorige zittingsperiode was dat gebundeld in één projectoproep van 75 miljoen euro. De minister wil deze middelen gebruiken voor een belangrijk deel voor directe investeringen in plaats van voor subsidies. Via proefprojecten in eigen beheer wil de minister een dubbel doel bereiken: een project uitvoeren dat aan de visie beantwoordt en het goede voorbeeld zetten voor de sector. Ook wil ze waar nodig lacunes in het aanbod aanvullen. Het is zeker niet de bedoeling om in concurrentie te treden met andere actoren of overheden, maar wel om de blinde vlekken in het aanbod aan te vullen.

Iedereen moet besparen, ook Toerisme Vlaanderen, oordeelt de minister. Naast de algemene eenmalige besparing van 6 procent die voor Toerisme Vlaanderen 432.000 euro bedraagt, moeten de administraties elk jaar 1 procent besparen op de apparaatskosten. Voor Toerisme Vlaanderen is dat 22.000 euro. Tot slot is er nog een personeelsbesparing, vanaf 2021 moet het agentschap jaarlijks 52.000 euro of 1 vte inleveren.

Ten opzichte van de initiële begroting 2019 is er een stijging van 22 miljoen euro vastleggingskredieten. Dat is deels te wijten aan de bijkomende beleidskredieten, maar ook de kredieten die voorzien zijn voor de grote evenementen in 2020 die de minister toegelicht heeft.

De minister beklemtoont tot slot dat wat ze niet heeft toegelicht, niet belangrijk is. Het is de bedoeling de hele beleidsnota uit te voeren. Op die manier kan Vlaanderen mooi neergezet worden. Het is een mooi, inclusief verhaal waaraan de verschillende actoren de komende vijf jaar gaan werken

2. Bespreking

2.1. Cathy Coudyser

Cathy Coudyser meent dat minister Demir een ambitieuze beleidsnota heeft ingediend, met aandacht voor mensen met een beperking, voor een toegankelijk toeristisch beleid en met de nadruk op het recht voor iedereen om met vakantie te gaan. Ook wordt er een link gelegd met de bevoegdheid Leefmilieu, met aandacht voor recreatie en natuur en voor landschap en tuinen.

De beleidsnota bouwt verder op de expertise uit het verleden en op de bewezen succesformules van het vorige beleid. Er vinden wel een aantal bijstellingen plaats.

Het concept van de thematische verhaallijnen zoals 'gastronomie' en 'wielererfgoed' wordt voortgezet. Nieuw is 'groen en open Vlaanderen'. Erfgoed blijft niet beperkt tot Vlaamse Meesters zoals Breugel, Rubens en van Eyck, maar er worden ook andere troeven uitgespeeld. Het concept 'Vlaamse Meesters' wordt breder opengetrokken. Het verhaal van het erfgoed in Vlaanderen zal worden uitgebouwd: belforten, kastelen en religieuze erfgoedsites worden opgewaardeerd.

Ook voor de aanwending van de middelen is er een vernieuwende aanpak in de begroting, zegt Cathy Coudyser. De hefboomprojecten worden geëvalueerd en er wordt meer gebruikgemaakt van proefprojecten in beheer van Toerisme Vlaanderen, en van proeftuinen.

Er is blijvende aandacht voor het recht op vakantie van alle Vlamingen.

Ook de inspanningen om internationale topevenementen naar Vlaanderen te halen met de ondersteuning van Event Flanders, worden voortgezet. De resultaten hiervan worden pas deze zittingsperiode duidelijk. Ook steden en gemeenten kunnen rekenen op de hulp van Event Flanders.

De beleidsnota verwijst naar de nieuwe visie rond 'Reizen naar Morgen'. Deze visie bevat heel veel potentieel, maar moet worden omgezet in concrete acties op het terrein.

Cathy Coudyser vraagt of er al een evaluatie van de hefboomprojecten heeft plaatsgevonden. Zijn er positieve elementen? Zijn er hefboomprojecten die misschien moeten worden stopgezet of bijgestuurd?

Cathy Coudyser vraagt om de Vlaanderenbrede verhaallijnen en het concept 'meesterschap' meer te verduidelijken. Ze vraagt of meesterschap ook over vakmanschap gaat, zoals in de gastronomie, of ook over meesterschap in mode en design, over de ambachten en de unieke maakindustrie.

Het beleid voor kusttoerisme zal de volgende jaren moeten worden 'herdacht', alleen al door de kustverdediging. Er zijn ingrijpende maatregelen nodig die gevolgen zullen hebben voor het toerisme. De Blauwe Cluster als economische speerpuntcluster in Vlaanderen, heeft ook een doelstelling voor toerisme. Men wil het wetenschappelijk onderzoek dat er al is, vertalen samen met bedrijven. Heeft de Blauwe Cluster voldoende mensen uit de toeristische sector om dat te doen? In welke mate is Toerisme Vlaanderen betrokken en speelt het agentschap een proactieve rol? Hoe kunnen de kuststeden en -gemeenten worden betrokken? Innovatieve belevingen kunnen heel wat kansen bieden.

In de vorige zittingsperiode is er in samenwerking met Westtoer een denktank Kust opgericht. Dat heeft tot een aantal interessante ideeën geleid. Een van de ideeën was om de natuurgebieden, het strand en de tuinen met elkaar te verbinden via een belevingsvol fietspad. Cathy Coudyser vraagt of dat past in het beleid en of deze piste verder wordt onderzocht.

De visie 'Reizen naar Morgen' omvat het bewaken van de draagkracht van toerisme en de overgang naar duurzaam toerisme. In 2017 vond er in Brugge, Antwerpen, Mechelen, Leuven en Gent een onderzoek plaats naar die draagkracht. Dat onderzoek wordt herhaald om na te gaan of er verschillen zijn tussen 2017 en 2019. Cathy Coudyser vraagt naar de resultaten ervan.

Er is de problematiek van Airbnb. Vorige zittingsperiode is er hard gewerkt aan het Logiesdecreet (decreet van 5 februari 2016 houdende het toeristische logies) om een gelijk speelveld tussen alle spelers te creëren. Voordien was vastgelegd dat alle digitale platformen die logies aanbieden, hun gegevens moeten vrijgeven als Toerisme Vlaanderen dat vraagt. Airbnb heeft dat nooit gedaan waardoor Toerisme Vlaanderen Airbnb in gebreke heeft gesteld en een administratieve boete van 25.000 euro heeft opgelegd. Airbnb ging in beroep. Recent heeft Airbnb aangegeven zijn gegevens te willen geven. Cathy Coudyser vraagt naar de stand van zaken.

Minister Demir wil ook een kernattractie opzetten rond historische figuren als Mercator, Dodoens, Stevin of Vesalius. Cathy Coudyser vraagt of het gaat om een limitatieve lijst en of er al voorbereidend onderzoek is verricht. Waarom zijn net deze vier figuren gekozen?

Toerisme Vlaanderen wil 'slim scouten' welke andere verhalen er in Vlaanderen nog leven en dan nagaan of er potentieel is om daarvoor buitenlandse bezoekers naar

Vlaanderen te halen. Hoe verloopt dat 'scouten'? Via welk instrument zal het agentschap die informatie verzamelen? Is dat proces al opgestart? Welke criteria worden in aanmerking genomen?

Minister Zuhail Demir wil zo snel mogelijk de uitvoeringsbesluiten voor het decreet 'Iedereen verdient vakantie' (decreet van 29 juni 2018 houdende invoering van het programma 'Iedereen verdient vakantie' in het sociaal toerisme) maken. Moet er een overgangperiode worden ingesteld en hoelang moet die duren?

2.2. Kristof Slagmulder

Kristof Slagmulder bedankt minister Demir voor haar duidelijke en uitgebreide toelichting.

Toerisme is en blijft in Vlaanderen een economisch belangrijke en groeiende sector. Vlaanderen bezit onmiskenbaar heel wat toeristische troeven, zowel in de steden als op het platteland. Dankzij toerisme worden er veel jobs gecreëerd, ook voor laaggeschoolden.

In de vorige zittingsperiode was er vooral discussie over de nieuwe manier van werken. De vorige minister ging ervan uit dat mensen een toeristische bestemming eerder kiezen op basis van thema's dan op basis van een bestemming. De inzet van middelen werd verschoven van een eerder geografische focus naar een meer thematische focus zoals de 'Grote Oorlog', Vlaamse Meesters enzovoort. Er gaan nu beduidend minder middelen naar het kusttoerisme, zowel promotioneel als infrastructuur. Dat de minister dit beleid zal voortzetten, vindt het Vlaams Belang geen goede zaak voor de Vlaamse kust. Die ondervindt immers heel wat concurrentie van bijvoorbeeld de Franse Opaalkust en de Nederlandse Noordzeekust. Ook is heel wat kustinfrastructuur verouderd. Er is dus behoefte aan investeringen. Hoe zal de minister de kust promoten in het buitenland? Het Vlaams Belang vindt het belangrijk om de kust, de kunststeden en de groene regio's apart te promoten.

Kristof Slagmulder vraagt wat de minister zal doen aan de verdere verfransing van de Vlaamse kust. Namen van horecazaken in De Panne, Koksijde, Oostduinkerke zijn steevast in het Frans, en in Koksijde worden op het gemeentehuis zelfs faciliteiten toegekend aan Franstaligen.

De toeristische aantrekkingskracht van het 'merk Vlaanderen' moet op alle terreinen via gerichte promoties nadrukkelijker op de internationale kaart worden gezet, zeker als het over Brussel gaat.

Een belangrijke toeristische troef van Vlaanderen in de vorige zittingsperiode was de herdenking van WOI. Hoe wordt het 'battlefieldtoerisme' in Vlaanderen na 2018 verder ondersteund? Volgens het Vlaams Belang moet er ook voldoende worden ingezet op het thema van de wederopbouw en het herstel van de samenleving in de Westhoek.

Voor de steden en gemeenten wordt het toerisme steeds belangrijker, ook voor de lokale economie. Lokale besturen en lokale ondernemers moeten dus zorgen voor een hoge onthaal- en verblijfskwaliteit. Gemeenten hebben vaak te weinig middelen om gekwalificeerd personeel in te zetten en te weinig tijd voor echte productontwikkeling en samenwerking met de private sector. Een echte visie over toerisme ontbreekt vaak bij veel van deze kleinere steden en gemeenten. Veel energie gaat verloren aan versnipperde initiatieven. Hoe probeert de minister aan deze problematiek tegemoet te komen?

Het nieuwe Logiesdecreet (decreet van 10 maart 2017 houdende wijziging van het decreet van het toeristische logies, wat betreft de brandveiligheid en de controle

op de naleving van de uitbatingsvoorwaarden) wordt geëvalueerd in 2020. Kristof Slagmulder vraagt wat er zou moeten worden bijgestuurd volgens minister Demir.

In de vorige zittingsperiode waren er ook discussies over het nieuwe Logiesdecreet en de implementatie ervan. Uiteindelijk werd een compromis bereikt met de sector. Tal van werkgroepen werden opgericht onder meer voor de uitbatingsvoorwaarden, de classificatienormen en de aanpassing van de huidige brandveiligheidsnormen en -procedures. De uitvoeringsbesluiten werden opgemaakt volgens de geest van het decreet: administratieve vereenvoudiging, het vertrouwen in de ondernemer en de bescherming van het verwachtingspatroon van de consument. De voorbije maanden bleek echter dat in de sector van Airbnb de implementatie van de nieuwe Vlaamse decreetgeving moeizaam verloopt en dat de schemerzone vooralsnog aanhoudt.

Uit mediaberichten bleek onlangs dat Airbnb in Brussel big business is geworden. Dat zorgt voor tal van problemen: vuilnis dat te laat buiten wordt gezet, dronkenschap en nachtlawaai. Illegale Airbnb-woningen zorgen ervoor dat er in het Brussels stadscentrum steeds minder huurappartementen beschikbaar zijn waardoor de huurprijzen de hoogte worden ingejaagd. Kristof Slagmulder vraagt zich af of ook andere steden deze problemen hebben. Hij vraagt wat de minister hiervoor wil ondernemen.

Kristof Slagmulder vraagt naar de visie van de minister op het groeiende cruise-toerisme in Antwerpen en Zeebrugge. Is de limiet bereikt? Toerisme Vlaanderen verkondigde een tijdje geleden dat zeecruises weinig meerwaarde bieden voor de kustregio. Is de minister het daarmee eens?

Meeting- en congreestoerisme moet worden gestimuleerd. Het leidt tot meer verblijfstoerisme en dus tot een grotere economische return.

Er is behoefte aan een hervorming van de opleiding van toeristisch professioneel personeel, vooral op secundair niveau. De toeristische sector moet worden uitgebouwd en verder geprofessionaliseerd. De kernwoorden zijn administratieve vereenvoudiging en vertrouwen in het ondernemerschap. Welke initiatieven gaat de minister nemen?

De minister voorziet nieuwe opportuniteiten op het vlak van natuurtoerisme en verwijst in de beleidsnota naar de ambitie om in Vlaanderen te gaan naar 10 000 hectare extra bos en 20.000 hectare extra natuur onder effectief natuurbeheer. Deze uitbreiding staat al 20 jaar in verschillende regeerakkoorden. De vraag is natuurlijk of de belofte deze keer wordt nagekomen.

De Vlaamse Regering wil de wereld laten kennismaken met ons culturele erfgoed via een Vlaams Culinair Centrum. Hoe zal dat centrum vorm krijgen? Is het de bedoeling dat er een soort van Vlaamse culinaire canon komt? Kristof Slagmulder las dat sommigen vinden dat 'pita met mayonaise' ondertussen ook al Vlaams culinair erfgoed is geworden en in de canon zou moeten worden opgenomen. Hij wil daarover graag meer uitleg.

2.3. Annick Lambrecht

Annick Lambrecht dankt de minister voor haar uiteenzetting. De beleidsnota bevat mooie intenties die nu moeten worden uitgevoerd.

Het evenwicht bewaren tussen de economische en de ecologische aspecten verbonden aan toerisme, vormt een belangrijke uitdaging voor de komende jaren. Er wordt een sterke groei verwacht in historische steden, maar de draagkracht van toeristische bestemmingen mag nooit uit het oog verloren worden. Het verheugt

Annick Lambrecht dat de minister wil inzetten op het beheersen van de bezoekersstromen.

Volgens de minister bestaat het toeristische seizoen niet meer en moet er een betere spreiding komen. Het evenwicht is in heel wat steden al wat verstoord. Annick Lambrecht vraagt hoe de minister dat evenwicht zal helpen herstellen. Worden de lokale overheden en andere actoren betrokken?

In de beleidsnota leest Annick Lambrecht dat bereikbaarheid een sleutelfactor vormt bij het inzetten op die spreiding. Meer en meer mensen behalen geen rijbewijs meer en het openbaar vervoer wordt dus belangrijker om toeristische bestemmingen te bereiken. De besparingen in het openbaar vervoer staan haaks op deze evolutie. Op welke manier zal minister Demir, samen met Lydia Peeters, de Vlaamse minister bevoegd voor mobiliteit, deze problematiek aanpakken?

Cruisetoerisme heeft bij heel wat mensen een negatieve connotatie. Daarenboven leeft het beeld dat cruisetoerisme weinig economische voordelen biedt. De vraag is wat de maatschappelijke kosten zijn en of deze baten dan nog wel opwegen tegen de kosten. Zo is er bijvoorbeeld in Brugge bezorgdheid over 'excursionisme'. Dat zijn korte bezoeken van twee uur, gekoppeld aan riviercruises. Annick Lambrecht vreest dat de riviercruises waar de minister op wil inzetten, dat fenomeen nog zal versterken. Objectief onderzoek naar de effecten van zowel rivier- als zee-cruises is nodig. Op welke manier wil de minister dit doen?

Annick Lambrecht is tevreden dat de minister het recht op vakantie hoog in het vaandel draagt en drempels wil wegnemen zodat iedereen de kans krijgt om deel te nemen. Ze vraagt naar het aandeel van de doelgroep mensen in armoede dat door de initiatieven van 'Iedereen verdient vakantie' wordt bereikt. Welke initiatieven zal de minister nemen om nog meer mensen te laten deelnemen? Wat zal de minister doen om nog meer toeristische aanbieders aan te trekken voor deze vorm van sociaal toerisme?

Afgelopen zittingsperiode werd de switch gemaakt van een geografische naar een thematische focus met verhaallijnen. In de beleidsnota staat dat dat 'Vlaanderen fietsland' een van de nieuwe verhaallijnen is, met naast de wielerscooter ook het recreatief fietsen. Vlaanderen heeft al heel wat te bieden, maar een aandachtspunt blijft verkeersveiligheid. Annick Lambrecht vraagt om hierover te overleggen met Lydia Peeters, de Vlaamse minister bevoegd voor mobiliteit.

De minister wil via de SALK 2.0-taskforce (strategisch actieplan Limburg in het kwadraat) het fietsen in Limburg nog versterken. Dat is heel goed, maar Annick Lambrecht vraagt met aandrang om ook de Westhoek, het Brugse Ommeland en de zee niet te vergeten.

Ook 'Vlaanderen, natuurlijk!' is een van de nieuwe verhaallijnen met de focus op natuur, open ruimte en platteland. Het bestaande Nationaal Park wordt versterkt en er worden vier nieuwe nationale parken opgericht. Daarnaast wordt er ook werk gemaakt van de oprichting van landschapsparken en de verdere ontwikkeling van natuur- en plattelandstoerisme. Dat kan alleen maar worden toegejuicht, maar Annick Lambrecht vraagt ook aandacht voor het Bulskampveld, de Westhoek, de IJzer, de Handzamevallei, de regio Heuvelland-Ieper-Poperinge, de Ieperboog en Hoppeland.

De minister wil voor de kust en de Noordzee enkele inspirerende bezoekerservaringen ontwikkelen. Waaraan denkt de minister dan?

Annick Lambrecht herhaalt dat het openbaar vervoer heel belangrijk is om een aantal toeristische bestemmingen te bereiken. Ze vraagt hoe de verhaallijn 'Vlaanderen fietsland' een stimulans zou kunnen zijn voor een duurzame mobiliteit en combimobiliteit. De combinatie van de fiets met bus of trein is nog steeds moeilijk. Ook is een samenwerking met de vervoersregio's wenselijk.

Het is de ambitie van de minister om bestemmingen te verbinden met een veilig, belevingsvol en fijnmazig fietsnetwerk en wandelnetwerk. Laat de minister dat invullen door de provincie? Wordt er samengewerkt met de provincie? Welk budget is hiervoor beschikbaar en hoe wordt dit verdeeld per provincie?

Om de klimaatdoelstellingen te behalen, moeten logies werk maken van milieuvriendelijke en energiezuinige maatregelen. Zet de minister een sensibiliserings-traject op voor de sector of wordt er veeleer aan het verlenen van subsidies gedacht?

Ook voor Toerisme Vlaanderen is een voorbeeldrol weggelegd. Annick Lambrecht is benieuwd naar de duurzaamheidsscreening die zou gebeuren en naar de gerichte acties voor de sector. Welke acties zouden dat zijn?

Toerisme Vlaanderen zou een one stop shop maken voor de toeristische ondernemer die naar ondersteuningsmechanismen op zoek is. Komt er een onlineplatform met alle vormen van steun op een rij of wordt er andere hulp aangeboden?

Naast 'Vlaanderen, fietsland' en 'Vlaanderen, natuurlijk' is ook erfgoedbeleving een terechte keuze volgens Annick Lambrecht. Binnen de verhaallijn 'een netwerk van religieuze erfgoedsites' wil de minister een visie ontwikkelen over de bezoekersontsluiting van plekken, waarbij de oorspronkelijke religieuze functie maximaal in zijn waarde wordt gelaten. Er komt een proefproject op de sites van de Sint-Godelieveabdij en het Minderbroedersklooster in Brugge. Wat is de doelstelling van dit proefproject en wanneer en hoe rolt de minister dit uit? Welk budget is er voorzien? Op welke manier wil de minister de lokale gemeenschappen en erfgoedgepassioneerden in Vlaanderen samenbrengen in een ambassadeursnetwerk? Wat is het budget voor Brugge?

Binnen diezelfde verhaallijn wil de minister, samen met de Vlaamse ministers bevoegd voor Cultuur, Buitenlandse Zaken en Onroerend Erfgoed, een ambassadeursprogramma opbouwen en publiek gesubsidieerde organisaties en private instanties die de reputatie van de Vlaamse Meesters in het buitenland versterken, extra ondersteunen. Annick Lambrecht vraagt hierover meer uitleg. Annick Lambrecht vraagt of de Phoebus Foundation van Fernand Huts en Axel Vervoordt extra subsidie van Vlaanderen krijgt of dat er zelfs eretitels uitgereikt worden. Zij vindt dat niet correct, zeker als je naar de besparingen in de sector Cultuur kijkt.

'De Hanze' is een nieuwe verhalenbundel binnen Erfgoedbeleving. Behalve de melding ervan staat er in de beleidsnota niets concreet. Welk budget is er voorzien? Welke concrete acties komen er? Zullen de verschillende betrokken steden kunnen participeren en zeker Brugge als het over de Hanze gaat?

Er zou een Vlaams Culinaire Centrum komen. Waar zou dit komen? Brugge beschikt over twee gereputeerde scholen, Spermalie en Ter Groene Poorte, en de stad heeft zichzelf op de kaart gezet met een indrukwekkende lijst van toprestaurants. Brugge heeft niet minder dan 32 chefs onder wie Geert Van Hecke, Dominique Persoone, Filip Claeys. Brugge heeft heel wat restaurants die worden aanbevolen door Michelin, Gault&Millau en Bibgourmand. Bovendien organiseert Brugge al enkele jaren het topevenement Kookeet waar duizenden mensen komen proeven van het eten van topchefs. Denkt de minister aan Brugge voor het Vlaams Culinaire Centrum?

Naar aanleiding van de Flanders Food Week wordt in juni 2020 de UNWTO World Forum on Gastronomy Tourism georganiseerd in Brugge. De minister ziet dit als het moment om een vernieuwd ambassadeursprogramma à la Jong Keukengeweld te lanceren. Hoe kan dit op zo'n korte tijd worden georganiseerd?

Op 12 november 2019 haalde Peter De Wilde, administrateur-generaal van Toerisme Vlaanderen, bij een gedachtewisseling in deze commissie het Rubenskasteel in Elewijt aan als een van de hoogtepunten van vorige zittingsperiode. Hoe krijgt dit traject een concrete invulling? Is het wel de taak van de overheid om in vastgoed te investeren?

Annick Lambrecht wil ook graag weten wat de concrete motivatie is om een tweede centrum op te richten rond de Ronde van Vlaanderen?

Er is een tevredenheidsonderzoek geweest over toerisme, de Travelsatstudie. Men is meestal zeer tevreden, behalve over de bewegwijzering en de parkeervoorzieningen. Zal de minister deze zaken aanpakken?

2.4. Emmily Talpe

Emmily Talpe vindt Toerisme een mooie bevoegdheid, die transversaal is met andere beleidsdomeinen, zoals Mobiliteit, Werk, Cultuur, Sport, Buitenlands Beleid.

Ze dankt Annick Lambrecht voor het bestempelen van de Westhoek als een van de mooie pareltjes in Vlaanderen. Misschien kan de minister Ieper overwegen als locatie voor het nieuwe Vlaams Culinair Centrum.

De minister gaf een waardevolle omgevingsanalyse over de trends en kenmerken van ons toerisme, de economische weerslag, ons imago en bekendheid, maar ook over de drempels voor sommige Vlamingen. Die drempels zijn inderdaad niet alleen van financiële aard, maar sommige mensen hebben ook niet de gewoonte om op vakantie te gaan.

Emmily Talpe leest in de beleidsnota dat de meeste toeristen zich in Vlaanderen zeer tot uiterst tevreden voelen. Dat is inderdaad een emanatie van het voorgaande beleid en ze is tevreden dat minister Zuhair Demir zal daarop voortwerken.

Emmily Talpe is het ermee eens om het gevoerde beleid uit de vorige zittingsperiode door te trekken en verder te bouwen op de opgedane expertise. Ze vindt ook dat men efficiënt met de middelen moet omgaan, maar uit haar bezorgdheid over de beslissing om binnen de vorige verhaallijnen geen nieuwe initiatieven op te starten. Er zijn door de lokale overheden en horeca heel wat inspanningen geleverd voor bijvoorbeeld herdenkingstoerisme. Kan de verhaallijn levendig worden gehouden zonder nieuwe initiatieven? Westtoer zou enkele themajaren rond herdenking willen opzetten, wat een waardevol initiatief zou zijn.

Voor Emmily Talpe hebben de nieuwe, Vlaanderenbrede verhaallijnen, gespreid in tijd en ruimte, zeker potentieel. Ze waarschuwt er wel voor om de eigenheid en specificiteit van elke regio niet te verliezen. In de beleidsnota's zijn 'de regio's' als afgebakende items – de kust, de Westhoek, het Brugse Ommeland – niet meer terug te vinden. Men moet de troeven van elke regio wel in de verf blijven zetten.

Het verrast de spreker dat Vlaanderen in het buitenland bekendstaat voor zijn omgeving, zijn natuur en groene ruimte. De directeur van het pretpark Bellewaerde heeft een onderzoek gevoerd naar wat bezoekers van het park in die regio nog interesseert. Naast het pretpark ging het inderdaad over de omgeving. Het is belangrijk om oog te hebben voor de verschillende soorten toeristen. Er is de culturele

meerwaardezoeker, maar ook de leisuretoerist, die vooral zoekt naar lekker eten en drinken, winkelen, wandelen en fietsen.

Tot nu toe werd de keuze gemaakt om de kleinere projecten minder middelen te geven en veeleer te focussen op de gebalde grotere projecten die over heel Vlaanderen kunnen worden uitgerold. Toch mag men niet vergeten dat er ook regio's zijn met minder inwoners en meer open ruimte, waar die hefboomprojecten een meerwaarde kunnen betekenen.

Wat Emmily Talpe niet terugvindt in de beleidsnota, is de impact van de brexit. Het is nog koffiedik kijken, maar toch zal er een impact zijn op West-Vlaanderen. Toeristen aarzelen nu al om te boeken. Men mag Groot-Brittannië niet loslaten, maar men moet zeker ook kijken naar andere landen. Bijvoorbeeld meer dan zestig landen hebben in België meegestreden. Daar liggen misschien opportuniteiten.

Emmily Talpe bedankt de minister namens de stad Oostende om Ensor op te nemen bij de Vlaamse Meesters.

De fietsverhaallijn is echt booming business. De lokale besturen zetten in op een fietsvriendelijk beleid. Het is dus een terechte verhaallijn. Wanneer er gefocust wordt op wielervedstrijden, gaat het altijd over de Ronde van Vlaanderen. Emmily Talpe wil ook wijzen op andere klassiekers, zoals Gent-Wevelgem. Ook het succes van de elektrische fiets mag niet worden vergeten. Een steeds grotere groep Vlamingen kiest ervoor, zeker in meer heuvelachtige gebieden. Ook wandelen krijgt de nodige aandacht.

Openbaar vervoer is een werkpunt, zeker in de meer afgelegen gebieden. Ook een aantal verbindingen met de wagen zouden beter kunnen. Het kan interessant zijn om gericht promotie te maken in de grote steden van onze buurlanden die een rechtstreekse treinverbinding naar Vlaanderen hebben.

Er staan ook veranderingen op til voor Toerisme Vlaanderen met een vernieuwde flexibele structuur en andere organisatiemodellen. Het zal nog te vroeg zijn voor concretisering, maar hoe staat Toerisme Vlaanderen daar zelf tegenover?

Ben Weyts heeft als Vlaams minister voor toerisme de voorbije zittingsperiode een taskforce Kust opgezet. Wat gebeurt er verder met de resultaten? Westtoer gaf ook al aan dat er behoefte is aan meer en betere basisinfrastructuur. Er is behoefte aan structureel overleg met de provincie en de kustgemeenten.

Emmily Talpe vraagt of er al een zicht is op de timing voor meer informatie over de werkwijze en de criteria voor de vier nationale parken.

Een aantal steden in Vlaanderen hebben een jachthaven, zoals Kampenhout en Ieper. Het zijn verborgen pareltjes, die men zou kunnen opwaarderen.

Emmily Talpe wil een lans breken voor het zakentoerisme in de plattelandsregio's. Voor ondernemers kan het een troef zijn om ontspanning en groene omgeving te koppelen aan bedrijfsvoering.

Uit de omgevingsanalyse komt naar voren dat bijna vier op tien inwoners meer betrokken willen worden bij het toeristische beleid in hun stad of regio. Ze vraagt of de minister al een aanpak voor ogen heeft voor deze toch redelijk grote groep.

Uit het cruisetourisme kan wel een meerwaarde worden gehaald, zeker als men ook naar het binnenland kijkt, maar dat kan best in overleg met de sector.

Wat ook nog een versnelling hoger kan, is de samenwerking van Vlaanderen met andere toeristische spelers. De minister haalde Brussel al aan. De vorige zittingsperiode was er misschien te weinig overleg met visit.brussels. Omdat er nu concreet sprake is van wederzijdse promotie, is het belangrijk om er goed op in te zetten. Maar Emmily Talpe denkt ook aan Wallonië. Toeristen die uit het buitenland komen, bezoeken immers niet enkel Vlaanderen, maar hebben ook interesse in de overkant van de taalgrens, zoals in de leeuw van Waterloo, de natuur in de Ardennen, Luik, Namen, Bergen.

2.5. Karin Brouwers

Karin Brouwers maakt de commissieleden erop attent dat het oudste en grootste culinaire eendagsevent in Leuven plaatsvindt, Hapje-Tapje, en dat Leuven er sinds 18 november 2019 weer een sterrenrestaurant bij heeft.

De beleidsnota bevat een zeer interessante omgevingsanalyse en zet het regeerakkoord om in concrete doelstellingen. Vooral het memorandum 'Reizen naar Morgen' werd erg goed verwerkt. De lokale toeristische troeven moeten worden uitgespeeld om de toeristen beter te spreiden in ruimte en in tijd. Duurzame groei in de toeristische sector is immers alleen mogelijk als het draagvlak bij de bevolking behouden blijft. Heel wat gemeenten hebben veel te bieden. Projecten zoals 'Meesters in situ' en de projectoproepen rond de WOI-herdenking hebben dat aangetoond. Karin Brouwers vraagt dan ook om de lokale besturen, kerkfabrieken en andere erfgoedeigenaars te ondersteunen.

De CD&V-fractie apprecieert de sterke klemtoon op innovatie.

CD&V is ook tevreden dat de minister het agentschap Toerisme Vlaanderen de opdracht geeft om zijn activiteiten door te lichten zodat het zijn werking efficiënt kan afstemmen op de beleidsaccenten. Beleidsdoelstellingen kunnen zo vertaald worden in organisatiedoelstellingen.

De extra middelen voor Event Flanders kunnen op de steun van CD&V rekenen. Men kijkt uit naar het eerste grote event volgend jaar: de World Choir Games. Dat zal ongetwijfeld een boost geven aan de eigen koren en de buitenlandse bezoekers kennis laten maken met een gastvrij en gastronomisch Vlaanderen. De minister legt een link met de promotie van onze rijke en unieke festivalcultuur. Voor Karin Brouwers is dat niet duidelijk, ze vraagt meer uitleg. Komt er in dat verband ook een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met Tomorrowland?

Er komt een generieke besparing van 6 procent, dat is 432.000 euro. Wie moet waar precies besparen? Hoe wordt de besparing verdeeld?

CD&V mist een aantal aandachtspunten in de beleidsnota, wellicht te wijten aan te weinig tijd. De toeristische sector in Vlaanderen bestaat voor ruim 80 procent uit familiale kmo's. Hoe zal de minister deze sector helpen bij de snel voortschrijdende digitalisering van het toerisme?

CD&V vindt de aandacht voor natuur een mooie en eerder nieuwe insteek. Het fietsbeleid is de prioriteit van het mobiliteitsbeleid van deze regering, met sterke focus op de aanleg van kwalitatieve fietspaden en fietssnelwegen. Zou het geen goed plan zijn om die fietssnelwegen ook te gebruiken voor buitenlandse toeristen? Volgens Peter De Wilde van Toerisme Vlaanderen blijft de combinatie fiets-trein moeilijk, hebben de vervoerregio's misschien te weinig aandacht voor bezoekers en spitsen ze zich te veel toe op woon-werkverkeer. Toerisme Vlaanderen kan misschien contact opnemen met de voorzitters van de vervoerregio's om hiervoor aandacht te hebben.

Er is geen aandacht voor het kampeertoerisme zoals de uitbreiding van voorzieningen voor kampeerwagens. Wellicht valt dit onder het globale logiesbeleid. CD&V vraagt hier de nodige aandacht aan te besteden. Kamperen op de boerderij is bijvoorbeeld in Frankrijk een groot succes, en sluit aan bij plattelands- en hoevetoeerisme. Hoe ziet de minister de uitbouw van dit plattelands- en hoevetoerisme?

De minister heeft terecht veel aandacht voor tevredenheid van de toeristen. Een goed onthaalbeleid is daar een essentieel element in. Hoe scoort Vlaanderen op dat onthaalbeleid?

CD&V mist ook een visie op het Europese toerismebeleid. Wie zal er bijvoorbeeld de toeristische sector bijstaan om de weg te vinden naar de Europese subsidies nu de provincies die taak niet langer op zich nemen?

Karin Brouwers vraagt wat de aanleiding is voor de plannen met betrekking tot een opleidingshotel. Er is toch al een uitgebreid stelsel van stagemogelijkheden en studentenjobs.

Karin Brouwers vraagt of de minister wat meer toelichting kan geven bij de gewijzigde visie op de vastgoedportefeuille van het agentschap Toerisme Vlaanderen?

Karin Brouwers merkt op dat het de gewoonte is om bij de beleidsnota een regelgevingsagenda toe te voegen. In die agenda staat aan welke decreten er het volgende jaar wordt gewerkt. Het Logiesdecreet en zeker het besluit zullen moeten worden bijgestuurd. Hoe ziet de minister het traject naar het nieuwe decreet Jeugdtoerisme? CD&V gaat ervan uit dat dat zal gebeuren in nauw overleg met de minister van Jeugd, de jeugdsector en de sector van het jeugdtoerisme. Waarom er ook overleg komt met de minister van Cultuur, is niet meteen duidelijk.

Er staat in de beleidsnota te lezen: "Inzake verdere toeristische investeringen in jeugdverblijven wens ik in ieder geval eerst een behoeftenanalyse te maken om desgevallend gerichte maatregelen inzake renovatie of nieuwbouw te kunnen nemen". Kan de bedoeling en context daarvan verduidelijkt worden?

De buitenlandse toeristische promotie zou minder geografisch en meer thematisch georganiseerd worden. Hoe wil men dat concreet invullen en wat betekent dat voor het buitenlandse netwerk?

2.6. Vera Jans

Vera Jans bedankt de minister voor een heldere en enthousiaste toelichting bij de beleidsnota, opgebouwd rond verhaallijnen en sterke regionale accenten. Het is een inclusief verhaal met heel wat links naar andere beleidsdomeinen. Het is bijzonder positief dat sociaal toerisme een prominente rol krijgt in de beleidsnota. De minister verwijst naar participatie, naar het wegwerken van mentale, fysieke en financiële drempels en naar toegankelijkheid. Voor CD&V is dit een heel belangrijke opdracht. Sociaal toerisme gaat over veel meer dan gewoon een daguitstap maken of op vakantie gaan. Vera Jans wil ook een lans breken voor de toeristische ondernemers die er zelf voor kiezen om zo'n aanbod te doen. De overheid heeft dan de taak om de doelgroep in contact te brengen met dit aanbod. Er worden almaar meer mensen bereikt, maar inspanningen blijven nodig.

Het decreet 'Iedereen verdient vakantie', is met een overgrote meerderheid goedgekeurd. De uitvoeringsbesluiten moeten er nu zo snel mogelijk komen. De beschikbare middelen zijn schaars en toch heeft de minister ervoor gekozen om 1 miljoen euro toe te leiden naar 'Iedereen verdient vakantie'. Kan de minister al zeggen hoe ze dat wil inzetten?

Een belangrijke verhaallijn is erfgoed. Bokrijk en de Landcommanderij Alden Biesen behoren tot de wereldtop. Alden Biesen is een voorbeeld van hoe men een erfgoedsite kan openstellen voor een publiek dat er anders nooit komt. Bokrijk is door de Unesco erkend als immaterieel cultureel erfgoed. Er komen meer dan een miljoen bezoekers per jaar. Het is een dynamisch geheel geworden.

Minister-president Jambon heeft in zijn beleidsnota voor Cultuur ook bijzondere middelen uitgetrokken voor de Landcommanderij Alden Biesen. In het regeerakkoord wordt verwezen naar het expertisecentrum Bokrijk CRAFTS. Om de middelen vanuit Cultuur ten volle te laten renderen, is een samenwerking met Toerisme nodig, volgens Vera Jans. Is er afstemming met de ministers van Cultuur en Erfgoed?

Een andere belangrijke verhaallijn is 'Vlaanderen fietsland'. In Limburg fietst men door de bomen en door het water, en binnenkort ook door de heide in het Nationaal Park Kempen. De minister verwijst naar de SALK-middelen (strategisch actieplan Limburg). Kan dat worden geconcretiseerd? Wat is de rol van Vlaanderen? Wat is de rol van de provincie of de andere partners?

De minister wil het Nationaal Park Hoge Kempen versterken. Vera Jans vraagt of bijkomende toelichting mogelijk is. Hoe worden de gemeenten betrokken? Welke andere actoren zijn nog relevant?

2.7. Tine Van den Brande

Tine Van den Brande bedankt de minister voor de toelichting.

Er staan een heel aantal heel mooie intenties in deze nota: de uitbouw van een duurzamere vorm van toerisme, Vlaanderen natuurlijk!, nationale parken, fietsnetwerk, integrale toegankelijkheid, herbestemming van erfgoed, sociaal toerisme, maar er staan helaas vaak te weinig of zelfs geen middelen tegenover. Tine Van de Brande vindt bijvoorbeeld geen middelen voor nationale parken en open ruimte. Een grote uitzondering is 'Iedereen verdient vakantie', met een miljoen euro meer.

De keuzes die worden gemaakt, zijn zeer klassiek en opnieuw erg ideologisch gestuurd. Men zou kunnen stellen dat het toerismebeleid een illustratie is voor het uitdragen van de Vlaamse identiteit à la N-VA. Toerisme staat hier ten dienste van een politiek doel. In alle beleidsnota's is dat doel volgens haar aanwezig, maar in de beleidsnota Toerisme is het volgens Tine Van den Brande zelfs dubbelop.

Deze nota staat ook in het teken van de gegoede en de rijke buitenlandse toerist die naar Vlaanderen moet worden gelokt. Veel budget gaat naar internationale uitstraling en prestige. De toerist in eigen land komt in de keuzes en de budgetten pas op de tweede plaats.

Tine Van den Brande was ook 'onthutst' over het feit dat de minister met een ambassadeursprogramma vanuit Vlaanderen de allerrijksten wil gaan subsidiëren. De minister wil Phoebus Foundation en Axel Vervoordt ondersteunen als zij naast hun Vlaamse Meesters, de uitstraling en reputatie van Vlaanderen mee uitdragen. Tine Van den Brande vraagt daarover meer uitleg.

Tine Van den Brande begrijpt uit de toelichting dat duurzaamheid van het Vlaamse toerisme een bijzonder aandachtspunt voor de minister blijft. Milieuvriendelijke en energiezuinige logies worden gestimuleerd. De minister wil toeristische bedrijven sensibiliseren en toegang geven tot tools als ecologiesteun, trajecten voor innovatie en toeleiding naar Europese steun en instrumenten. Tine Van den Brande vraagt

wat de grootteorde van voorwaarden is voor de erkenning en stimulering voor logieshouders. Is bereikbaarheid en een aanbod aan duurzame mobiliteit een van de voorwaarden? Hoe wil de minister de bedrijven sensibiliseren?

Voor de verspreiding van het toerisme Vlaanderenbreed moeten er duurzame mobiliteitsoplossingen komen en moet er bij de opmaak van de regionale mobiliteitsplannen rekening worden gehouden met de bezoeker. Hoe gaat de minister dat aanpakken? Komen nieuwe logies enkel nog in aanmerking als ze in de buurt van openbaar vervoer en een goede fietsverbinding liggen?

De Duitse spoorwegen maken opnieuw werk van betaalbare nachttreinen om in te spelen op de vraag van reizigers en overheden om duurzamer te kunnen reizen. Zal de minister hiervoor ook een initiatief nemen? Het buitenland toont ons ook de weg naar een fietsvriendelijk openbaar vervoer. Een Vlaams initiatief zou zeker een meerwaarde kunnen zijn.

Tine Van den Brande geeft een pluim aan de organisatie en aan de mensen in de sector die meewerken aan het Steunpunt Vakantieparticipatie. Ze is ook tevreden met de aandacht voor armoede, eenzaamheid, integratie en sociale uitsluiting. De cijfers tonen een stijging aan. Hoe zal de minister de middelen inzetten? Wat is het percentage armen dat wordt bereikt?

Voor de Nationale Parken worden geen middelen uitgetrokken. Toeristen associëren meer dan gedacht Vlaanderen met natuurwaarden en landschappen. Zijn er middelen voorzien? De minister zal ook waken over de integrale toegankelijkheid van deze gebieden in evenwicht tussen natuurbehoud en beleving. Wat bedoelt de minister met 'integrale toegankelijkheid'? Wat zullen de voorwaarden zijn om de titel Nationaal Park te mogen claimen?

In het masterplan 'kustveiligheid' gaat men uit van een gematigd scenario tot 2100, waarin de zeespiegel maar met 80 centimeter stijgt. Zal het plan Kustvisie rekening houden met meer recente studies waar sprake is van een stijging van 300 tot 2000 centimeter?

Herbestemming in brede maatschappelijke context voor onroerend erfgoed is goed, maar er is nood aan een duidelijk kader. Hoever kan dit gaan?

Minister Demir concentreert de inspanningen in eerste instantie rond kastelen en tuinen, religieus erfgoed, Vlaamse Meesters en overweegt ook de Hanzesteden en belforten. Waarom net deze keuzes?

Het concept Vlaamse Meesters wordt opengetrokken naar Ensor en Permeke, maar ook naar de wetenschappers Mercator, Vesalius, Dodoens en Stevin, om een publiek gepassioneerd door wetenschap te bereiken. Waarom net deze wetenschappers en werden hedendaagse kunstenaars en wetenschappers overwogen?

Wat behelst het specifieke aanbod voor de jeugd? Sociaal toerisme is ook ondersteunend inzetten op jongeren. Jongeren vinden hun weg naar jeugdherbergen en jeugdbewegingslokalen, maar vinden ze zich ook in de manier waarop toerisme wordt gepromoot? Hoe wordt jongerentoeerisme gepromoot, ook in het buitenland?

2.8. Joris Nachtergaele

Joris Nachtergaele bedankt de minister voor haar toelichting bij de beleidsnota, die tot zijn tevredenheid toch wel sterk groen is gekleurd.

In de beleidsnota zit een sterke verhaallijn rond het promoten van fietsen, zowel voor interne als externe fietstoeristen, die in de periode van de voorjaarsklassiekers massaal afzakken. Joris Nachtergaele is dan ook tevreden dat de Ronde van Vlaanderen een centrale plaats zal krijgen, eventueel zelfs met het optrekken van een nieuw state-of-the-artcentrum in de Vlaamse Ardennen. Minister Demir stelt dat het huidige centrum niet voldoet. Waar zal dan het verschil liggen met een nieuw centrum? Zijn er al concretere plannen of ideeën, zoals concept, plaats en timing?

Het 'merk Vlaanderen' promoten is een van de doelstellingen. De luchthaven van Zaventem is vaak de eerste plaats waar buitenlanders – 24 miljoen per jaar – Vlaanderen kunnen leren kennen. Brussel en Wallonië zijn er zeer aanwezig met generieke campagnes. Ook Vlaanderen kan een rol spelen. De vorige minister heeft een aantal thematische campagnes georganiseerd, bijvoorbeeld rond de Vlaamse Meesters. Is de minister van plan om het beleid van haar voorganger voort te zetten en wil ze inzetten op generieke campagnes die Vlaanderen als merk promoten? Is er de intentie om dat door te trekken naar de regionale luchthavens?

2.9. Maarten De Veuster

Maarten De Veuster leest in de beleidsnota over 200.000 jobs, die er zelfs nog meer kunnen worden. Waar gaat men deze mensen halen? Zijn er plannen om de studenten naar de juiste opleidingsprofielen te leiden en moet het aanbod aan onderwijs in toerisme worden uitgebreid?

Maarten De Veuster heeft ook vragen over een nieuwe hotelopleidingsschool. Hoe verhoudt die zich tot de bestaande hotelscholen? Zijn er samenwerkingsplannen, ook met de Horeca Academie en het nieuwe Vlaams Culinaire Centrum?

2.10. Antwoordenronde

2.10.1. Hefboomprogramma's

Minister Zuhal Demir behandelt als eerste punt een reeks vragen over de evaluatie van de hefboomprogramma's. De voorbije zittingsperiode zijn drie hefboomprogramma's gelanceerd: Vlaamse Meesters, Kernattracties en Meetinginfrastructuur.

Eind 2018 heeft Toerisme Vlaanderen een eerste evaluatie gemaakt van die hefboomprogramma's. Voor de eindevaluatie met een globale impactanalyse (macro-economisch, kwaliteit, tevredenheid ...) is het evenwel nog te vroeg, omdat heel wat projecten nog niet gerealiseerd zijn of omdat de impactanalyse nog aan de gang is, verduidelijkt de minister.

2.10.2. Vlaanderenbrede verhaallijnen en Vlaams meesterschap

Bij de Vlaamse Meesters werd de voorbije jaren gefocust op drie grote Vlaamse schilders: Rubens, Bruegel en Van Eyck. Het grootste deel van de activiteiten vond plaats in de kunststeden. In 2019 werd deze aanpak al enigszins geografisch verruimd door het initiatief 'Vlaamse Meesters in situ'. Dat werd zeer positief onthaald. Minister Demir wijst erop dat ook de lokale gemeenschappen dit initiatief positief ontvangen hebben. Toerisme Vlaanderen zal daarom dit tijdelijk initiatief continueren en hiertoe een Vlaanderenbreed netwerk opzetten. Als hiervoor een lokaal draagvlak bestaat, met inbegrip van lokale partners, kan het agentschap investeren in de verdere ontsluiting van Vlaamse Meesterssites buiten de kunststeden.

Volgens de minister wordt het concept Vlaamse Meesters opengetrokken, niet alleen naar andere kunstenaars zoals Ensor (de minister verwijst naar de eerste steenlegging van het Ensorhuis) of Permeke, maar bijvoorbeeld ook naar

wetenschappers als Mercator, Vesalius of Stevin. Het gaat niet om een limitatieve lijst en er is dus uitbreiding mogelijk, maar minister Demir vindt het belangrijk om te focussen om de middelen en inspanningen niet te dun te spreiden.

De bedoeling moet blijven om met de overheidsmiddelen die geïnvesteerd worden effectief een hefboomeffect te realiseren. De genoemde figuren blijken nu eenmaal de bekendste wetenschappers te zijn, van wie de werken gerelateerd kunnen worden aan nog levende bedrijfstakken en onderzoek in Vlaanderen.

Het concept Meesterschap is erg ruim op te vatten. Toerisme Vlaanderen legt de minister daarvoor nog een concreet plan van aanpak voor, met een gefundeerde maar beperkte selectie. In ieder geval is in 2021 al een modejaar in Antwerpen gepland, als gevolg van een hefboomsubsidie die Toerisme Vlaanderen aan het ModeMuseum heeft toegekend in 2015.

Ze nuanceert dat die benadering niet alleen voor de 'Vlaamse Meesters' geldt, maar ook voor het geheel van de Vlaanderenbrede verhaallijnen. Er werd al een aantal thematische verhaallijnen naar voren geschoven, gebaseerd op het aanbod in Vlaanderen op dit moment of op korte termijn, en op wat volgens onderzoek aanslaat bij bezoekers. Maar ook hier staat de minister open voor nieuwe mogelijke verhaallijnen. Ze heeft dan ook het agentschap Toerisme Vlaanderen de opdracht gegeven om die slim te scouten. Dit is een nieuwe opdracht, waarvoor het agentschap haar nog een voorstel moet doen.

2.10.3. Thematische promotie van Vlaanderen in het buitenland

Minister Demir kiest er bewust voor om in te zetten op sterke thema's en troeven. Ze mikt dus niet op 'de toerist', maar wel op 'de liefhebber van één van onze troeven'. Dat betekent ook dat ze afstapt van de louter geografische aanpak, gebaseerd op volume, en dat ze overstapt naar een meer specifieke, thematische aanpak. Deze aanpak varieert dan ook van thema tot thema.

Een voorbeeld van deze thematische aanpak is de koers en cycling. De minister zet sterk in op de koers en investeert in het aantrekken van het wereldkampioenschap cycling van het UCI. Dat is zeer interessant voor de koersliefhebber.

In de hele wereld wonen koersliefhebbers, die dankzij een globale contentmarketingstrategie vandaag ook overal te bereiken zijn. De minister ziet daarvoor ook samenwerking met partners die heel de wereld bestrijken, zoals STRAVA -een platform waarop de cyclists hun prestaties kunnen bijhouden en delen.

Om ook echt relevant te kunnen zijn en de koers en Vlaanderen te laten leven, moeten er bepaalde lokale acties opgezet worden. Er moet samenwerking zijn met de lokale pers en trade en er moet gewerkt worden met lokale ambassadeurs. Goede marketing is altijd een combinatie van globale en lokale buitenlandse activiteiten volgens de minister.

Zakentoeerisme vereist dan weer een andere strategie volgens minister Demir. Ook hier wil ze focussen op onze sterke troeven: dit zijn biotechnologie, nanotechnologie, logistics enzovoort. Dit kan door actief op zoek te gaan naar internationale associaties die zich daarin specialiseren. Dat betekent dus dat het netwerk dat destijds werd uitgebouwd vanuit een andere marketingkeuze aangepast zal worden aan de nieuwe marketingkeuzes.

2.10.4. Erfgoed

Minister Demir zegt dat het thema Erfgoed een nieuwe opdracht is waarvoor het agentschap Toerisme Vlaanderen een meer uitgewerkt plan van aanpak zal voorleggen. Een eerste stap hierbij is het opzetten van een pilootproject in Brugge, waar de concentratie aan religieus onroerend erfgoed bijzonder groot is. Een vijfde van de Brugse binnenstad is daardoor een natuurlijk stiltegebied, wat een belangrijke component van het Brugse DNA inhoudt. Ze wil er mee voor zorgen dat dit erfgoed voor zowel bewoners, ondernemers als bezoekers een toegevoegde waarde kan bieden en dat tegelijkertijd de ziel ervan gevrijwaard blijft. De gesprekken met het stadsbestuur hierover lopen en ze hoopt dat die op korte termijn tot resultaat leiden.

Er werd ook gevraagd naar budgetten, maar die zijn nog niet vastgelegd. De minister geeft aan dat die afhangen af van de concrete ambities en die worden pas duidelijk na het samenleggen van de diverse opportuniteiten.

2.10.5. Directe investeringen, optimaal beheer van de vastgoedportefeuille en herbestemming van het erfgoed

Door directe investeringen is het mogelijk een dubbele doelstelling te realiseren, verklaart de minister. Enerzijds is het mogelijk de standaard te zetten voor de ontwikkeling van een bepaald project omdat het volledig in eigen beheer gebeurt. Anderzijds is het mogelijk hiaten op te vullen in het toeristische aanbod.

Voor de vastgoedportefeuille van het agentschap geldt hetzelfde: het bezitten of verwerven van vastgoed is zinvol als dat een bijkomende hefboom aan de positieve ontwikkeling van toerisme in een bestemming kan leveren. Vastgoed dat deze hefboom gerealiseerd heeft, en even goed of zelfs beter beheerd kan worden door derden, moet niet in portefeuille blijven.

Met de aankoop van het Rubenskasteel heeft de Vlaamse Regering ervoor gezorgd dat dit belangrijke erfgoed publiek belang krijgt en dat ook zal houden. De concrete invulling gebeurt samen met de lokale actoren met het oog op het potentieel rond de figuur van Rubens.

2.10.6. Ambassadeursprogramma

Voor het ambassadeursprogramma, waarbij in de beleidsnota de Phoebus Foundation en Axel Vervoordt aangehaald worden, stelt minister Demir dat het niet om extra subsidies gaat. Volgens de minister gaat het over het oppikken van opportuniteiten waarbij Vlaamse meesters sowieso in het buitenland gepromoot worden. Ze vindt het te gek een kans te laten liggen om Vlaanderen als bestemming te promoten, louter en alleen omdat het een privaat initiatief is.

2.10.7. Verhaallijnen De Hanze en culinair erfgoed

Voor de nieuw te ontwikkelen verhaallijn rond de Hanze is er nog geen concreet concept uitgewerkt. Toerisme Vlaanderen zal hiervoor in eerste instantie het potentieel verder in kaart brengen, kondigt de minister aan.

De verhaallijn rond culinair erfgoed riep ook verschillende vragen en suggesties bij de commissieleden op. Er waren heel wat kandidaat-locaties voor het Vlaams Culinair Centrum. Het centrum zit momenteel in de conceptfase.

Het is de bedoeling om met het Vlaams Culinair Centrum de diversiteit van de Vlaamse gastronomie (van traditionele producten tot topchefs) aan een divers pu-

bliek te tonen: Vlamingen, bezoekers, professionals, enzovoort. Toerisme Vlaanderen werkt dit concept momenteel verder uit. Hoe de minister dat verder gaat aanpakken, moet ze nog nader bekijken, maar het lijkt haar bijvoorbeeld geen slecht idee om op basis van het uitgewerkte concept een oproep te lanceren voor kandidaat-gaststeden.

In dezelfde categorie is er ook de Flanders Food Week, die in juni 2020 plaatsvindt. Dit lijkt haar een uitgelezen moment om een nieuw culinair ambassadeursprogramma te lanceren. Toerisme Vlaanderen heeft hiervoor de expertise in huis en werkt dit programma uit tegen juni 2020.

2.10.8. Verhaallijnen 'Vlaanderen, natuurlijk' en Fietstoerisme

Hoewel de oprichting van vier nieuwe Vlaamse parken niet onder het beleidsveld Toerisme valt, is het wel belangrijk dat Toerisme vanaf het begin betrokken wordt.

De uitbouw van hoeve- en plattelandstoerisme past in de bredere ambitie van de Vlaamse Regering om de omschakeling van bestaande landbouwactiviteiten naar potentieel meer rendabele en meer duurzame activiteiten te faciliteren. Ze zal in overleg met de Vlaams minister bevoegd voor Landbouw bekijken op welke manier toerisme hierin een rol kan spelen.

Een andere verhaallijn waarover ze veel vragen van de commissieleden kreeg was het fietstoerisme. Minister Demir benadrukt dat ze nauw overleg zal plegen met de Vlaams minister bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken over de fietsinfrastructuur en de verkeersveiligheid.

Ook met de provincies zal de minister samenwerken. De ontwikkeling van een fijnmazig fiets- en wandelnetwerk is een exclusieve bevoegdheid van de provincies. Toerisme Vlaanderen heeft ook in het verleden niet in de netwerken zelf geïnvesteerd, maar wel in het versterken van de belevingen op of langs het netwerk. De bestaande samenwerking met de provincies wordt voortgezet.

Minister Demir beklemtoont dat het nieuwe centrum voor de Ronde van Vlaanderen geen tweede centrum is, maar een vervanging van het huidige concept dat onvoldoende en niet state of the art wordt ingeschat. Het huidige gebouw is gedateerd en niet geschikt op lange termijn. Ze belooft dat zowel de stad Oudenaarde, als de provincie Oost-Vlaanderen en het Centrum zelf, maar ook andere partijen zoals Flanders Classics worden betrokken in het ontwikkelen van een toekomstvisie.

2.10.9. De Vlaamse kust en de Westhoek

Minister Demir stelt dat, vanaf het moment dat Ben Weyts minister bevoegd voor Toerisme was, regio's of sectoren niet meer apart gepromoot werden, dus ook niet de Vlaamse Kust of de Westhoek. Ze is niet van plan dat in de toekomst opnieuw te doen. De aanpak via thema's - zoals Vlaamse Meesters, de Grote Oorlog of gastronomie heeft zijn waarde bewezen. Deze thema's kunnen ook aan bod komen in West-Vlaanderen binnen de Vlaanderenbrede verhaallijnen en er wordt aandacht besteed aan de troeven die in de regio's aanwezig zijn.

De Blauwe Cluster is vrij recent opgestart en binnen het domein Blauw Toerisme moet nog een strategie worden uitgewerkt. Toerisme Vlaanderen heeft op directieniveau verkennende gesprekken gevoerd met de organisatie Blauwe Cluster en bekijkt ook de mogelijkheden tot concrete samenwerking.

Voor elk van de domeinen waarin de Blauwe Cluster actief is, worden taskforces georganiseerd. Dit zijn werkgroepen met bedrijven, aangevuld met externen afhankelijk van het onderwerp, waarin nieuwe innovaties, projecten en strategieën worden uitgewerkt.

Voor Blauw Toerisme vond een eerste taskforce met leden uit de toerismesector plaats in juni 2019, voornamelijk om hen beter kennis te laten maken met de Blauwe Cluster. Een tweede taskforce Blauw Toerisme is gepland in december 2019. Men gaat uit van het idee van florerende bestemmingen. Toerisme Vlaanderen is uitgenodigd om een toelichting te geven over florerende bestemmingen en het traject Reizen naar morgen'.

Uit de resultaten van de denktank Kust zijn een aantal interessante pistes naar voren gekomen. Deze worden verder onderzocht worden door Westtoer. Vanuit Toerisme Vlaanderen zullen hiervoor nog beschikbare middelen geheroriënteerd worden naar de promotie van strand- en waterbeleving, de studie rond fietsen aan zee en de studie rond logeren op het strand. Het concept van fietsen aan zee sluit nauw aan bij de verhaallijn van Vlaanderen als fietsland en de minister ziet daar zeker synergiemogelijkheden. Ook de gedeputeerde heeft haar daarover gecontacteerd.

Voor de maatregelen tegen een extreme stijging van de zeespiegel verwijst de minister naar de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie en het Klimaatadaptatieplan.

2.10.10. Herdenkingstoerisme

Het is niet zo dat Toerisme Vlaanderen vanaf 2019 het thema van de Eerste Wereldoorlog en het herdenkingstoerisme loslaat. Het agentschap blijft permanent inzetten op het herdenkingstoerisme in de Westhoek, via diverse communicatiekanalen.

Toerisme Vlaanderen ondersteunt projecten zoals het Feniks-project. Met dit project bundelen alle gemeenten en musea van de Westhoek hun krachten om in 2020 het verhaal van de wederopbouw aan een ruim publiek te vertellen. Thematische tentoonstellingen en publieksevenementen brengen het verhaal van de heropleving van een regio. Toerisme Vlaanderen heeft voor dit project aan Westtoer een ondersteuning van 500.000 euro toegekend.

Een thema dat haar – als voormalig staatssecretaris voor Gelijke Kansen, Armoedebestrijding en Personen met een Handicap – nauw aan het hart ligt, is sociaal toerisme. Er is nog heel wat werk voor de boeg om het decreet Iedereen verdient vakantie volledig te kunnen uitvoeren. Een belangrijk knelpunt hierbij zijn de Europese staatssteunregels. Omdat alle onderdelen van het decreet tegelijk in werking moeten treden, blokkeert dit de rest van het decreet. Zoals het er nu naar uitziet, kan dit decreet pas midden 2021 geoperationaliseerd worden.

De minister onderzoekt alvast hoe in de nodige overgangsmaatregelen voorzien kan worden. In afwachting van de uitvoeringsbesluiten blijft in 2020 de bestaande ondersteuning van de sociaal-toeristische verenigingen verder lopen en er komt ook een oproep voor projectsubsidies waar het beschikbare budget wordt uitgebreid.

2.10.11. Logiesdecreet

Binnen het thema van de toeristische logies zijn Airbnb, kampeertoerisme en jeugdtoerisme belangrijke aandachtspunten. Voor Airbnb kan de minister formeel antwoorden dat ondanks de toezeggingen van Airbnb de gevraagde gegevens nog

altijd niet ontvangen zijn. De minister betreurt dat en de administratieve boete-procedures lopen gewoon door.

De minister stelt ook vast dat er in een aantal gevallen effectief overlast is ten gevolge van Airbnb's. Een commissielid haalde hierbij het voorbeeld van Brussel aan. Het Brussels Gewest heeft ondertussen de nodige juridische instrumenten om op te treden.

In Vlaanderen is voor klachten van overlast het lokale bestuur bevoegd. Voor stedenbouwkundige misdrijven en inbreuken zijn de Vlaamse Inspectie Omgeving, de bevoegde gemeentelijke ambtenaren en de politie bevoegd. Via een stedenbouwkundige verordening kunnen steden en gemeenten daarnaast voor hun grondgebied of een gedeelte ervan, altijd specifieke stedenbouwkundige regels vastleggen voor toeristische logies. Een aantal steden, zoals Brugge en Gent, deden dit al.

2.10.12. Kampeertoerisme

Minister Demir beklemtoont dat ze het kampeertoerisme niet vergeten is. Het klopt dat dat niet in de beleidsnota expliciet vermeld wordt, omdat ze niet aan specifieke sectorpromotie wil doen. Vanuit die houding zijn er ook weinig specifieke vermeldingen te vinden van hotels of gastenkamers. De minister denkt dat kampeertoerisme wel een belangrijk element kan zijn bij de ontwikkeling van de nieuwe verhaallijn rond Natuurlijk Vlaanderen.

Volgend jaar rolt Toerisme Vlaanderen het begeleidingstraject voor campings, dat al werd aangekondigd onder de vorige zittingsperiode, in de praktijk uit. Toerisme Vlaanderen zal in dit begeleidingstraject een aantal kampeerbedrijven individueel laten begeleiden door een team van experts om zo een aantrekkelijker en beleevingsvoller kampeerbedrijf te worden. De terreinen die dit traject doorlopen, moeten de rol van goed praktijkvoorbeeld vervullen voor de sector op het vlak van ruimtelijke innovatie, kampeerbeleving en toeristisch gastheerschap.

2.10.13. Jeugdtoerisme

Voor de vragen van de commissieleden over jeugdtoerisme verwijst minister Demir naar de Vlaams minister bevoegd voor Jeugd. Op administratief niveau is er overleg tussen Toerisme Vlaanderen en het Departement CJSM voor de evaluatie van de betreffende decreten.

Ze kondigde ter zake ook een behoefteanalyse aan voor jeugdinfrastructuur. Bijkomende capaciteit moet worden bekeken in het licht van de noodzaak ervan. Soms is er al overcapaciteit of kan renovatie volstaan. De minister wil de beschikbare middelen ter zake zo efficiënt mogelijk kunnen inzetten.

2.10.14. Cruisetoerisme

Over het cruisetoerisme zal in de nieuwe zittingsperiode een studie worden uitgevoerd. De minister wil een idee krijgen van de concrete opbrengst en impact voor de lokale economie en bevolking. Er moet ook een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen zee- en riviercruises. Ze wacht de resultaten van deze studie af om gefundeerde beslissingen te kunnen nemen.

2.10.15. Draagkracht van toeristische bestemmingen

Het draagkrachtonderzoek 2019 is nog bezig. De tweede golf van bewonersstudies in de kunststeden loopt op dit ogenblik. Zodra de resultaten beschikbaar zijn, kunnen ze in de Commissie besproken worden.

De bezorgdheid over het bewaken en herstellen van het evenwicht in toerisme deelt de minister absoluut. Ze vindt haar aanpak vernieuwend omdat men uitgaat van de positieve kracht van toerisme en dus vooral wil inzetten op maatregelen of acties die bestemmingen kunnen laten bloeien, in plaats van snel hier en daar brandjes trachten te blussen. Dat neemt niet weg dat men niet blind mag zijn voor de negatieve impact van bijvoorbeeld massatoerisme. Wat dat laatste aanzwengelt, moet vermeden worden. Over hoe dat het best gedaan wordt, bestaat wereldwijd heel veel discussie. Het simpelweg spreiden van bezoekers is niet de enige oplossing en al helemaal niet als dat zonder inspraak van lokale overheden en actoren gebeurt.

Het agentschap Toerisme Vlaanderen voert momenteel, samen met partners uit universiteiten, hogescholen, onderzoeksinstituten uit binnen- en buitenland onderzoek naar hoe en waarom bestemmingen bloeien, hoe we tijdig problemen detecteren en welke maatregelen we dan kunnen nemen. Maar dat hiervoor geen 'quick fix' bestaat is nu al duidelijk.

Het betrekken van bewoners is zeker een belangrijk element. Een groot deel van de verantwoordelijkheid ligt immers op het lokale niveau. Verschillende steden en gemeenten experimenteren hier momenteel mee en de minister staat open voor ondersteuning.

Een probleem hierbij is de kleinschaligheid van veel plaatselijke toeristische organisaties. Hier zal het agentschap samen met de andere overheidsniveaus bekijken hoe verdere professionalisering van de sector kan worden bereikt.

Naar lokale besturen toe kan Toerisme Vlaanderen inspirerend en informerend werken, maar sinds de interne staatshervorming heeft het agentschap de formele rol van de binnenlandcoördinatie moeten overdragen aan provincies en lokale besturen.

2.10.16. Ondersteuning aan de toeristische sector

Toerisme Vlaanderen heeft de ambitie om uit te groeien tot de one stop shop voor alle toeristische ondernemers in Vlaanderen. Momenteel wordt dit uitgewerkt. Hiervoor wordt nauw samengewerkt met het Agentschap Ondernemen. Er wordt ook bekeken of Vleva hierbij een rol kan spelen.

De plannen voor het opleidingshotel passen ook in de ambitie om de toeristische sector te versterken. Dit opleidingshotel is geen concurrentie voor de hotelscholen, maar een aanvulling, waar de volledige keten van activiteiten ervaren kan worden. De minister wil dit concept verder uitwerken in nauwe samenwerking met alle partners in de sector. Zeker is dat – om de verwachte 200.000 extra arbeidsplaatsen kwalitatief in te kunnen invullen – bijkomende inspanningen en specifieke initiatieven nodig zullen zijn.

2.10.17. Duurzaamheid

Duurzaamheid is voor de minister een belangrijk streven voor het toeristische beleid, niet enkel op het vlak van draagkracht, maar ook op vlak van milieu-impact.

De duurzaamheidsscreening die het agentschap Toerisme Vlaanderen uitvoert, is nog volop aan de gang en loopt nog zeker door over heel 2020. Pas na de analyse van de problemen en de opportuniteiten kan de minister concrete acties voorstellen.

Mobiliteit is een heel belangrijk element in een duurzame aanpak van toerisme. In de toekomst leggen de regionale mobiliteitsplannen de globale mobiliteitsvisie voor

een langere termijn vast voor de vervoerregio's, en dat voor alle vervoersmodi. Dat plan doet onder andere uitspraken over de belangrijke mobiliteitsuitdagingen van de regio, tekent het openbaar vervoersnetwerk uit en stelt maatregelen voor de verbetering van de doorstroming, de verkeersveiligheid en het fietsbeleid voor. In dit kader moeten de belangrijkste toeristische belevingen op een duurzame manier vlot bereikbaar worden. Bij de opmaak van de regionale mobiliteitsplannen voor de vervoerregio's wordt erop toegekeken dat er voldoende rekening wordt gehouden met deze plekken.

Daarnaast is het ook belangrijk om nieuwe toeristische belevingen te ontwikkelen op die plekken die vlot bereikbaar zijn met het openbaar vervoer en met de fiets. Indien dat niet het geval is, wordt eerst bekeken met de vervoerregio's of deze beter bereikbaar gemaakt kunnen worden. Indien dat niet het geval is, is een nieuwe ontwikkeling op zo een locatie misschien niet opportuun.

Naast het vlot bereikbaar maken van belangrijke toeristische belevingen, wil minister Demir er vooral ook op toezien dat ook het vervoer op maat vlot toegankelijk is voor de (internationale) toeristen zodanig dat elk stukje van Vlaanderen vlot bereikbaar is. Logies zullen dus zeker niet beperkt worden tot locaties gelegen langs het treinnet, kernnet of aanvullend net.

Daarentegen zal er in de toekomst wel voldoende aandacht moeten gaan naar de bereikbaarheid van nieuwe toeristische belevingen. Zo kunnen grootschalige aantrekkingspolen enkel nog ontwikkeld worden op plekken die goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer.

Er wordt algemeen in de beleidsnota terecht meer ingezet op flankerend beleid. Toerisme Vlaanderen moet bekijken hoe het dit concreet zal gaan opvolgen. Gezien de klemtoon in de beleidsnota op de fiets als een gezonde manier om Vlaanderen te bezoeken en de uitbouw van fietsen als vervoersmodus heeft dit zeker zijn plek. De Vlaamse Regering heeft expliciet ervoor gekozen om extra te investeren in de fietsinfrastructuur. Het zal zaak zijn om samen met partners als Fietsberaad Vlaanderen, de provinciale toeristische organisaties, Pro Velo en het Departement MOW aan de kar te trekken bij de verschillende openbaar vervoersmaatschappijen en fietsverhuurdiensten.

Vlaanderen bezoeken met de fiets is zeker een duurzame vorm van toerisme. Opdat men ook op een duurzame manier naar een bepaalde regio in Vlaanderen kan reizen met de fiets, moet de combinatie van fiets met bus en trein ook vlot mogelijk zijn. Daarin ziet de minister grote opportuniteiten. In eerste instantie wordt er nagegaan na of er op dit vlak problemen zijn en nadien wordt met de bevoegde instanties bekeken hoe die eventueel opgelost kunnen worden. Fietsdeelsystemen op de bestemming vormen in dit kader dan weer kansen. Andere initiatieven, zoals nachttreinen, vormen zeker een welkome en nuttige aanvulling, maar vallen ver buiten de bevoegdheid van de minister.

2.10.18. Reorganisatie Toerisme Vlaanderen

De reorganisatie van Toerisme Vlaanderen wordt nu opgestart en zal tegen de zomer van 2020 afgerond worden. In eerste instantie wordt er een concreet transitieplan aan minister Demir voorgelegd en met haar kabinet wordt de uitvoering ervan stapsgewijs worden opgevolgd. De timing is strak, maar zowel het management als de medewerkers van het agentschap zullen zich hier voluit voor inzetten.

2.11. Tine Van den Brande

Tine Van den Brande bedankt de minister voor de hoopvolle opportuniteiten in het fietsen en het openbaar vervoer. Ze vindt het een goede zaak dat er alleen nog

nieuwe attracties mogen worden geopend als er openbaar vervoer en fietsverbindingen zijn.

Wel heeft ze nog geen antwoord gekregen op de vraag wat de middelen voor de openbare parken zijn. Ze stelt vast dat de middelen voor de bossen en natuurbeheer bij Leefmilieu nu al totaal ontoereikend zijn voor de doelstellingen die daar worden gemaakt en ze kan zich dan ook niet vinden in het antwoord van de minister dat die middelen daar vandaan zouden moeten komen. Ze wil graag horen waar die middelen vandaan zullen komen.

Tine Van den Brande vindt het goed dat de rijke privécollectieuren niet gesubsidieerd zullen worden door de Vlaamse Regering. Kan de minister verduidelijken hoe ze dat concreet ziet? Er staat immers in de beleidsnota dat minister Demir in samenwerking met de Vlaamse ministers bevoegd voor Cultuur, Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed een ambassadeursprogramma wil opbouwen waarin publiek gesubsidieerde organisaties en private instanties gesteund en ondersteund zullen worden. Het blijft onduidelijk hoe de minister dat dan concreet wil aanpakken.

2.12. Emmily Talpe

Emmily Talpe heeft begrepen dat de minister openstaat voor nieuwe andere verhaallijnen dan die die in de beleidsnota zijn opgenomen. Zo kan ingespeeld worden op de actualiteit of nieuwe trends, of kunnen bepaalde regio's wat extra in de verf gezet worden, zeker nu het concept van de regio's verlaten wordt en de keuze gemaakt is voor de Vlaanderenbrede verhaallijnen.

Voor het samenwerken met de lokale besturen en de provincie vindt de minister in Emmily Talpe, zelf lokaal mandataris, zeker een partner. Een stad of gemeente weet immers het best waar haar pareltjes liggen en wat de troeven zijn.

Het idee om een oproep te lanceren over de locatie waar het Vlaams Culinair Centrum het beste kan komen, lijkt haar goed op voorwaarde dat daar een aantal criteria aan worden gekoppeld omdat er anders een heel grote groep kandidaten zal zijn. Een ander aandachtspunt voor Emmily Talpe is dat het centrum een versterking is voor de sector. Het mag niet aangevoeld worden als een zekere vorm van concurrentie.

Het beleidsdomein Toerisme is transversaal en Emmily Talpe verwijst naar de relatie met Mobiliteit, Werken en Landbouw. Samen rond de tafel gaan zitten met de bevoegde ministers is belangrijk. Ze heeft al gemerkt heeft dat de minister daar oog voor heeft. Toch wil ze een lans breken voor samenwerken en de pijnpunten aanpakken, omdat dat meerwaarde kan opleveren.

De speciale vermelding van de Westhoek en de Kust draagt haar goedkeuring weg. Ze vermoedt dat de minister de jachthaven van Ieper al bezocht heeft. Ze houdt een pleidooi voor ondersteuning voor de nog onontdekte waterlocaties zoals jachthavens.

Emmily Talpe is gerustgesteld dat de minister het herdenkingstoerisme niet loslaat in de communicatie en in de specifieke projecten waar financiering tegenover staat. Er zijn immers heel wat investeringen gebeurd in het herdenkingstoerisme in West-Vlaanderen. Ook de brexit loert immers om de hoek.

Emmily Talpe kan zich vinden in de visie van minister Demir op de bereikbaarheid van de toeristische plekken. De minister haalde verschillende elementen aan aan, zowel de makkelijk bereikbare locaties als de rechtstreekse treinverbindingen met het buitenland en de meer afgelegen gebieden. Volgens haar moet het een en-en-verhaal zijn.

Ze geeft tot slot haar volle steun aan het uitwerken en uitrollen van de beleidsnota.

2.13. Johan Deckmyn

Johan Deckmyn vindt het interessant dat er vanuit alle fracties vragen met een eigen, lokale invalshoek gesteld worden. Hij haalt het voorbeeld aan van de locatie van het Vlaams Culinair Centrum en denkt dat de minister veel regionale beslissingen zal moeten nemen in de toekomst. Als Emmily Talpe verwijst naar de jachthaven van Ieper wil hij ook wel vragen aan de minister of ze de Portus Ganda bezocht heeft en of er of aandacht voor kan zijn.

Zijn bezorgdheid gaat echter over het gebruik van de terminologie 'Vlaamse kust'. In België wordt zowel gesproken van 'Belgische kust' als van 'Vlaamse kust' en hij vraagt zich af wat het beleid van de minister ter zake is.

2.14. Joris Nachtergaele

Het stemt *Joris Nachtergaele* tevreden dat de minister kiest voor een ambitieuze visie op de uitbouw van het wielertoerisme in de Vlaamse Ardennen met de ontwikkeling van een state-of-the-artcentrum voor de Ronde, dat zowel op economisch als op toeristisch vlak in de streek gevolgen zal hebben. Er wordt samengewerkt met de stad Oudenaarde, de provincie Oost-Vlaanderen en Flanders Classic. Niet alleen in het Parlement vindt de minister een enthousiaste partner, ook bij de lokale besturen in de Vlaamse Ardennen. Hij verleent de minister alle steun bij haar plannen.

2.15. Maxim Veys

Maxim Veys vervangt Annick Lambrecht. De sp.a-fractie vindt het een goede zaak dat het fietsen ondersteund wordt. Volgens hem botst die maatregel met het algemene beleid van de Vlaamse Regering. De minister spreekt van nachttreinen, grote fietspaden, fietsdeelsystemen enzovoort. Hij is blij dat minister Demir de expertise van de provincie West-Vlaanderen erkent. Hij hoopt dat de minister vanuit haar andere bevoegdheden voor de nationale parken ook bij de provincie te rade gaat. Er is de expertise van de provinciale domeinen en specifiek van de recreatieve functie.

Maxim Veys herhaalt dat het beleid van de minister wat botst. Er is nogal altijd geen zicht op de investeringen in de fietsinfrastructuur, wat niet tot de bevoegdheid van de minister behoort. Hij wil de minister erop attent maken af te stemmen met de bevoegde Vlaams minister en voorzichtig te zijn dat die investeringen er wel komen. De West-Vlaamse lokale besturen en de provincie willen wel investeren in de fietspaden, maar in de praktijk moet het samen met het Agentschap Wegen en Verkeer gebeuren. Als er iemand in gebreke blijft, lukt het niet.

De studie naar de impact van het rivier- en cruisetoeerisme moet volgens Maxim Veys verder gaan dan alleen de impact op de bevolking en de economie. Hij hoopt dat ook het duurzaamheidsaspect en de ecologische impact aan bod komen. Zeker bij cruiseschepen is er daarover onduidelijkheid en onzekerheid.

Maxim Veys vraagt naar de timing voor het project van de verhaallijn rond de Hanzesteden.

Tot slot wil Maxim Veys weten wat de concrete motivatie is om het tweede centrum van de Ronde van Vlaanderen op te richten. De minister spreekt over de Vlaamse Ardennen als locatie. Is de locatie voor nieuwe centrum al bekend? Als we het Vlaamse wielerverleden en ook het heden in de picture willen zetten, vindt hij het

bijzonder jammer dat er op het Koersmuseum in Roeselare bespaard wordt vanuit Cultuur.

2.16. Bart Tommelein

Bart Tommelein is tevreden dat James Ensor opgenomen is in de reeks van de Vlaamse Meesters. Dat is niet alleen belangrijk voor de kunstenaar, maar ook voor Vlaanderen, voor de stad waar hij verbleven heeft. De volgende jaren moet er flink samengewerkt worden en de nodige resultaten neergezet.

Bart Tommelein vindt het een goed idee om te kijken naar goede praktijkvoorbeelden in het buitenland inzake de draagkracht van toeristisch aantrekkelijke steden. Zo verwijst hij naar Palermo, en geeft meteen aan dat de stad Oostende niet de ambitie heeft om het Parlermo aan de Noordzee te worden. Airbnb investeert de inkomsten opnieuw in de stad, in lokale projecten, in de verbetering van infrastructuur en leefbaarheid en de maatschappelijke return van Airbnb kan een enorme troef zijn om de lokale bevolking te verzoenen met de soms zware impact van toerisme op hun directe leefomgeving. Als burgemeester van een toeristische stad weet hij maar al te goed dat je moet proberen te verzoenen tussen de toeristische belangen en de lokale belangen. Het lijkt hem goed dat Vlaanderen eens gaat kijken wat de gevolgen zijn van Airbnb voor de steden. Hij geeft meteen toe dat er ook impact is voor het hoteltoerisme. Ook weet hij dat het moeilijk is om ze te pakken krijgen voor het opleggen van de stadstaks. Het lijkt hem goed een driehoeksoverleg op te zetten tussen toeristische spelers zoals Airbnb, de lokale besturen en de administratie. Hij wil graag de mening van de minister daarover.

Tot slot vraagt Bart Tommelein wat de impact kan zijn van de brexit op het toerisme in Vlaanderen. Dat is niet alleen van belang voor zijn provincie, maar voor heel Vlaanderen.

2.17. Cathy Coudyser

Cathy Coudyser vraagt aandacht voor het bijzonder broze evenwicht tussen de organisatie van activiteiten die voldoende hefboomimpact hebben op de regio en de verbreding van de Vlaamse verhaallijnen. Vlaamse Meesters is niet meer alleen Bruegel en Rubens, maar wordt verbreed naar het hele meesterschapsverhaal. Gastronomie is zeer breed. We zoeken alle troeven op alle florerende plekken. Ze beklemtoont dat het belangrijk is om het evenwicht te behouden

Tot slot vraagt Cathy Coudyser naar de timing van de het onderzoek over de draagkracht.

2.18. Tweede antwoordenronde

Minister Zuhal Demir kondigt aan dat de resultaten van het onderzoek naar de draagkracht bekendgemaakt zullen worden voor Pasen.

Ze bedankt de vraagstellers voor de waardevolle suggesties, bijvoorbeeld als het gaat over de jachthavens. Ze belooft dat te bekijken.

Minister Demir bevestigt dat de nodige investeringen in fietsinfrastructuur moeten gebeuren. Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, beschikt over het budget. Als we de handen in elkaar slaan op alle niveaus kan dat tot mooie resultaten leiden. Ze haalt het voorbeeld in Limburg aan waarin ook de provincie een grote rol heeft gespeeld. Er is een mooie fietsinfrastructuur uitgebouwd en er zijn de routenetwerken waarvan veel toeristen gebruik hebben gemaakt. De minister heeft al contacten gehad met de gedeputeerden, en als er

wordt samengewerkt zou de fietsinfrastructuur deze regeerperiode uitgerold moeten kunnen worden.

De middelen voor nationale parken komen later aan bod in een plan van aanpak. De nationale parken zijn er nu al. De kwestie is om de selectiecriteria vast te leggen. De vraag is dan of er van onderuit vanuit de lokale besturen aanvragen ingediend moeten worden of dat de criteria vanuit Vlaanderen vastgelegd moeten worden. Het is evident dat er voor de uitbating middelen gezocht moeten worden. Ze geeft aan dat de lat voldoende hoog gelegd moet worden als het gaat over de criteria.

Minister Demir staat erop om toe te lichten wat de bedoeling is van de samenwerking met private initiatieven zoals de foundation van Axel Vervoordt. Ze wil misverstanden vermijden. Er zijn private initiatieven die schitteren in het buitenland met hun kunstwerken. Als er internationale aandacht is voor die kunstwerken van een private organisatie, wil ze, als daar voor Vlaanderen een winst uit te halen valt, het karretje eraan vasthangen. Daarvoor wordt niet betaald, er zijn alleen de eigen kosten. Het gaat om een goede vorm van publiek-private samenwerking. Het kan voor Vlaanderen alleen maar voordelen hebben om mee een deel van de koek te krijgen. Ze beklemtoont dat het in geen geval de bedoeling is om geld te geven. Ze wil wel de kar vasthangen aan goede private initiatieven, bijvoorbeeld om het werk van de Vlaamse Meesters te kunnen laten schitteren.

Minister Demir zegt dat de impactstudie rond cruisetourisme verder gaat dan alleen maar de impact op de bevolking en de lokale economie. Ook ecologie en duurzaamheid komen aan bod.

De minister wil zich nog niet laten vastpinnen op een datum voor de uitrol van de verhaallijn rond de Hanze. Wel is zeker dat dat in 2020 uitgerold wordt.

Wat de vraag over de terminologie Vlaamse kust en Belgische kust betreft, wil ze via marketing Vlaanderen wereldwijd verder promoten en als een sterk merk. Dat is ook opgenomen in de beleidsnota. Ze belooft een goed ambassadrice daarin te zijn. In contacten met Nederland wordt er gekozen voor de benaming Vlaamse kust omdat dat de meest sterke benaming is. Soms wordt er ook gekozen voor 'Oostende, stad aan zee'. Afhankelijk van de sterkte wordt gekozen voor een bepaalde benaming.

Niet alleen in Palermo zijn er goede praktijken, ook in Oostende, repliceert de minister op de vraag van Bart Tommelein. De minister hoopt in mei het Ensorhuis te kunnen openen. Ze belooft de suggestie over de samenwerking met Airbnb zeker mee te nemen.

Minister Demir bevestigt dat er een studie gemaakt is door Toerisme Vlaanderen over de gevolgen van de brexit. Op dit moment is er al een impact, maar voor de juiste cijfers verwijst ze naar de administrateur-generaal van Toerisme Vlaanderen. De onzekerheid van de consument wordt zichtbaar.

Peter De Wilde, administrateur-generaal van Toerisme Vlaanderen, bevestigt dat de impact van de brexit voelbaar is. In de eerste acht maanden van 2019 was er een achteruitgang van 7 à 8 procent bezoekers vanuit het Verenigd Koninkrijk. Globaal en in de Europese context waarin die zaken ook opgevolgd worden, meent hij dat dat voortkomt uit de onzekerheid van de consument. Een onzekere consument consumeert minder of anders. Ook de positie van het pond speelt mee.

Als er gekeken wordt naar de aankomsten - en dat is niet alleen een probleem voor ons, maar ook voor de Britten - stelt hij vast dat de aankomsten in Groot-Brittannië een negatieve groei kennen, terwijl Vlaanderen de eerste acht maanden van 2019

toch nog een groei van 2 procent had. De hospitality industry in Londen is volledig in paniek omdat er onzekerheid is over de arbeidsvoorwaarden voor mensen die op het Europees continent burgerschap hebben.

In de studie van Toerisme Vlaanderen (zie bijlage) zijn de gegevens van verschillende spelers samengebracht en geëxtrapoleerd naar Vlaanderen.

Johan Deckmyn heeft in zijn tussenkomst verwezen naar de fietsinfrastructuur, meer specifiek naar de gesloten omloop in Terlaemen en gevraagd of er andere initiatieven waren die genomen kunnen worden in andere provincies om te komen tot een gesloten circuit. Hij stelt vast dat de minister contact gehad heeft met vele lokale actoren en ook met de Vlaams minister bevoegd voor Mobiliteit, maar hij heeft niets vernomen over contact met de Vlaams minister bevoegd voor Sport. Hij verwijst naar het kader van het 'Sport voor allen'-beleid. Men wil investeren in beweging voor alle mensen en fietsen is daar een belangrijk onderdeel van. Als er sprake is van transversaal beleid is, mag dat ook in ogenschouw genomen worden.

Minister Demir geeft aan dat de budgetten voor fietsinfrastructuur bijna verdubbeld zijn, en dat ze zal overleggen met de bevoegde ministers.

De administratie vermeldde nog dat de volgende cijfers in de beleidsnota een update verdienen. Pagina 19 onder 4.4.1: Laatste zin mag zijn: "Vlaanderen telt momenteel 311 logies met een Vlaams toegankelijkheidslabel, waarvan 25 zorgverblijven." (de bestaande allerlaatste zin net boven 4.4.2 mag weg). In de laatste paragraaf: 4.2 Jeugdtoerisme: "Vandaag beschikt Vlaanderen over 619 erkende jeugdverblijven, inclusief hostels, met een gezamenlijke capaciteit van iets meer dan 43.500 bedden. In 2018 waren alle jeugdverblijven samen goed voor 3,7 miljoen overnachtingen of 11 procent van alle overnachtingen in Vlaanderen en Brussel. De gemiddelde bruto gastenbezetting op jaarbasis bedroeg 23 procent, met als topmaanden juli (61 procent) en augustus (37 procent)".

III. Indicatieve stemming

Het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2020 wordt indicatief aangenomen met de volgende stemuitslag:

- voor de bevoegdheid Buitenlandse Zaken van minister-president Jan Jambon met 7 stemmen voor, 2 stemmen tegen en 1 onthouding;
- voor de bevoegdheid Toerisme van minister Zuhair Demir met 9 stemmen voor bij 5 onthoudingen.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Kristof SLAGMULDER
Annick LAMBRECHT
Emmily TALPE
Karl VANLOUWE,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

3RX	Rhein-Ruhr-Rail Connection
AAVR	Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering
AAVREU	Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie
Airbnb	online marktplaats voor de verhuur en boeking van privé-accommodaties
AWEX	Agence Walonne à l'Exportation
Benelux	België, Nederland, Luxemburg
BNC	Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (Nederlandse regering)
BNI	bruto nationaal inkomen
CETA	Comprehensive Economic and Trade Agreement
CJSM	Cultuur, Jeugd, Sport en Media (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
EU-COSME	The EU programme for the Competitiveness of Small and Medium-Sized Enterprises
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations
FIT	Flanders Investment & Trade (= Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen)
ICS	investment court system
ICT	informatie- en communicatietechnologie
IFAD	International Fund for Agricultural Development
IMI	Internal Market Information System
Interreg	communautair initiatief van de Europese Commissie
kmo	kleine of middelgrote onderneming
MENA	Middle-East and North-Africa
Mercosur	douane-unie tussen Brazilië, Argentinië, Uruguay, Paraguay en Venezuela
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
ngo	niet-gouvernementele organisatie
ODA	official development assistance
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
pps	publiek-private samenwerking
SALK	Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat
TTIP	Transatlantic Trade and Investment Partnership (Trans-Atlantisch Vrijhandels- en Investeringsverdrag)
UCI	Union Cycliste Internationale
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
VN	Verenigde Naties
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
VS	Verenigde Staten
vte	voltijdsequivalent
vzw	vereniging zonder winstoogmerk
WES	West-Vlaams Economisch Studiebureau
WFP	World Food Programme
WK	wereldkampioenschap
WTO	World Trade Organization